STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 10097

LIEDER

Joseph Rolnick

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

Lieder

ליעדער

J. Rolnick

י. ראָלניק

301491
My 31 21

Copyright, 1915, Inzel Pub. Co., 767 Park Ave., Brooklyn, N. Y.

4892.41
R65
cop.1

ערשטער טהייל:

I ארום מיהל.

II צווישען דארף און שטאדט.

1

דער טייך שטעלט זיך

אין יענעם טאָג איז אין דער פריה
די זונן ניט אויפגעגאַנגען.
דער הימעל, ווי א ברודנער טייך,
איז ביי דער ערד געהאַנגען.

נאָך מיטאָג האָט א ווינד געבראַכט
א שניי־וואָלקען צוטראָגן;
און דאך פון מיהל האָט זיך ביז טוידט
א פויגעלע צושלאָגען.

און שווארץ איז מיט אמאָל דער טייך
און שוימענדיג געוואָרען,
געפאלען זיינען שנייעלאך
און זיך אין טייך פערלאָרען.

ביי נאכט געגאַנגען איז „סאַראָזש“,
צושטעלט אין מיהל די רעדער,
ווי הייש׳ריק דיק זיך אָנגעזעצט
אויף יעדען שטאנג און „פעדער“.

אויף מאָרגען האָט א דעק פון אייז
דעם מוטנעם טייך בעצויגען. —
געוועזן איז יעדע הארץ פערקלעמט,
און יעדער קאָפּ געבויגען.

2

גלעקען

ווייס איז די ערד און געפרוירען;
עס ציהט זיך דער וועג ווי א שנור;
אן איינציגער פלעק אויף דער ווייסקייט:
פאר וויאָרסטען ווייט פויזעט א פוהר.

בלאָה איז די לופט און דער הימעל;
אן איינציגער פלעק אויף דאָס בלאָה:
פון שניי האָט זיך פלוצלונג דערהויבען
אין לופטען א גראָה־שווארצע קראָה.

שטיל דער פערפראָרענער טייך איז,
און שטיל איז אויף בארג און אין טהאָל;
פון נאָהענטען דערפעל דערהערט זיך:
א מאַן שילט דאָס ווייב אויפ'ן קול.

ארום מיתל

3

אין וועג

בלענדעט די זון מיר די אויגען:
בליצען בריליאַנטען אין שניי;
נעהם איך זיי איינציגוויין קלייבען —
פרירען די הענד מיר פון זיי.

בלענדעט די זון מיר די אויגען:
קעהר איך פון איהר זיך אַוועק;
ברענען די שנייאיגע בערגלאַך;
שימערט דער דאָרפישער וועג.

בלענדעט די זון מיר די אויגען:
מישען זיך הימעל און ערד;
לאָז איך אַרונטער די אויגען,
זעה איך נור שליטען און פערד.

4

דורך׳ן וואלד

סטראַשנע צו פֿאָהרען אין וועג היינט ביי נאַכט:
שטעהט אָפּגעשלאָסען דער וואַלד, און פערמאַכט;
ליעגט שווער דער הימעל דעם וואַלד אויפ׳ן קאָפּ; —
סטראַשנע צו פֿאָהרען אין וועג היינט ביי נאַכט..

ס׳איז אַזוי שטיל און אומהיימליך אַזוי:
ס׳שלינגט איין דעם סטוק פון קאַפּיטעס דער שניי;
ס׳קלאַפּט נאָר מיין האַרץ דורך דעם שווערען געוואַנד; —
ס׳איז אַזוי שטיל און אומהיימליך אַזוי...

„פוהרמאַן, דו האָסט מיך פערפיהרט אין אַ העק!
„ס׳לויפט ניט אפילו קיין האָז דורך דעם וועג;
„ס׳שווייגען די בוימער און קוסטעס אַרום; —
„פוהרמאַן, דו האָסט מיך פערפיהרט אין אַ העק!“

פּלוצלונג: פון ווייטען אַ וואָיען זיך הערט.
צלמ׳ט זיך לאַנגזאַם דער פוהרמאַן, און שווערט:
„ד׳לעבען! עס רישצען אום וועלף דאָ ניט ווייט...“
פּלוצלונג — פון ווייטען אַ וואָיען זיך הערט..

שטעלען די האָהר זיך קאַפּויר אויפ׳ן קאָפּ;
כראָפּעט דער פערד, און ער שטעלט זיך באַלד אָפּ;
קנאַקען וואו טרוקענע צווייגלאַך אין וואַלד...
שטעלען די האָהר זיך קאַפּויר אויפ׳ן קאָפּ.

5

מיין ניט, אז דער־שעהנער הימעל
וועט זיך קיינמאָל, קיינמאָל בייטען:
קומען וועט דער אכזר—ווינטער
אויף א שניי־וואָלקען צורייטען;

אין די פינסטער־בלאָהע אָרעמס
האלטען וועט ער ווייסע ריטער,
און וועט שטעכען מיט זיי אויגען
און וועט שמייסען ביטער, ביטער;

הארטע, קאלטע האָגעל־פינגער
וועלען אויף די שויבען קלינגען;
און די בלייכע זאווערוכע
וועט א לאנגע ליעד לאנג זינגען;

דו וועסט זיצען און וועסט הערען,
אין א ווינקעלע פערשלאָגען;
און דאָס הארץ וועט אין דיר קלעמען,
און דאָס הארץ וועט אין דיר קלאָגען.

6

דער ערשטער שניי

ווייסע, לייכטע קארשען־בליהונג
ווארפט פון אויבען מיר דער הימעל, —
ווי אמאָל פלעגט מיר דער מלאך
ווארפען זילבער־געלד פון באלקען.

פאלען לאנגזאם אויפ'ן קאָפּ מיר,
לייגען זיך אויף האלז און נאקען,
שטיל און צערטליך, — ווי די קושען
פון א גוטער, טרייער שוועסטער.

ליעבער אָווענד, שטילער אָווענד,
שטילער ווינטער, זיי געגריסט!
דו דערמאָהנסט מיר היינט מיין קינדהייט;
וויעדער פיהל איך זיך דערפרישט.

*

* *

איך בין נאָך א חומש־אינגעל:
געה ביי־נאכט אהיים פון חדר;
אין דער האנד א רויט לאמטערנע;
אויף דער באק דעם רבינ'ס פינגער...

געהען מיר ארוים פון חדר,
דורך דעם קליינעם, פינסטערן פירהויז;
שטופען מיר זיך אין דער פינסטער;
איינס דעם צווייטען גיט סטוסאקעס;

פלוצלונג — זעה: א טאָג א נייער!
— עמיץ האָט די טיר געעפענט. —

וואָס איז דאָס פאַר ווייסע גאַסען?
ווייסע דעכער? ווייסע מענשען?

ס׳גיהט אַ שניי! אַ, פרעהליך, קינדער:
עס וועט זיין אַ סוף דער בלאָטע.
גיכער לויפט אהיים, און — שלאָפען;
מאָרגען וועט אַ שליט וועג ווערען.

מאָרגען וועלען גלעקלאַך קלינגען,
בייטשען קנאַלען, האָרנס שאַלען;
דורכ׳ן שטעדטיל וועט דער פריץ
אויף אָכאָטע מאָרגען פאָהרען.

מאָרגען וועלען מיר זיך קייקלען
אינ׳ם שניי, און מענשלאַך מאַכען,
און פון חדר לויפען, וואַרפען
זיך מיט „קוילען", שטיפען, לאַכען;

און אַ ליכטיגע לאַמטערנע
אין אַ הורבע שניי איינגראָבען;
מיידלאַך וועלען גיהן — זיך שרעקען,
מיינען: וועלפ׳שע אויגען ברענען.

*

* *

ווייסע שנייעלאַך און קאַלטע
שיטען זיך פון גרויען הימעל;
גלעטען, קושען מיר דאָס פנים, —
ווי אַ גוטע, ליעבע שוועסטער.

גוטער אָווענד, שטילער אָווענד,
דו דערמאָנסט מיר קינדער־יאָהרען.
זיי געגריסט מיר! — טויזענד דאַנקען
שיקט דיר איצט אַ מיעדער וואַנד׳רער.

י. ראָלניק

7

עס גערט אַ שניי. מלאכים שטעהען
אויף הויכע, גראָהע וואָלקענס־דעכער,
מיט ברייטע רידלען אין די הענד,
און שפּרייטען גביריש גאָט'ס מתנות
אויף מאַרק און גאַסען, דעכער, ווענד.

און ס'פּאַלען שנייעלאך, ווי בלומען,
אויף יונגע לאַכענדיגע מיידלאך,
און אויף די פולע בעקלאך פּאַלען.
און דאָס לאַכען אין דער ווייכקייט
פון די גאַסען ווערט פערפּאַלען.

און אינגלאך מיט צופראָר'נע פינגער,
זיי מאַכען קוילען פון די בלומען
און ציעלען ערגעץ אין אַ וועט...
און טרעפען אין אַלטע אידען,
וואָס גערט אַהיים פון שולכ'ל שפּעט.

8

געליהען האָט דער שניי ביים הימעל בלאָהען חלום.
און שטילע ווייסקייט האָט די הויף ביים שניי גענומען.
און שטערען האָבען זיך געטוקט אי דאָ אי דאָרטען —
און ס'איז אַ ווינטער־נאַכט ארויסגעקומען.

און ביז די קניע אין שניי, דעם גרויסען ים פון שימער,
געשטאַנען זיינען צוויי — מיר צוויי בלויז — געגענאיבער.
און דורך אַ ווייטער שויב אַ פלעמיל האָט געפלאַטערט
און אומגעוואָרפען זיך אין גסיסה־פיעבער.

געהאַט פיעל האָבען מיר זיך איינם דעם צווייט צו זאָגען.
דאָך איז קיין איינציג וואָרט פון מויל ארויסגעקומען.
און, ווי דער ווייסער רוים, דער בלאָהער שניי, מיר האָבען
גע'חלום'ט אויך אַ בלאָהען טרוים אַ שטומען.

9

אַ ווינטער וועג

ניט קיין בארג, ניט קיין צאַם, —
פריי און אָפען די וועלט;
ניט קיין טייך, ניט קיין גרוב, —
געה, וואוהין דיר געפעלט.

ס'אַרא ווייט, ס'אַרא ברייט
פאַר דעם מענשליכען בליק;
ס'האָט דער פראָסט איבער נאַכט
אויסגעבויט אַזא בריק.

ווייסע פעלד, ברייטע פעלד,
און אַ וועגעלע שמאָל,
ווי אַ גלאַנציגער שווערד,
טיילט אויף צווייען דעם טאָל.

און אַ פינטעלע קומט,
ווי אַ פליעג קליין און שוואַרץ,
טאַנצט און שפּרינגט אין גאַלאָפּ
אויף דער ערד'ס ווייסער האַרץ...

און אַ גלעקעלע קלינגט
און פערגעהט זיך אַזוי;

און דער פערד יאָגט און טראָגט,
גראָבט און שפּריצט הויך דעם שניי.

ס׳פאָהרט א סוחר פון שטאָדט.
וואָס איהם שניי, וואָס איהם קעלט,
טראָגט א ווארעמען פּעלץ;
פיהרט א בוזים מיט געלד.

פיהרט א בוזים מיט געלד
פאר דעם גראף בערעסטאן;
קויפען וועט ער דעם וואלד;
בוימער שטעלען צום באהן.

הילכען וועט באלד אין וואלד
פון די קלעפּ פון די העק;
בירקע, סאָסנע און יעל
פאלען וועלען פאר שרעק.

10

ווי אַ זייהער שפּרייט „זאָווייע",
ווייסע קערנער אויף זיין וועג.
ציהט ער אויס אַ האַנד, אַ לאַנגע,
פון ברעג לאַנקע ביז צום ברעג —

וואַקסען בייטען און זאַהאָנעס
מיט זיין יעדען הינטער־טריט.
אָט געגאַנגען — באַלד פערשאָטען
זיינע אייג'נע קאַלטע טריט.

וואַקסען פעלדער. נאָר „זאָווייע"
וועט ניט ווערען קיינמאָל רייך, —
נאָר זיין שפּע וועט אוועקגעהן
מיט דער ברייטער יועסנע־טייך.

11

פאַרנאַכט

ס'איז דער שנײ דער ערשטער
הײנט אַרויסגעפאַלן;
אָבגעקאַלכט די שטיבער,
אָבגעווײסט די שטאַלן.

טיעפע פערד־טריט צײכענס, —
נעכטען דאָ געפאָהרען —
טרעטען אַרויס שאַרפער,
האַרט און אײנגעפראָרען.

שווער דעם טײך צו קײקלען
די געדיכטע װעללען;
נאָך אײן קאַלטע כוואַליע
און ער וועט זיך שטעלען.

אין אַ טיהר פון פײער
איז די זון פערשוואונדען;
שוואַרצע וואָלקענס־זײלען
טאַרטשען פון די גרונדען.

12

ווינטער

שפּרייטען זיך שנייאיגע פעלדער,
שפּרייטען זיך ווייט אָהן אַ ברעג.
שטעהט אין אַ פראָסטיגען מאַנטעל
אַ צלם ביים זייט פון דעם וועג.

פאָהרט זיך אַ גוי פונ׳ם שטעדטיל;
וויעגט זיך זיין שיכור׳ער קאָפּ.
פאָהרט ער; דערזעהט ער דעם צלם,
נעמט ער די היטעל אַראָפּ.

לויפט מיט אַ פּאָטשט אַ טשינאָווניק;
צלם׳ט זיך, איין מאָל און צוויי.
שנייאיגע פעלדער. — דער הימעל,
גרינליכען שיין גיסט אויף זיי.

13

גוים פיהרען האָלץ אין שטעדטל;
שרייען הילכיג: „עך, מאראָז!“
געהט דער פראָסט אין נייע שטיוועל,
מיט אַן אָבגעפראָרען נאָז.

הערט ער ווי די גוים רופען,
געהט ער צו — וויל העלפען זיי.
לייגט ער צו א האנד — צוסקריפען
זיך די שטיוועל איבער׳ן שניי.

און עס גליטשען זיך די שליטענס
אויף דעם גלאַטען וועג, ווי גלאָז;
און די גוים שרייען הילכיג:
„סלאווא באָגו! עך, מאראָז!“

14

א ווייטער סיבירישער דערפעל.
בלויז הימלען און וועלדער און שניי.
פערשאָטענע הייזלאַך. עס לעבען
פערגעסענע מענשען אין זיי.

און זעלטען פערטראָגט דאָרט א רייטער
פערלאָרענע בשורות פון שטאָדט.
עס בייטען זיך שנייען אויף שנייען, —
בלויז הימלען און וועלדער און גאָט.

דאָך ווערען אויך דאָרט צייטיג הערצער,
אויף דאָרט שטעהט די יונגוואַרג אין בלום,
האַלב־קינדישע אָרעמס זיך פלעכטען
האַלב־קינדערשע נאַקענס אַרום.

15

ליטא

I

אונזער לאַנד איז גרוי און אָרים;
אונזער הימעל — בלייך;
שמאָלע, הויקערדיגע וועגען
קייקלען זיך, ווי רויך.

פעלד מיט שטעכעדיגע שטיינער,
אנשטאָט ווייץ, פערזייט;
הייזלאַך, מיט צופוילטע דעכער,
דאָ און דאָרט צושפּרייט;

וואו ניט וואו נאָר אַ בעריאָזע,
אויף אַ פעלד אַליין;
און אַ קרעצעדיגער בעטלער
רוהט אָפּ אויף אַ שטיין.

16

II

ליטאָ, מיין שטויביגע וויעגעל;
ליטאָ, מיין אָרימע לאַנד;
שיטערע, נאַקעטע וועלדלאַך;
פעלדער, פערטראָגען מיט זאַמד.

אָרים אין פעלדער און בלומען, —
ביזט דאָך מיט לאַנגווייליגע רייך.
גרילצט אין די קאָרען דער היישרעק;
קוואָקען די זשאַבעס אין טייך.

ליטאָ, מיין שטויביגע וויעגעל,
ס'נעמט מיך אויף דיר אַ פערדראָס:
שילטען, — ווי טאָר מען, אַ מאַמען?
בענשען — ניטאָ דיך פאַר וואָס...

17

III

נעהם איך זיך מיין היים דערמאָנען,
שווימען מיר אַרוים אַנטקעגען:
פלאַכע פעלדער, זאמד־בערדעקטע,
געלע, שלעפערדיגע וועגען.

פלאַכע פעלדער, פלאַכע בערגלאַך,
אַנגעוואָרפענע בעזונדער.
הינטער יעדען בערגעל זוכען
פלעג אומזיסט איך מעשה־וואונדער.

פלעג אומזיסט אין יעדען וועלדעל
וועלען האָרנס שאַלען הערען,
און אין יעדער לוזשע זוכען
די לבנה און די שטערען.

פלאַכע פעלדער — צו פריה האָט איהר
זיך געלאָזט צו מיר דערקאָנען;
ווערט מיר פוסט אין הארצען — האָב איך
גאָרניט וואָס זיך צו דערמאָנען...

18

שפּרייטען, שפּרייטען זיך אוים פעלדער,
פעלדער אָהן א ברעג;
ציהען, ציהען טעג און וואָכען,
וואָכען אָהן א צוועק.

הייגנען בלאָהע הימלען־ים׳ען,
ים׳ען אָהן א גרונד. —
וואָס האָב איך פון יונגען לעבען,
לעבען און געזונד?

פעלד און הימעל, און קיין איינציג,
איינציג מענש צו זעהן. —
וואָס וועט נאָכ׳ן טאָג דערמאָנען:
ס׳איז א טאָג געוועהן?

19

הימלען טיעף־בלאָהע, מיט גאָלדענע שריפט.
וואסערען שטילע, אין ביימער פערטיעפט.

נעכט פון׳ם זומער, פול תאוה און לוסט;
רויט די לבנה, און היים איז די ברוסט.

פאָהרט אויפ׳ן טייכעל א שיפעלע אום;
זיצען צוויי מענשען דאָרט, נאָהענט און שטום.

לויפט פאר׳ן שיפעל א זילבערנער שוים;
רוהט זיך דאָס שיפעל אָפּ הינטער א בוים.

פלעכטען צוויי שאָטענס זיך איינגער צונויף. —
כאפט זיך א שלאָפעדיג פויגעלע אויף.

עעפּס א סוד האלט פערבאָרגען די נאכט.
אזוי ווי א שומר, דער בוים שטעהט און וואכט.

י. ראָלניק

20

א רעגען גיעסט

מאַך אויף א בוך
מיט אַלטע בלעטער, אַלטע מעשיות
פון לויטער קעניגליכע פּרינצען;
פון וויערמעס וואָס אויף קוליעס טאַנצען;
פון פרומע וועלף, בריליאנט'נע היילען
וואס ציהען זיך אויף זיעבען מיילען. —
אומזיסט, אומזיסט,
א רעגען גיעסט.

קלינג אָן און רוף,
און קומען וועלען גוטע ברידער,
מיט שמייכלען אויף די רויטע ליפּען,
און בריינגען רויטען וויין צוטראָגען,
און וועלען מיט די בעכער קלינגען,
און וועלען יוגענד־לידער זינגען.—
אומזיסט, אומזיסט,
א רעגען גיסט.

שטעל אויף די בעט,
מאַך לויז דעם טונקלען פענסטער־פאָרהאַנג,
און שלאָג אויף הויך די ווייכע קישענס,
און מיט בעטריעבטער זעעל און גליעדער
וואַרף זיך אַריין אין פוכען־אָבגרונד
און לאָז די טרערען רינען, רינען...
א רעגען גיסט..

21

היים, מיין היים, איהר קינדער יאָהרען!
נעהנטער זיינט איהר מיר געוואָרען.
שוואך מיין טראָט, מיין קאָפּ געבויגען,
נאָר איהר שוועבט מיר פאַר די אויגען,
ווי אַ מחנה ווייסע טויבען,
קלאַפּט אין טיר און פּיקט די שויבען;
ברייננט מיר גרוסען פון מיין שטעדטל;
יעדע האַלט אין מויל אַ בלעטעל.

*
* *

אַ פרישער ווינטעל בלאָזט פון טייך.
דער גראָז איז נאָס געוואָרען.
אין מזרח שפּאַלט אַ פלאַם אַ וועג, —
עס ווערט אַ טאָג געבאָרען.

אַ האָהן האָט דריי מאָל אויסגעקרעהט.
ס'נעמט שוימען זיך דאָס וואסער.
דער טייך ווערט ליכטיגער וואָס מעהר.
דער הימעל ווערט אַלץ בלאַסער.

אַ הונד בילט אויף אַ ווייטער גאָס;
אַ צווייטער האַלט איהם אונטער...
צום ברונען געהט נאָך וואסער ווער;
די אייזען־קייט קלינגט מונטער.

*
* *

ווער טרובעט דאָס אין אַ טרומייט?
וואָס הערט מען גלעקלאַך קלינגען?

דער פּאַסטוך קלייבט די סטאַדע אויף;
די יונגע קעלבער שפּרינגען,

די ציגען שאָקלען מיט די קעפּ;
די בהמות וואַזשנע טרעטען.
דעם פּאַסטוך'ס האָרן שאַלט און שאַלט;
וועקט קינדער פון די בעטען.

די קינדער שפּרינגען פרעהליך אויף
און פּאַטשען אין די הענטלאַך;
און דורך א לאָדען־שפּאַלט א שטראַל
בעלייכט די קאַמער־ווענטלאַך.

*

*   *

די זון שטייגט העכער, העכער אויף,
איהר וועג ווערט ריינער, פרייער;
א האַלבע שטאָדט אין שאָטען ליעגט,
א האַלבע שטאָדט אין פייער.

עס סקריפּעט וואו א פּאָרטקעלע.
וואָס איז, אזוי בעגינען?
א הענדלער איילט זיך היינט צום מאַרק;
ער לויפט צום ערשטען מנין.

א גערטנער פיהרט א וואָגען גרינס,
און האַלט זיך אָן אָן וואָגען;
זיין אויג איז פייכט; זיין שווארצע באָרד —
פון מאָרגען־טהוי געצוואָגען.

דער פערדעל טרעט; עס ווערט זיין טראָט
אינ'ם פייכטען זאַמד פערשוויגען;

דער וועגעל געהט אַהער, אַהין,
און האַלט זיך אין איין וויעגען.

*

* *

אַ קרעמעל עפּענט זיך אין גאַס;
עס בריאַזגען די זאַוואַלעס.
אַ בעקער טראָגט אין מאַרק אַריין
אַ זאַק מיט הייסע חלות.

דער אַלטער קרעטשמער איז אויך אויף;
ער עפּענט ברייט דעם טויער.
פון פריה־אָן האָט דער שפּייז־קרעמער
שוין איינגעלייזט אַ צווייער.

און ווייבער, ניט־פערקאַמטע נאָך,
ווי שטומע שאָטענס וואַנדלען
מיט קוישלעך אין די דאַרע הענד:
זיי געהען קויפען, האַנדלען.

זיי געהען דורך דעם קליינעם בריק
צום גאָסטינעץ אַריבער;
און, פון געוועהנשאַפט, געהענדיג,
שילטען זיי זיך איבער.

*

* *

אַ קלאָהרער טאָג. אין זונען־שיין
די קלויסטער־צלמים גלאַנצען;
און זונען־פלעקען אויף די ווענד,
די וויים־געפאַרבטע טאַנצען.

עס קלאַפּען רעדער, הירזשען פערד,
עס קומען וועגען, וועגען;

י. ראָלניק

דער פויער פיהרט אין שטאָדט אריין
זיין אָפּגעשפּאָרט פארמעגען.

זיי פיהרען קעלבער, היהנער, היי
און תבואה צו פערקויפען;
די שטאָדט־לייט וואַרטען שוין אויף זיי
ביי טירען און ביי הויפען.

*

*   *

ביי יעדען טויער שטעהט א וואָג,
ביי יעדער וואָג — דריי אידען;
דער ערשטער כאַפּט דעם פערד ביים צוים,
שלעפּט זיענעריש־צופריעדען.

דער צווייטער עפענט אויף דעם זאַק
און פּרובט א ווייץ צוקייען;
דער דריטער לויפט צום שטאָדט־נגיד
א גמלת־חסד לייהען.

די ווייבער האנדלען אויך ניט שלעכט;
זיי קויפען, וואָלוועל, טייער;
געקויפט האָט ווער א הוהן אויף שמאַלץ
און ווער א הוהן אויף אייער.

*

*   *

פון דאַווגען געהט אַן אַלטער איד,
אין האנד א שווערען שטעקען;
פון בוזים שטאַרטשען איהם אַרויס
א רויטער טיכעלס עקען

ער טראָגט זיין טלית־זאַק, און טרעט
פּאַוואָליע, מיט בטחון.

א מארק אזא — קיין בייזע אויג! —
שוין ניט געווען זייט וואָכען.

און חדר־קינדער לויפען דורך,
פערקאַמט און איינגעוואַשען;
זיי האַלטען ברויט און קעז, און אויך
א גרעשעל צו פערנאַשען.

*

* *

און לאַנג האָט זיך דער וועגען־צוג
און אָהן א שיעור געצויגען.
דער הימעל הייגגט אי ברייט אי ווייט;
עס בלענדט די זון די אויגען.

א גוי׳טשיק פיהרט א שווארצע רינד
ביים וואָגען אויף א שטריקעל.
א מעקלער קומט און שטעלט איהם אָפּ:
„וואָס ווילסטו פאר׳ן „שטיקעל?“

ער טאַפּט די ראָזע אייטער אויס,
און פרעגט איהם: „וויפיעל יאָהרען?“
„צעהל איבער“ — ענטפערט אָפּ דער גוי —
„די קארבען אויפ׳ן האָרן“.

* *

*

עס הירזשען פערד. דער סאָטסקע פלוכט;
די זונטאָג־גלעקער קלינגען;
און אויף דעם קלויסטער ברייטע טרעפּ
קלעבאַנער בעטלער זינגען.

ניט איין בעוויבטער איד האָט היינט
ביים דאַוונען צוגעאיילט זיך;

און ניט איין אידיש עופה'לע
האָט פון פריה אָן צובײלט זיך.

די הייזער לעער, די שוהלען פוסט;
די גאַס האָט די הכנסה;
דער גאַנצער מארק — איין שיינק; עס שמעקט
מיט בראָנפען און פרנסה.

עס טראָגט זיך אין דער לופטען אום
פון קולות א געווימעל.
און אַלץ איז פריידליך, אַלץ איז גוט
אונטער'ן בלויען הימעל.

*
* *

מיין ווייטע שטעדטעל־היים, ווי וואָלט
איך איצט צו דיר געפלויגען;
ווי לעבעדיג און גאָלדיג־העל
דו שטעהסט פאַר מיינע אויגען.

אין רויש פון דער בעלעבטער גאַס
דיין אָפּקלאַנג הער איך דרינגען:
דעם שיכור'ס ווײנענדיגע ליעד,
דעם קלויסטער'ס פרומען קלינגען.

ווי גרינג וואָלט איך, מיין היים, פאַר דיין
צובראָכען שוועל געקניעט זיך,
און אויף דיין ווייכען, וואר'מען זאמד
כאָטש איינמאָל אָפּגערוהט זיך...

22

א שווארצע נאכט. דער זייגער ווייזט
די צוועלפטע שעה, די האלבע נאכט.
איך ליעג אין בעט, אין האנד א בוך;
ביים בעט א טישעל מיט א לאמפ.

צופוסען ליעגט די שארע קאץ.
די שארע קאץ, זי איז שוין אלט
אזוי ווי איך, און אפשר מעהר.
זי איז מיין פריינד; זי עסט פון האנד
און דרעמעלט איין אפט אויף מיין שויס,
און אויף דער נאכט, ווען ס׳פינסטערט זיך,
זוכט זי פער׳גנב׳עט אויף מיין בעט
און לעגט צופוסענס זיך אוועק
ביי מיינע פיס און ווארימט זיי.
מיין פוס־זויל פיהלט, ווי ס׳בלאזט זיך אויף
איהר קליינעם קעציש קערפעריל
און פאלט צוריק צונויף: מיר ווערט
אי גוט, אי אונהיימליך אזוי...

*

* *

די נאכט איז בלינד, די נאכט איז שטיל;
נאר פון דער נייער וואסער־מיהל
זיך הערט אן איינגעהאלט׳נער קלאפ:
צוויי מאהל־שטיינער בעגעגנען זיך
און שיידען זיך, און שלאגען זיך
צונויף און טרעטען וויעדער אב.
און ס׳הערט זיך אויך א דומפפער רויש:
א וואסער־שטראם זיך גיעסט און גיעסט
און ס׳דרעהט־זיך אין דעם וואסער־שטראם
דאס וואסער־ראד — אן אלטער מאן,

מיט פּיס און שיך צוטראָטענע,
מיט באָרד און האָר צילאָזענע,
און סאָפּעט שווער און הוסט און ניסט,
און שפּריצט מיט קאַלטע טרערען־נעץ. —
ווער טרייבט דעם זקן דאָס ארום?

*

*   *

איך ליעג אין בעט. עס שלאָפט די שטוב.
אין דאָרף שלאָפט יעדער גוט צו בעט;
פון מיר נאָר לויפט דער שלאָף. איך לעז
אן אַלטען בוך. דאָרט ווערט דערצעהלט,
ווי ס'האָט אן אַלטעס פאָלק געקעמפּפט
פאַר האָב און גוטס, פאַר ווייב און קינד,
און מעהרער נאָך — פאַר לאַנד און גאָט.
און ס'ווערט די שטוב — ניין, ניט די שטוב —
אן אַלטע גרויע פעסטונג־וואַנד —
מיט שטרייטער פול און סקלינגט א שפּיז
אן גליטשיג־הארטען פאַנצער־שטאָל;
אָן קיווער שלאָגט א שווערד זיך אָב;
א האַנד רייסט אָפּ פון אקסעל זיך —
א בלוט־גוס היים און רויט... א קנאַל
אָן וואַנד געטאָן האָט דער „באַראַן",
און עמיץ מיט א פייער־קין
לויפט דורך... עס ברענט... איך ווער אַליין
אין שטרייט אריינגעשלעפּט... איך ברען..

— — — — — — — — — — — — —

איך הער ניט, ווי דער זייגער שלאָגט;
איך זעה ניט, ווי אין דרויסען טאָגט...

*

*   *

דאָך פלוצלונג טונקעלט זיך דער לאָמפּ — —
קיין פרעמדע האַנד דעם קנייטעל האָט

ניט אויסגעדרעהט; אין מאגאזין
איז אויך ניט גאָר דער נאַפט פערצעהרט;
דאָך בלייכט זיך אַלץ דער שיין. איך קעהר
מיין בליק צום פענסטער אום — עס טאָגט.

*

*   *

דער טאָג שטעהט אויף. ער האָט געלעגט
זיין קלאָרע האנד אויפ׳ן שווארצען גלאָז,
און ווייס געוואָרען איז דער אָרט.
ווי טיעפע ריצען אויף א האנד,
זיך צווייגלען רעמלאָך הין און הער;
און ווייטער דורך די שויבען זעהט
זיך טונקעל־גרינעס גראָז און זאמד,
ווי נאָך א רעגען, ברוין און שווער.
געקומען זיינען ביי דער נאכט
די טייך־מיידלעך מיט פייכטע האָר
און נאסע פיס, און מיטגעבראַכט
צו הויפענס וואסער אין די הענד
און איינס דאָס צווייטע אָבגעשפריצט
און אויפ׳ן גראָז ארומגעטאנצט
און לאנג געקייקעלט זיך אין זאמד.

*

*   *

פון קאמער, וואו דער טאטע שלאָפט,
דערהערט א שטילעס רעגען זיך:
א סקריפּ פון בעט; א זומער־שוך
האָט זיך אן דר׳ערד א שאר געטאָן;
א שורשען פון אן אטלעס־צייג,
עס ווערט א בגד אנגעטאָן.

*

*   *

דער טאטע קומט ארויס; און בלייך
זיין פּנים איז; די אויגען האלב

נאָך צוגעמאַכט; די לאַנגע באָרד
איז ווי אַ שלעכטער קלין פערשפּיצט
און עטוואָס צו אַ זייט געבויגט.
ער קומט צום טיש, און אָהן אַ וואָרט
דרעהט ער אין לאָמפּ דעם קנייטעל אויס,
און גיט דערצו אין גלאָז אַ בלאָז,
אום זיכער מיט דעם טאָג צו זיין.

*
*　*

עס גראָהען ווענד. די ווינקלען שטוב
אין חשך ליגען נאָך פערטונקט.
דאָך סטאַרטשט אַרויס דער געלער שראַנק,
דער ברייטער קלייד- און ספרים-שראַנק.
צוויי טאַבורעטקעס, הויך און שלאַנק,
וואָס זיינען נאָך פון נעכטען נאַכט
געבליבען שטעהן אין מיטען וועלט,
ניט הין, ניט הער, ווי בוימער צוויי,
וואו ס'איז ניט וואַלד און איז ניט פעלד;
און שוואַרץ און שאַרף, ווי שפּיזען-שטאָל,
פון ציפערבלאַט דאָס ווייזער-פּאָר
זיך לייכט אַרויס, און ו ו י י ז ט און שטעכט
די אויגען מיר: עס איז נ אָ ך פיער!

*
*　*

איך עפען אויף דאָס פענסטער שטיל,
און קוק אַרויס צו מערב-זייט:
אַנטקעגען שטעהט די נייע מיהל
און, ווי אין פלאַמען איינגעטונקט,
שיינט רויט און לייכט איהר שינדעל-דאַך,
און טריקענט זיך. אין מיטען דאַך
איז דאָ אַ פענסטערעל; פון דאָרט

א מילנער'ס מעהל־בעשטויבטער קאַפּ
טאַרטשט ווייס אַרויס, און שיינט און לייכט
מיט אויגלעך בלינד־פּערזשמורעטע.

*

*   *

אין פלאַכע ברעגען ליעגט דער טייך,
ווי זילבער, הייס־צולאָזענער.
אי פעט, אי גלאַט, — אַן ענטעל־פּאָר
שווימט זאַכט אויף אָנבייסען אַהיים,
און ס'רויטלען אין דעם וואַסער זיך
די לאַפּקעס דינע שווים־הייטלעך;
און ס'שפּיגעלט זיך אין וואַסער אָפּ
א צווייטע פּאָר, און ס'דוכט זיך אויס:
אַן ענטעל אויף אַן ענטעל זיצט,
א בויך זיך טוליעט צו א בויך,
א שנאָבעל אַן א שנאָבעל פּיקט
— — — — — — — — — — — — —
און שפּיצען־לאַנגע פּאָכערס צוויי
זיך ציהען נאָך דעם צווילינג־פּאָר.

*

*   *

און ליכטיג איז דער טייך, און טיעף.
יע, הימעל־טיעף און הימעל־בלוי;
און אויפ'ן סאַמע דעק פון טייך,
אויפ'ן טונקעל־בלויען הימעל־גרונד
א פּוכיג־ווייסער וואָלקען ליעגט
און היין און הער זיך וויעגט און וויעגט. — — —
— — — — — — — — — — — —

י. ראָלניק

1

ציטעריג פון הימעל איז
אַ מלאך אַנגעפלויגען.
„מלאך, מלאך אויף דער וואך,
מאַך מיר צו די אויגען.

„האַלט דיין פליגעל איבער מיר
פאַטערליך צונומען;
עפען אויף די ברייטע טיר,
ווער אַ חלום קומען.

„וועט מיך נעהמען אויף זיין האַנד,
וועט מיט מיר וואו פליהען,
וואו די קינדער־מעשה׳לעך
אויף די ביימער בליהען.

„וועט ארומנעהמען מיין האַלז,
וועט מיר וואָס בעווייזען
אין די טהאָלען, אויף די בערג,
אויף די ווייטע רייזען.

„וועט מיך צוטוליען צו זיך,
וועט מיר וואָס דערצעהלען:
— פון א מכשף פון אַ שלאָס
און פון טיעפע הייהלען.

„פון אַ בת־מלכה וואָס שלאָפט
הונדערט יאָהר דערינען;

הונדערט ריטער זוכען איהר,
קענען ניט געפינען.

„האָבען זיך פון גלייכען וועג
לאַנג אַראָבגעשלאָגען;
האָבען קליידער, האָבען שיך
ביז אין שטויב צוטראָגען.

„איך וועל זיין דער גליקליכער,
וועל די הייהל ענטפלעקען;
סטוק־סטוק־סטוק אין דער טיר,
זי פון שלאָף אויפוועקען.

„אויפ'ן שטערען מיט א קוש
וועל איך איהר פערמעהלען;
אין דערזעלבער נאַכט מיט איהר,
ביידע חופּה שטעלען... —

„וועט דערצעהלען פיעל און שטיל;
איך וועל קינדיש הערען.
דו ועסט, מלאך, אויפפּאַסען,
קיינער זאָל ניט שטערען.

„טרייב פון בעט דעם גרויען טאָג
טרייב פון בעט די זאָרגען.
מלאך, מלאך, גוטע נאַכט;
קום צופליהען מאָרגען.“

2

„דער גרינער זומער איז געקומען ;
לאָמיר גען אין וואַלד שפּאַצירען ;
איבער גרינע, ווייכע סטעזשקעס
וועל איך מיין געליעבטע פיהרען.

ווי די חיות׳לעך, די קליינע,
וועלען מיר אַ הויז דאָרט בויען ;
עסען פּאַזימקעס און ניסלעך,
וואַשען זיך מיט פרישע טהויען.

גרינער מאָך וועט אונזער בעט זיין,
בלאָהע נעבלען אונז׳רע דעקען ;
בעסער איידער מור און קטורת
וועלען אַלטע סאָסנעס שמעקען.

וועסט די צעפּ, די דיקע, שווערע
אויף דיין וויסען האַלז צולאָזען ;
ווי דורך זיידען־ווייכע גראָזען
וועט אַ לינדער ווינטעל בלאָזען.

זעהסטו ניט די בליצען לייכטען ?
הערסטו ניט די דונערס ברומען ?

לאָמיר שטאָדט און קראָמען לאָזען —
דען דער זומער איז געקומען."

האָט אַזוי אַ אינגעל שלמה'ס
שיר־השירים אויסגעזונגען.
פון אַ פענסטער האָט דער נגון
איבער'ן געסיל זיך צוקלונגען.

פון דעם הימעל איז אַ שטערען
אין דער ווייטקייט וואו געפאַלען,
האָט אַן טייך זיך אָבגעשלאָגען
און צושאָטען זיך אין שטראַלען.

3

עס דאכט זיך מיר: עס איז פאַרנאַכטלעך;
דער הייסער זומער־טאָג קיהלט אויס.
איך ליעג ביים וועג אין הויכע גראָזען.
די זון איז נידעריג און גרויס.

צוויי גוים האַקען היי ביים וואַסער.
א קצב פיהרט אין שטאָדט א רינד.
א ווייבעל פּראַניקט וועש ביים מילכעל;
פון ברעג שטרעקט הענטלאַך איהר דאָס קינד.

איך וויים: אין חדר לאכט זיך קיינעם;
דער רבי איז היינט אויפגעבראַכט;
ער האָט געשיקט מען זאָל מיך ברענגען,
און קיינער האָט מיך ניט געבראַכט.

און מאָרגען וועט ער מיר שוין געבען...
ער וועט מיך אפשר שלאָגען אויך —
איך ליעג ביים וועג אין הויכע גראָזען,
און צייל די וואָלקענס אין דער הויך.

4

אין דער היים

איך בין אין מיין ליעב־שמאָלער געסעל.
אָט שטעהט נאָך די זעלביגע הויז;
ביים טיר נאָך דער זעלביגער גאניק;
פון פענסטער א לאָמפּ קוקט ארויס.

ביים טיש זיצט דער זיידע, די באָבע;
א טעלער פאַר יעדערען שטעהט;
דאָס אייניקעל פעהלט נור אין מיטען. —
דאָס הארץ מיר פאַר בענקשאַפט צוגעהט.

וואו איז זי, דאָס אייניקעל, איצטער,
אין וואָס פאַר א שטאָדט, פאַר א הויז?
ווער קוקט איהר אריין אין די אויגען,
ווער קושט איהר די ליפּעלאַך אויס?

דאָס מיידעלע איז שוין א מאַמע, —
אויף קעסט ביי א שוויגער און שווער.
זי זיצט דאָרט ביים טיש און עס פאַלען
אין טעלער א טרער נאָך א טרער.

אין געסעל איז פינסטער און איינזאַם,
קיין איינציגען מענשען צו זעהן.
און ווידער שטעה איך פאַר'ן פענסטער,
אזוי ווי אמאָל, ווי געווען...

5

אין אַ פרעמדער שטעדטעל

צוויי אויגען, ווי הימלען צוויי בלויע,
און אפשר גאָר שווארץ ווי די נאכט, —
איך ווייס ניט; דער אָוועגד, די בוימער —
אַ סוד דערפון האָבען געמאכט.

איך ווייס ניט, ווי רופט מען איהר טאטען;
צי וואוינט ער דאָ נאָהענט, צי ווייט;
צי האָט זי נאָך שוועסטער און ברידער,
צי זיינען זיי ליטישע לייט.

דאָך וויל זי מיט מיר זיך פער'קנס'ען.
איך פרעג ניט, איך רעד ניט קיין וואָרט.
איך שיק גלייך נאָך אַלע כלי־קודש
און שטעל־אָפּ אַ חופה אויפ'ן אָרט.

6

אַ שנייו

זיץ איךביים פענסטער און קוק אין דער ווייטקייט
ווי שנייעלאַך פאַלען און פאַלען.
גאָט האָט זיין מחנה געשיקט פון דעם הימעל,
זיי זאָלען די שטאָדט איבערפאַלען.

קומען פון מזרח און מערב צושוועבען,
פון צפון און דרום צוליפען;
האָבען דעם מארק און די גאַסען פערנומען,
בעזעצט אַלע געסלעך און הויפען;

האָבען צוזעצט זיך אויף דעכער, קאַרניזען, —
קיין איינציג הויז אויסען געבליבען; —
האָבען פעריאָגט פון דער גאַס אַלע אינגלעך,
די מיידעלאַך אַלע פערטריעבען.

אינגעלעך, מיידעלעך, שרעקט זיך ניט קיינער,
דאָס האָבען די טאַטעס געבעטען:
גאָט זאָל מיט שנייעלעך ווייסע און ווייכע
די גאַסען, די וועגען אויסבעטען.

האָט זיך דער פאָטער אין הימעל דערבאַרעמט
און האָט זיי געטהאָן דעם פערלאַנגען:
אויסגעבעט וועגען און ליכטיגע בעט־צייג
אַריבער די זומפען פערהאַנגען.

בעטגעוואַנד ווייסע, ערשט פריש אויפגעשלאָגען,
נאָך קיינער אויף זיי ניט געלעגען;

איז נאָר אַ שאָד וואָס קאַפּיטעס און שליטענס
אין זיי וועלען איינשניידען וועגען.

איז נאָר אַ שאָד — — ווי דער וועג וועט נור ווערען,
באַלד וועלען זיך שטעלען ירידען;
גוים פון נאָהענט און ווייט וועלען קומען
און שליאַכטעס און פּריצים און אידען.

וועלען זיי געבען צולייזען פאַר סחורה:
פאַר וואָליקעס, פוטערס און פעלצען
און פאַר פופּאָנעס, כאַמאָנטען און גלעקלאַך,
אין געלד וועט די שטעדטיל זיך שמעלצען.

וועלען זיי קויפען געוואַנד און קאַלאָשען
און הויכע בּאַראַשקענע היטלען;
וועט אייך אַ גוי אויף זיין שליטעלע נעהמען
און וועט אַראָב גאָס מיט אייך שליטלען.

גוי׳עס — קאַרטונען און ציטץ וועלען קויפען,
פּאַטשיילקעס און אַלערליי רעשטען.
אידישע מיידעלעך וועלען די מאַמעס
אַרויסהעלפען פלינק, ביי דעם מעסטען.

האָט זיך דער פאָטער אין הימעל דערבאַרעמט
און האָט זיי געטהאָן דעם פערלאַנגען. —
עך... וואָס האָב איך זיך צושריבען — עס איז מיר
פאַר קעלט אין די פינגער פערגאַנגען.

איינגעלאַך, מיידעלאַך, האָט קיין פּאַראיבעל,
איך וועל מיר די הענד נור דערוואַרמען.
גאָט וועט נאָך שיקען געזונד און פּרנסה,
גאָט וועט איבער אונז זיך דערבאַרמען.

7

קרעשטשעניע

טירען שרעקעדיג געשלאָסען,
פענסטער בלינד פערהאַנגען — — —
שטילע טריט און פרומע מינעס, —
הייליגע געזאַנגען.

לאַנגזאַם האָט זיך די פּראָצעסיע
דורך דער גאַס געצויגען;
הענד פערלייגטע אויף די הערצער,
קעפּ צו דר'ערד געבויגען.

טריט ביי טריט איז די פּראָצעסיע
ביז דעם טייך דערגאַנגען.
ווייסער שניי און דאַרע בוימלעך; —
הייליגע געזאַנגען.

זינגט דער גלח מיט בעהעלפער;
ס'טהוט דאָס פּאָלק זיך קניהען.
פלוצלונג האָט ווער אויסגעשאָסען. —
ווייסע טויבען פליהען...

ווייסער שניי און ווייטע טענער; —
אונשולד — ווייסע טויבען.
מענשען שטעהען שטיל בעצויבערט; —
אונשולד — ווייסער גלויבען.

8

ווינטער־פרעסט ציהען זיך ווייסע.
פענסטער — פערוואקסען, פערשנייט.
שטוהלען און ווייכע פאטעליען —
איבער דער סאָליע צוזייט.

קנאקען אין אויוועז די שייטלעך,
נאסע, אָט־ערשט פון דעם שניי;
שוואַרץ איז דער פייער געוואָרען
מעסטענדיג כחות מיט זיי.

ליכטיגער, טונקעלער ווערט עס;
שרפות בעדעקען די ווענד. —
זיצט זי ביים פלאם. אויף די קניען —
גליהענדע־קויל־רויטע הענד.

הין און צוריק לויפט דאָס קעציל,
שפּיעלט מיט'ן זוים פון איהר קלייד. —
הערט ניט דאָס מיידעל; זי זעהט נור:
הענטלעך, ווי פלאמיגע, רויט.

9

אויפ'ן הינטער־הויף — דער עקאָנאָם
מיט אויגען אויפגעפלאַמט און גרויס,
און ציטערדיגע קניע, שטעהט אָנגעבויגען
צו א מעלקערינס צושפּרייטען שויס.

ער אָטהעמט אָבגעהאַקט, און גיעט
א קניפּ דער מיידעל אין א ווייכען אָרט.
און זאָגט א צווייטער, גאָר ניט נאָך זיין ווירדע,
אַן אומגעלומפּערטען, פּערשייטען וואָרט.

און צו דער ווייטער, בלאָהער סקירדע
גיעט זיך זיין הארץ א בויג, א ריס...
די שיקסעס לאַכען זיצענדיגע
ביים דר'ערד, מיט ברייט צושפּרייטע פיס.

10

די דאָרפ'שע שוהל איז אויסגעבעט
מיט אויסגעטריקענט היי.
און טעפּלעך שטעהען אויף א טיש;
עס שטעקען ליכט אין זיי.

און פול איז זי, די דאָרפ'שע שוהל
פון טיר ביז אויבען־אָן
מיט אלטע לייט, מיט יונגע לייט
אין קיטלען אָנגעטהאָן.

עס וועהט מיט שרעק אויף יעדערען
פון אָט דעם מתים־קלייד;
און טרערען קומען צו צום האלז
גאָר ניט געבעט'נערהייד.

און מאָדנע שטרעקען זיך די ליכט,
די ווייסע, אין דער הויך;
און מאָדנע ברענען זיי, די ליכט:
אי פרעמד אזוי, אי בלייך.

איינטאָניג און פיעלפאכיג פאלט
דער שרעקליכער על־חטא, —
ווי ס'פאלען רידלען פרישע ערד
אין קבר אויף א ברעט.

נור פּלוצלונג האָט זיך א געשריי,
פון ווייבער־שוהל דערהערט:

פערלאָשען האָט זיך דאָרט אַ ליכט!
אַן אומגליק איז בעשערט...

דערשראָקען זיצט די קרעטשמערקע,
דערשראָקען ביז צום טוידט,
מיט אויגען אויסגעגלאָצטע צוויי
אויפ'ן רויכערדיגען קנויט.

אומזיסט, אומזיסט די ווייבערס טרויסט:
„דאָס האָט געטהאָן דער ווינד..."
עס וועט זיך פעהלען ווער דעם יאָהר
אין קרעטשמערס הויזגעזינד...

11

פון דער חופּה

חתן־כּלה פאָהרט אהיים;
דוהע־גלעקלאך קלינגען;
אויף די וועגען אָנגעזעצט
יונגע שיקסעס זינגען.

דריי פּאַוואָזקעס פאָהרען דאָרט;
צוגעפּוצט, געצוואָגען
יעדער פערדעל אין דעם שפּאַן;
בלישצעט יעדער וואָגען.

ווי זיי קומען צו צום מיהל,
צו דעם בריק דעם לאַנגען,
קומען שקצים, יונגע, צוויי,
מיט א שטריק א לאַנגען.

שטעלען זיך אוועק ביים בריק
און דעם וועג פערצאַמען;
נעהמען אלעמען אין פלען,
אלעמען צוזאַמען.

און דער מיהל ווערט צוגעשטעלט:
שטיינער, רעדער אלע. —
א דערשראָקענע, צוקלעמט,
זיצט די נייע כּלה.

ס'וועט ניט העלפען קיין געבעט
און קיין הייסע טרערען;

ציגז די הערדען פון דעם טייך
אָבגעצאָהלט מוז ווערען.

נור דער חתן הויבט זיך אויף
פון זיין אָרט געלאַסען:
נעהמט אַרויס צוויי „פּערציגער“
פון די טיעפע טאַשען...

פאַלט די שטריק אַראָפּ אין זאַמד;
ווערען פריעדליך אַלע.
די גזלנים ווינשען גליק
צו די חתן־כלה.

ווידער ריהרען זיך די פערד,
און די גלעקלאַך קלינגען,
און די רעדער דרעהען זיך,
און די שיקסעס זינגען.

12

א אידישע קינד, פון א אידישער הויז,
האט זיך אין א דארפישען שייגעץ פערליעבט.
די שטעדטעל — זי רעדט און בערעדט און זי שילט;
דער טאטע, די מאמע זיי זיצען בעטריבט.

דער טאטע די מיידעל האלט אונטער דעם שלאס;
אן וואנד שלאגט די מאמע איהר גראה־אלטען קאפ.
דער שייגעץ געהט־אום אזוי טאג, אזוי נאכט
און נעמט פון דעם פענסטער דאס אויג ניט אראפ.

דער שייגעץ, ער טראכט פון א קלויסטער, פון שמד;
דער טאטע — פון קידוש השם, פון סיביר.
א נאכט נאך א נאכט; ביז עס קומט אן א טאג —
די מיידעל, זי הייננט ביי דעם שוועל פון דער טיר.

13

דאָס מיידעל און דער פישער

אין ברייטען, גרינעם דניעפּער טהאָל
א מיידעל האָט געוואוינט אמאָל;
האָט זי א פישער־יונג פערליעבט
אין זיך. אומזיסט זיין הארץ בעטריבט.
ער בעט און זיפצט און וויינט פאַר איהר —
דאָס טהוט איהר שטאָלצע הארץ קיין ריהר.

פארנאכט. צום טייך דער פישער געהט;
דאָס מיידעל ביי דעם פענסטער שטעהט.
דאָס מיידעל פלעכט די צעפּ און זינגט.
דער פישער הערט — זיין הארץ צושפּרינגט.
זי פלעכט די צעפּ און זינגט און לאַכט.
דער פישער געהט צום טייך, און טראַכט:

דו זיסע מיידעל, אומגליק מיין,
ווען דו ווילסט נור מיין כלה זיין:
איך הייס דער גאָלד'נער פישעלע,
זי גרייט א גאָלד'נעם טישעלע,
א גאָלד'נע בעט פאַר אונז ביינאַנד;
דו ווערסט די קעניגין פון לאַנד...

דאָס מיידעל זינגט, דאָס מיידעל לאַכט.
דער פישער געהט צום טייך און טראַכט:
מיר בלייבט נור אויפ'ן דניעפּער'ס גרונד
זיך אַברוהען. נו, זיי געזונד!

פערגעבען זאָל דיר גאָט די זינד;
האָסט אומגעבראַכט אַ מענשען־קינד.

*

*   *

געקומען איז פון שטאָדט אַ מאַן,
אַן אויסגעפּוצטער שאַרלאַטאַן.
מיט פאַלשען צונג און גלאַטע רייד
האָט ער דער מיידעל'ס קאָפּ פערדרעהט.
ער האָט אַ חופה צוגעזאָגט,
און איז אַוועק, ווען ס'האָט געטאָגט. . .

פאַרנאַכט. דער אַנדער יאָהר פערגעהט.
דאָס מיידעל ביי דעם פענסטער שטעהט.
זי הערט דעם פישער'ס ווייטע טריט;
זי קעמט די האָר און זינגט אַ ליעד.
איהר האַרץ פאַר וועהטאָג שיער צושפּרינגט;
זי הערט דעם פישער'ס טריט און זינגט:—

„מיין צאָפּ איז גרוי, מיין פּנים בלייך,
„מיין בליק פערצוויגען מיט אַ רויך;
„ווער קייטעלט אָפּ מיין קאַמער'ס טיר,
„ווער טיילט מיין ווייכע בעט מיט מיר.
„אָ, פישער־יונג, אָ זיסער מיין!
„כ'וואָלט כאָטש געוואָלט דיין קנעכטין זיין."

דער פישער טראָגט די נעץ צום ברעג.
די מיידעל שטעלט זיך אויפ'ן וועג:
„דו זיסער פישער, גוטער מיין,
„צי וואָלסטו ניט מיין מלך זיין?"
דער פישער הערט און טראַכט און רעדט:
„צו שפּעט, מיין קעניגין, צו שפּעט. . ."

14

איינמאָל האָב איך מיין געליעבטע
אויף א גאַס דערזעהן, —
בלויז איהר בלאָנדען צאָפּ, דעם לאַנגען,
בלויז איהר צאָפּ דערזעהן.

לאַנג בין איך איהר נאָכגעגאַנגען,
אפשר באַלד א שעה,
כאָטש געוואוסט האָב איך: מיין ליעבסטע
איז גאָר דאָ ניטאָ;

כאָטש געוואוסט האָב איך: מיין ליעבסטע
וואוינט וואו אין א העק;
האָט א מאַן, א קראָם מיט סחורה,
זיצט דאָרט גאַנצע טעג;

און דער צאָפּ איז אויסגעקראָכען,
און איהר קאָפּ איז גראָה; —
בין איך לאַנג איהר נאָכגעגאַנגען,
אפשר באַלד א שעה...

15

האָט זיך מיר גע׳חלום׳ט:
רעגנען, קעלט און ווינד;
און דער וועגיל טראָגט זיך
קעגין שטורם־ווינד.

קומט פערביי א שטיבעל:
פון א פענסטער בליצט
העל ארויס א לעמפיל,
און א מיידעל זיצט

ביי א קליינעם טישעל;
אָבגעצעהרט און בלאַס,
בעקלעך איינגעפאַלען,
אויגען — גרויס און נאַס.

ווילט זיך מיר אָבשטעלען,
אָנקלאַפּען אין טיהר,
פרעגען איהר: וואָס מאַכט זי?
צי דערקענט זי מיר?

טראָגט מיך ווייט און ווייטער
אין וויסטען פעלד אליין.
שטיבעל, לאָמפּ און מיידעל
בלייבען הינטען שטעהן.

צווייטער טהייל:

I נעכט.

II דער תנא זאָגט.

III דער טאָג איז דער לעצטער געקומען.

IV ווען איך בין אַוועק פון מיין היים.

1

פיעל איך האָב איהר ניט בערוהיגט,
פיעל איך האָב איהר ניט געוויעגט, —
וויל מיין הארץ ניט רוהיג שלאָפען,
איז זי אַלץ נאָך ניט פערוויעגט.

ווי א קינד, וואָס האָט זיך פּלוצלונג
אויפגעכאפּט אין מיטען נאַכט,
ווארפט עס מיט די קליינע פיסלעך,
פאר זיך וויינט עס, און עס לאַכט.

טאַטע־מאַמע שטעהען אויפ׳עט,
צינדען א קליין לעמפּעל אָן;
טאַטע האָט דעם טאָג געהאַנדעלט,
מאַמע האָט אין הויז געטהאָן;

איז דער טאַטע בייז, און מורמעלט;
מאַמע שלאָגט דאָס קינד אומזיסט; —
דאָך איןביידענס אַלטע הערצער
א בעהאַלט׳נע שמחה פּליסט.

2

א נייער טאָג?! — ניין: אָנגעצונדען
האָט זיך אין געסעלע א שייער;
און האָב און גוטס געזאַמעלטע
וועט צונעהמען דער פייער.

אָט קייקלען זיי זיך אין דער הויך,
די פייעריגע וואָלען;
עס שטירצט דער דאַך און איינציגווייז
די באַלקענס פאַלען, פאַלען.

א שווארצער רויך — דער גארבען טאָרף
האָט אויך זיך אָנגעצונדען;
און מיט דעם טויבען־שלאַג איז אויך
די טויבען־פּאָאַר פערשוואונדען.

און רויטע בלעטער שטרעקען זיך
פון פייער־רויטע פלאַנצען;
און קינדער פרעהען זיך מיט זיי,
און וואַרמען זיך, און טאַנצען.

אומזיסט האָט זיך דער טורעם־גלאָק
צוקלונגען און צושריען;
אומזיסט געקומען זיינען אויך
די פייער־לייט צופליהען...

און האָב און גוטס געזאַמעלטע
דער פייער וועט פערצעהרען;
און אונזער אָרים געסעלע
וועט אָרימער נאָך ווערען.

3

איז אַ שטערן אויפגעגאַנגען
אויף מיין הימעל? איז עס וואָהר?
אָדער איז׳ס אַ נייער פאַלבעל
אין דעם מח פון אַ נאַר?

שטערן, שטערן, ביזט פאַראַנען?
זאָג מיר, ענטפער, ניט בעהאַלט! —
נור אַ שטערן האָט קיין ווערטער,
ס׳טהוט אַ שטערן נור און שטראַלט.

4

כ׳בין אָהן שלאָף די נאַכט געלעגען
און מיט טאָג־גלייך אויפגעשטאַנען,
און אוועק די ביכער פרעגען:
איז אַ האָפנונג נאָך פאַראַנען?

ביכער אַלטע, ביכער קלוגע,
בלעטער געל און גרין געוואָרען, —
שטעהט געשריבען אין די ביכער:
וואָס פערלעבט, דאָס איז פערלאָרען.

5

איך, אַן אורח אַ פּערזאַמטער,
שטעה געבויגען פאַר דיין טיר:
אויב דיין האַרץ איז שוין צוגעבען,
שענק אַ חבר־אָרעם מיר.

כ׳וועל דיין חסד ניט פערגעסען,
אייביג בענשען וועל איך דיר;
פון אַן אָרימאַן אַ ברכה
ברענגט די שפע צו דער טיר.

6

דיין טיר האָט אַ שלאָס און אַ ריגעל;
דיין פענסטער איז הויך פון דער ערד;
געקלאַפּט האָב איך לאַנג און געקלונגען —
און האָב ניט קיין ענטפער געהערט.

וואו ביזטו? וואו ביזטו געוועזען?
צי האָט דיר דיין האַרץ ניט געזאָגט,
אַז האַרט ביי דיין טיר, אויף די טרעפּען,
אַ האַרץ וואַלגערט אום זיך און קלאָגט?

ז

נעשלאָגען האָט מיין האַרץ ווען איך
בין צו דיין הויז געגאַנגען,
אַזוי ווי ס'וואָלט דער וועלט־זייגער
אין ברוסט ביי מיר געהאַנגען.

ווען כ'בין געגאַנגען פון דיין הויז,
איז מיר דאָס האַרץ פערגאַנגען;
איך האָב דיך נים געזעהן — עס איז
דער זייגער אויסגעגאַנגען.

8

איך בין אין גאַס געגאַנגען,
געזוכט דיך אומעטום;
די לאַנגע גאַס געווען איז
אי רעדעוודיג, אי שטום.

פון טויזענד זאַכען האָט זי
געפּלאַפּעלט, דאָ און דאָרט;
נור וועגען דיר, מיין מיידעל,
קיין איינציג, איינציג וואָרט.

בין איך אוועק אין הייזער,
געעפענט טיר נאָך טיר;
בעקאַנטע, אומבעקאַנטע, —
אַלץ נאָכגעפרעגט אויף דיר.

אַן אַלטיטשקע געזאָגט האָט:
— ביזט נעכטען דאָרט געווען;
איך האָב געקושט די אויגען
וואָס האָבען דיך געזעהן.

9

וואָס האָט מיך געצויגען?
ווער האָט מיך געבראַכט
צו דעם שוואַרצען טויער
אין דער שוואַרצער נאַכט?

ס'איז א סוד, דאָס ווייסען
איך און זי — מיר צוויי; —
וואָס־זשע זיצט זי דאָרטען,
זאַמט זיך לאַנג אזוי?

ס'אַרט איהר ניט מיין וואָרטען,
און מיין רופען נישט.
נור דעם אַלטען נאַכט־הונד
אויפגעוועקט אומזיסט.

10

איך וועל אזוי אַפּט איהר, מיין מיידעל,
פערהווארפען מיט ליעדעלעך קליינע,
אַזוי ווי אַ שטאָדט, אַן עקשנית,
בעהאָגעלט מיט קוילען דער שונא.

זיי וועלען דאָרט געטער אומווארפען,
און טעמפּלען ווי נעצען צופּליקען,
און וועלען ווי שפּינוועבס צורייסען
צום עבר געהייליגטע בריקען.

זיי וועלען דאָרט אָנמאַכען שרפות,
און אויפגעהן דאָס הארץ וועט אין פלאמען,
און שטראָמענווייז בלוט וועט זיך גיסען —
אי איהרע, אי מיינע צוזאמען.

11

איך האָב ניט צום סדר העולם
און טראָג קיין פערדרוס ניט אויף גאָט —
אמאָל, אין אַ שעה פון אונווילען —
פאַר וואָס ער בעשאַפען מיך האָט.

נור ס׳קומען ביי נאַכט מיינע טרערען,
ווי אָנקלעגער שטומע צו גאָט.
דאַן, ווייס איך, פערדריסט איהם אַליין אויך
פאַרוואָס ער בעשאַפען מיך האָט.

12

ווי בין איך מקנא די פויגלעך: —
צו זינגען איז זיי ניט פערוועהרט;
נו, זינגען זיי ווען עס פערווילט זיך;
דער וואַלד און דער הימעל זיי הערט.

ווי בין איך מקנא די קינדער: —
צו וויינען איז זיי ניט פערוועהרט;
נו, וויינען זיי ווען עס פערווילט זיך;
אַ האַרץ פון אַ מאַמען זיי הערט.

13

מיין פערלאנג און מיין בעגעהר
איז לויטער קליינינקייטען:
ווען א וואָרט, און ווען א בליק,
א שמייכעל פון דערווייטען.

גיסט מיט ליכט מיך אָפּ דיין אויג,
דיין וואָרט שענקט מיר דאָס לעבען.
אָפטער, אָפטער קום צו מיר,
דערהאַלט מיך ביי דאָס לעבען.

14

מיידעל, מיידעל, האָב מיך האָלט,
כ׳וועל דיר עפּעס געבען;
ניט קיין פּערל, ניט קיין גאָלד, —
נור מיין גאַנצען לעבען.

יאָהרען האָב איך שוין ניט פיעל —
ס׳איז קיין סוד פאַרביידען. —
נעהם די לעצטע, מיידעל, צו
פאַר א ביסעל פריידען.

15

לאָז פּיעשצען זיך, פּיעשצען פאַר דיר,
און מיינען אַז דו האָסט מיך ליעב;
און זאָל דאָס אַ נאַרישקייט זיין, —
אַזוי ווי אַ קינד מיר פערגיעב.

דעם אמת אויסזאָגענדיג דיר:
איך גלויב ניט, אַז דו האָסט מיך ליעב;
דאָך זאָגען דאָס דאַרפסטו מיר ניט, —
מיין קינדערשע האַרץ ניט בעטריעב.

16

צו זאָגען האָב איך דיר גאָר פיעל,
דאָך וועל איך גאָר נישט ריידען;
און ווי א חתן־בחור'ל
זיך האַלטען פרום, בעשיידען.

דו ביזט דאָך אזוי שעמעדיג...
ווען איך וועל זיך אָנבויגען
א קוש טהאָן אויפ'ן שטערען דיך, —
פערמאַך די פרומע אויגען.

17

דו זיי דער „הערר”, די „דאמע” — איך,
איך לאז זיך פון דיר פיהרען;
וואוהין דו געהסט — איך געה מיט דיר;
דו וועסט זיך ניט פערלירען.

און ווען עס זאָל אזוינס געשעהן —
אין יענע טונקלע זאלען
איז שטיל אזוי און ווייך אזוי
און זים אזוי — צו פאלען.

18

דו ביזט געזעסען ביי מיין זייט
און מילד אויף מיר געקוקט;
געוואַקסען האָט אין מיר מיין הארץ,
געוואַקסען און געצוקט.

אין הויז האָט מען פון מילך גערעדט,
פון פוטער און פון געלד.
אוי וויפיעל דאָס האָט מיר געקאָסט!
דיין בליק נאָר האָט פערגעלד'ט.

ווען איך האָב דיך געפיהרט אהיים
איז לעער די גאַס געווען;
נור אין אַ יעדער הויז, מיר דאַכט,
איז אַ חתונה געווען...

19

א קיהלע נאכט, א ריינער הימעל
און א לבנה, גרויס און בלאס;
צוויי ציילען שלאפעדיגע הייזער —
א שטילע, אומבעקאנטע גאס.

מיר געהען שטיל. צוויי טרייע שאטענס
בעגלייטען אונז אין וועג אריין;
א לעערער פלאץ — א גרויסער שלאף־זאל —
אין דער לבנה׳ס גרינעם שיין.

מיר געהען שטיל, ווי שטיל עס שווימען
לבנה און די שאטענס צוויי.
א שטילע נאכט — און מיר פערשטעהען
וואס הייזער שלאפען פריה אזוי.

20

פערברענט זאָל איהר ווערען, איהר ביכער!
וואָס ארט מיך דער „זיין" און „ניט זיין";
איהר לערנט מיך בעסער צו ליעבען
און לערנט געליעבט ווי צו זיין.

כ'האָב תלמוד און פוסקים געלערנט,
געשפּאָלטען דעם „ים" הין און הער;
די איינציגע סוגיא: פון ליעבען
און ווערען געליעבט — גיעבט זיך שווער.

21

ליעבע פאר דעם הארצען איז
אַ פלאם צו ברענען ;
קלוג צי נאריש, גוט צי שלעכט —
מען דארף נור ברענען. . .

אין דעם ברענען ליעגט דער זינן
און צוועק פון לעבען ;
ווי אן „עולה" זאַלסטו זיך
דעם פלאם אָפּגעבען.

22

פאַר דעם אַ לאָך, פאַר דעם אַ טרער,
פאַר דעם אַ האַרציג וואָרט;
אַרום דיין האַרצענ׳ס רייכען טיש
האָט יעדערער זיין אָרט.

דאָך ווייסען וואָלט זיך מיר געוואָלט:
ווער איז דער אמת׳ער ווירט
וואָס זיצט אין רעכטען אויבען־אָן
און פון דער הויך רעגיערט?

23

איך האָב געהאַט אַ שלעכטען חלום:
אין חלום האָב איך דיך געזעהן;
דו האָסט אַ ווייסע קלייד געטראָגען;
ביי דיר איז חתונה געווען.

ביי לאַנגע טישען, אָנגעשטעלטע
מיט ווײַן און שפּייזען אַלערליי,
געזעסען זיינען מענער, דאַמען;
די ציערונג האָט געבלאַנקט אויף זיי.

דו ביזט העט אויבען־אָן געזעסען,
דאָך, ניט ווי אימער, — שטיל און בלייך.
דער בדחן — חתונה־מתנות
האָט אויסגערופען פון דער הויך.

און א י ה ם, אויך איהם האָב איך געזעהן דאָרט,
איך האָב איהם ביי דיין זייט דערקענט;
איך וואָלט זיין נאָמען אָנגערופען
ווען איך — ווען איך וואָלט דאָס געקענט.

24

א גאַנצער מעת־לעת איז מיין בריוועל געגאַנגען,
א גאַנצער מעת־לעת צוריק — איהרער;
ווי לאַנגזאַם עס שלעפּט זיך דער מאַרש פון דער ליעבע; —
ווער זיינען די וועג־ווייזער, פיהרער?

א פייער אין הארצען שפּרינגט־אויף און פערשפּרייט זיך
ווי באַלד איך דערמאָן מיך נור איהרער.
ווי בליץ־שנעל עס טראָגט זיך דער מאַרש פון דער ליעבע;—
ווער זיינען די וועג־ווייזער, פיהרער?

25

כ'וועל שטעהן אין סאמע טיר און קוקען
ווי קומען וועסטו — ניט אליין...
איך וועל א טיעפען קרעכץ דערשטיקען
און קריצען מאכטלאז מיט די ציין.

דערנאך — אין אונשולדיגע הערצער
ארייננבייסען מיט שארפע ציין,
און לאכען דאן וועז אלע וויינען;
און קיינער וועט מיך ניט פערשטעהן.

26

ניט נעהם צום הארצען זיך צו־פיעל,
דאָס איז דאָך בלויז א שפּיעל;
און זאָל אויך זיין — א בלוטיגער,
דאָך, מעהר ניט ווי א שפּיעל.

געווינען ווער עס וועט דערביי —
דאָס טרעף איך ניט פאָראויס;
איך וויים נור דאָס: איך בין באַנקראָט,
ווי באַלד דאָס שפּיעל איז אויס.

27

דו מאכסט מיין שלעכטע לוינע,
מיין גוטע מאכסטו אויך;
אַט פּויזע איך אין שטויב אום,
אַט בין איך הימלען־הויך.

דו ווילסט — וועל איך דיין שיצער,
דו ווילסט — דיין שונא זיין;
נאָר איין זאַך מאַכען קענסט ניט:
איך זאָל דיין קנעכט ניט זיין.

28

דו ביזט אין בעט געלעגען,
געלעגען און געוויינט ;
אַז דו ביזט קראַנק געוואָרען —
האָט יעדערער געמיינט.

נאָר איך בין אויף אַן אמת
פון ליעבע קראַנק צום טויט ;
דאָך וויין איך ניט און קלאָג ניט —
איך געה אוים שטילערהייד.

29

קען איך ניט דיין מלך זיין: —
האָב קיין גאָלד'נעם דעגען,
האָב קיין סצעפּטער און קיין קרוין,
האָב אויך קיין פערמעגען;

קען איך ניט דיין ריצער זיין: —
קען אויף פערד ניט יאָגען,
מיט'ן שונא אויפ'ן פעלד
קען איך זיך ניט שלאָגען; —

וועל איך כאָטש דיין הויף־נאר זיין,
וועל דיך לוסטיג מאַכען;
אויסגעהן וועל איך זינגענדיג —
אַלע וועלען לאַכען.

80

צוויי לאַנגע נעכט, צוויי ווינטער־נעכט
בין איך אין גאַס געשטאַנען;
צוויי ווינטער־נעכט — און ניט געשפּירט
אַז ס׳איז אויך קעלט פאַראַנען.

די דריטע נאַכט האָט אויסגעזאָגט:
דו ביזט אוועקגעפאָהרען;
דער דריטער טאָג געפונען האָט
מיך קאַלט, ביז טויט דערפראָרען.

31

בין דריי מאָל ביי דיין הויז געווען,
און ניט ארויפגעקומען;
צו זיין א שטארקער, שטאָלצער מאַן
האָב איך מיר פאַרגענומען.

ביים פיערטען מאָל בין איך ארויף.
דאנק גאָט! — ביזט אָפּגעפאָהרען...
געוואונען האָב איך יע מיין וועט,
דאָך דיך — האָב איך פערלאָרען.

32

האָסט גוטע מינוטען געשאָנקען,
און מעהר נאָך מיר שלעכטע געגעבען.
די שלעכטע זאָל גאָט דיר פערגעבען;
איך וויל נור די גוטע געדענקען.

צוויי קינדערשע הענטעלעך, קליינע,
וואָס טוליען זיך, צערטלען און גלעטען,
צוויי אויגען וואָס ריידען און בעטען —
צי קען מען זיי ווערען א שונא?

33

רייס די שפּינדעל ניט פון האַנד,
רייס דעם פּעדימעל ניט איבער,
לאָז מיך שפּינען, שפּינען נאָך
מיט געזאַנג און יוגענד־פיעבער.

פּעדים זייד'נע אויספלעכטען
אין אַ פּעסטען שנור זיך וועלען;
אָנטהאָן וועל איך אויף דעם שנור
קליינע ליעדעלעך־קאַרעלען.

34

דו האָסט די שנירלעך צוריסען
מיט דיינע הענד אליין;
די פּערלען זיינען צושאָטען
און וועלען פערלאָרען געהן.

די אויגען מיינע בעוויינען
די פּערלען און זיידענע שניר;
מיין הארץ אָבער בלוטעט און בלוטעט,
ווייל דו האָסט געטראָטען אויף איהר.

35

אויבען איז דער צוג געפלויגען,
אונטען האָב איך געשפּאַציערט ;
אין דעם צוג ביזטו געזעסען,
דאַכט זיך, דו האָסט מיך בעריהרט.

לאַנג בין איך איהם נאָכגעלאָפען,
— ווי ער דונערט, ווי ער בליצט ! —
אויסגעפינען האָב געוואָלט איך
יענע פענסטער, וואו דו זיצסט.

בליץ־שנעל איז דער צוג געפלויגען,
שטראַלען וואַרפענדיג אין וועג ;
גלייך ווי דו — איצט ווייטע מיידעל — -
זיך בעוויזען, און אוועק.

36

וואָס ערשט געווען אַן אמת,
איז שוין אַ חלום בלויז;
דער פאָרהאַנג איז געפאַלען,
די טרויער־שטיק איז אויס.

געווען אַ שטיק אַ שעהנע,
פון קינסטלער אויפגעפיהרט,
און הערליך איז געווען
די סצענע דעקאָרירט.

דער העלד, די פּרימאַדאָנאַ,
דער ליץ, דער אינטריגאַנט
געשפּיעלט האָבען די ראָליען
מיט פייער און טאַלאַנט.

געקושט האָט די געליעבטע
מיט ליעבעס הייסע גלוט;
פון העלדענס האַרץ געראָנען
האָט אמת הייסע בלוט.

דער אינטריגאַנט, אין ארבעל,
האָט גיפט און דאָלך געבראַכט;
דער ליץ האָט אַלץ געזונגען
און פון דער זייט געלאַכט.

פון אַלע שפּיעלער האָב איך
דעם העלד מעהר מיטגעפיהלט,
דערפאַר ווייל אין זיין ראָליע
האָב איך אַליין געשפּיעלט.

37

בייטשען קנאַלען, צווייגען פאַלען
ווען דער ווינד פאָהרט דורך די בוימער;
ווען עס ברעכען הערצער אָבער
זעהט ניט קיינער, הערט ניט קיינער.

רינט נור שטיל דאָס בלוט פון הארצען,
רינט אין שנירלעך, דין און איידעל;
ווייס נור איינער — דער פערליעבטער,
און אמאָל — א בלייכע מיידעל.

38

אויבען לויפט א שמאָלע סטעזשקע,
אונטען — אָבגרונדס טיעף און ברייט;
אויבען הייננט דער פאַלשער לעבען,
אונטען ליעגט דער וואָהרער טויט.

ביי דער זייט קיין וואַנד, קיין אָנהאַלט,
אין דער ווייט קיין ליכט, קיין שיין,
אונטער'ן פוס זיך קייקלען שטיינער —
קייקלען זיך אין תהום אריין.

פיהרט מיין וועג צו נאַכט און ליגען,
לעערער ווינד איז וואָס איך גאַר;
אונטערנעהמען אזא אונזין,
קען נאָר דער וואָס איז — א נאַר.

39

איך דארף ניט, זאָלסט קומען צוגעהן;
מיין קאַמער איז אָרים און קליין,
איך וואוין אויפ'ן לעצטען עטאזש,
דו ועסט דאָ ניט טרעפען אליין.

און קומען וועל איך ניט צו דיר;
צו רייך איז דיין צימער פאַר מיר,
און איך, מיט די בלאָטיגע שיך,
וועל שטעהן א פערשעמטער ביים טיר.

איך וועל דיך ניט רופען אין גאַס,
דען נאָכגעקוקט וואָלט אונז די גאַס:
דו ביזט אזוי בליהענד און יונג,
און איך — אזוי פינסטער און בלאַס.

נאָר טראַכטען דאָך מעג איך פון דיר,
און טראַכטען אויך וועל איך פון דיר,
און טראַכטען: ווי גוט וואָלט געווען
ווען דו וואָלסט געווען נעבען מיר.

40

אַ געשיכטע

איז געווען אַ יונגע מיידעל;
איז געווען אַן אַלטער בחור;
האָט דער שענער, יונגער מיידעל
האָלט געהאַט דער אַלטער בחור.

האָט ער בריוולאַך איהר געשריבען —
רויטע טינט אויף ווייסע בויגענס —
און זיין לעבען אָנגעבאָטען,
זיינס — דעם בחור'ס — גאַנצען אייגענס.

נאָר די יונגע האָט דעם אַלטען
ניט געקענט אַלץ ליעב בעקומען;
מיט אַן אַנדערען, אַ יונגען,
איז געווען איהר הארץ פערנומען.

איז דער בחור קראַנק געוואָרען,
קראַנק און בלייך ארומגעגאַנגען;
אין זיין הארצען אומגעפּויזעט
האָבען שווארצע קנאה־שלאַנגען.

פלעגען ניט־געטרויסטע ליידען
זיין פערליעבטע הארץ פערצעהרען,
און די לייוועגט־בלייכע באַקען
פלעגען בריהען הייסע טרערען.

301491

41

מאָדנע — אַ פינסטערע האַלב־נאַכט,
אָבגרונדען, בערג פון די זייטען;
פלוצלונג ברילט אויפ׳עט אַ דונער,
עפ׳נען זיך הימלען פון ווייטען;

גיסט מיך אין גאַנצען מיט ליכט אָפּ;
ווערען נאָך טיעפער די שפּאַלטען;
הערט זיך אַ קול פון דער טיעפניש:
„דער וועט זיך לאַנג דאָרט ניט האַלטען".

י. ראָלניק

42

פאַלט דאָס דער הימעל צוזאַמען?
ווערען דאָס זונען געבאָרען?
כ'ווייס ניט — עס איז מיר מיט איינמאָל
פינסטער און ליכטיג געוואָרען.

הייליגע טוידטען־געזאַנגען;
מ'טראָגט דורך אַ קינד אין אַן ארון. —
אויב יענע קינד רופט זיך „ליעבע" —
ווערט זי ערשט איצטער געבאָרען.

43

צוויי מיידלעך

איך וויים: א מיידעל איינע
וועט קומען מיך בעגלייטען
און אויפ׳ן אָרון לייגען
א קרענצעל בלייכע קווייטען.

זי וועט א האלב טוץ טיכלעך
מיט שווארצע ברעגלעך קויפען,
און וועט א האלב טוץ טרערען
אין טיכעל לאָזען לויפען.

איך הער איהר, זעה איהר קומען,
איך זעה איהר פון דערווייטענס.
נעהם צו, דו גוטע מיידעל,
נעהם צו מיין דאנק בעצייטענס.

* * *

איך וויים: א צווייטע מיידעל
וועט אום פערגעבונג בעטען,
און וועט אין איהר פערצווייפלונג
מיין נאָמען צערטלען, גלעטען.

זי וועט צוויי נעכט ניט שלאָפען,
זי וועט צוויי טעג ניט עסען;
און אויפ׳ן דריטען מאָרגען
וועט זי אָן מיר פערגעסען.

פערגיב איהר, גאָט, די זינדען
פון נעכטען און פון מאָרגען,
זי זאָל איהר וועג דורכטאנצען
אָהן טרערען און אָהן זאָרגען.

44

מיין ניט, איך וועל דיך פערגעסען,
מיין ניט, דו האָסט מיך פערטריבען;
איך וועל דיך אי האַסען, אי שילטען, —
און קיינמאָל ניט אויפהערען ליעבען.

כ'וועל יעדע נאַכט צו דיר קומען,
וועל דיין געלעגער בעריהרען,
און וועל — צו דיין שרעק און ערשטוינען —
מיט זיך אין די הימלען דיך פיהרען.

ועסט אָן מיין פליעגעל זיך האַלטען
שווימענדיג הויך אין די ספערען;
די כרובים וועל איך אויף דיר ווייזען:
„דאָס איז ז י, מיין ערדישער שטערען".

45

וועסט אויף מײַן טיהר נאָך ווען קלאַפּען,
וועסט אונערוואַרטעט נאָך קומען;
איינע שטעהן וועסטו אין דרויסען,
וועסט זיך דערמאָנען — און קומען.

ס׳מאַכט ניט אויב זײַן וועט מײַן חדר
טיעף אײַנגעקערקערט, פערשאָטען;
קומען וועסטו — ווייל די אַנד׳רע
זײַן פאַר דיר וועלען פערבאָטען.

י. ראָלניק

1

דער תנא זאָגט

דער תנא זאָגט: דער טאָג איז קורץ,
דער מדבר האָט קיין ברעג,
און ווי דו זאָלסט ניט שפּרייזען שנעל —
וועסט שטאַרבען אויפ'ן וועג.

און בלייבען וועט די שעהנע שטאָדט,
וואָס גלאַנצט אין ווייטען רוים,
פאַר דיר נור אַ פערפיהרעניש,
אַ ליגנערישער טרוים.

2

די סומע פון ליידען איז גרעסער
איידער די סומע פון גליק, —
אזוי האָט געזאָגט א פילאָסאָף
מיט יאָהרען און יאָהרען צוריק.

די כוואַליעס פון ליידען פערשווינקען
דעם קינדערשען אינזעל פון גליק;
פון אייניקעל ביז צום דעם זיידען
ציהט זיך פון ליידען א בריק.

די סומע פון ליידען איז גרעסער
איידער די סומע פון גליק;
די כוואַליעס פון ליידען פערשלינגען
דעם קינדערשען אינזעל פון גליק.

י. ראָלניק

3

אַ פולע טעג איז דאָ ביי גאָט
פערוואָלקענטע און בלאַסע,
און פונקט אַזוי פיעל נעכט איז דאָ
פעראומערטע און נאַסע.

דו בויגסט זיך אונטער זייער לאַסט,
ווי פון אַ חוב אַ שווערען;
פערטרינק, פערשפּיעל זיי און פערשלאָף,
אַבי נור לויז צו ווערען.

4

די צייט איז קורץ; די זון פֿערגעהט;
די שאָטענס שווינדען פֿון די ווענד.
די שיפֿעל וואַרט; פֿון אונגעדולד
דער איבערפֿיהרער רייבט די הענד.

די צייט איז קורץ; ניט פּאַק זיך לאַנג,
און וואָס דו האָסט איז אויך צו פֿיעל...
דער טייך איז גלאַט, דער שיפֿער פֿלינק,
דער גאַנצער וועג — אַ קינדער־שפּיעל.

אַט קומט אַרוים די טונק׳לע נאַכט
און טייך און הימעל ווערען בלאָה.
די שיפֿעל וואַרט; דער שיפֿער רופֿט:
אַ גוטע נאַכט! אין אַ גוטער שעה...

5

אַ ברייטען, גרינעם פעלד. זיך אויסשטרעקען
און צומאַכען די אויגען לאַנגזאַם, פעסט;
די רעכטע האַנד פערוואַרפען צו דער שטאָדט,
די לינקע אויף דער ברוסט און אָטהעמען
אי טיעף, אי הויך און ניט געאײַלט,
און הערען ווי דער ווינד געהט אויף די האָהר אַרום,
און ווי אין אויער זינגט דער הונדערט־גאַסען שום,
און זיין אַליין... אַליין...

6

אין חלום נאָך האָט עמיץ שטיל
אין אויער מיר געזונגען.
איך האָב זיך אויפגעכאַפּט — ס'האָט אַלץ
אין מיר דאָס ליעד געקלונגען.

דער זייגער געהט, דער טאָג פערגעהט,
ניטאָ קיין צייט צו הערען;
דאָך זינגט זיך נאָכאַנאַנד — איך קען
דעם זינגער ניט פערוועהרען.

7

האקט קיין מערה מיר
אין אַ הארטען פעלז ;
זינקט מיין אָרון ניט
אין דעם טיעפען ים ;—

אויף אַ גרינעם פעלד,
ביי אַ שמאָלען וועג,
גראָבט אַ קבר אויס,
לייגט מיך דאָרט אַוועק.

וועט אַ בערגעלע
דאָרט זיך אויפהויבען ;
וועט אַ קווייטעלע
דאָרטען אויסשפּראָצען.

וועט אַ מיידעל געהן
און איהר אויסרייסען ; —
וועט מיין טויטע הארץ
דעמאָלט טרויסטען זיך.

8

א שינדעל, אַ פענסטער, אַ ברעט,
און האַמער און מייסטער און שלאָג,
אין איילעניש בינד זיי צונויף. —
עס דונקעלט, עס זעצט זיך דער טאָג.

עס זעצט זיך, עס דונקעלט דער טאָג,
און פּלוצלונג קען קומען די נאַכט. —
דו שטעהסט אַ פערלאָר'נער אין פעלד —
דו האָסט דיין געצעלט ניט געמאַכט.

אַ ברעטעל, אַ שינדעל, אַ ראַהם, —
ס'וועט גאָר־נישט אַרויסגעהן דערפון;
דיין הויז וועט צוטראָגען דער ווינד
נאָך איידער ס'וועט אויפגעהן די זונן.

9

כ'האָב אין ים דעם וועג פערלאָרען;
און דער ים, ער איז ניט שטיל.
איך וועל מאַסט און רודער וואַרפען —
זאָל דער ים טהאָן וואָס ער וויל.

שלאָגען זיך מיט ווינד און כוואַליעס
איז פאַר מיינע כחות ניט;
גיב איך גאָט א שבת — אין זיינע
הענד בעהאַלט איך מיין געמיטה.

כ'זינג צו גאָט.—א כוואַליע האָט שוין
אין מיין שיף געמאַכט א בראָך.
כ'לאָז דעם רודער; לאַנד צי אָבגרונד, —
ערגעץ וועט מיך ברענגען דאָך.

10

נור, אויב מיין שיף וועט ערגעץ קומען,
איז ניט מיין שולד:
אין קראַנקער אונגעדולד
האָב איך די זעגעלען געריסען,
שטיק נאָך שטיק;
מיט מיינע ציין די שטריק צוביסען,
שטריק נאָך שטריק;
און אויסגעהאָלפען בלינד
מיין פיינד, דער אינד.
און אויב זי וועט מיך ערגעץ ברייננגען —
ניט לאָז אויף מיינע אַקסלען הייננגען
די ברודנע תכלית־זינד.
איך שווער דיר, גאָט:
כ'בין ריין. דאָס האָט
געטאָן דער פיעל־קאַפּריזנער ווינד.

11

איך בין ניט רייך; איך האָב איין בגד
פאַר הויז און שוהל און פאַר'ן וועג;
אין מאַרק־טעג געה איך אין איהם האַנדלען,
און גאָט בעטען אין יום־טוב־טעג.

עס פאַלט אויף איהם דער שטויב פון זומער,
דער קויט פון אָסיענדיגע טעג,
דעם רינשטאָקס שפּריץ — און אַלע זייפען
פערוואַשען ניט קיין איינציג פלעק...

אויף שמחות און צווישען אבלים
אין זעלבען קלייד; איך בין ניט רייך;
און מיט די אַלע פלעקען קומען
וועל איך אין הימעלס קעניגרייך...

12

איך דאַרף ניט פיעל. אָט הער מיך אוים:
איך וויל אַ שוועסטערליכען שוים,
אַוואו איך זאָל מיין קאָפּ אויסרוהען
נאָך פּוסטע וואָגלעניש און מיהען.

איך וויל פון צייט צו צייט אַ שטראָל
זאָל אויף מיין סטעזשקע טהאָן אַ פאַל;
און גאַנצע שיף, ווען עס וועט רעג'נען;
איך זאָל קיין גלח ניט בעגעג'נען...

איך זאָל צו פריה ניט ווערען מיעד...
גיעב יעדען טאָג אַ נייע ליעד
און יעדע נאַכט אַ נייעם חלום —
און איך וועל זיין מיט דיר אין שלום.

13

וואָס איך האָב לאַנגע נעכט געררופען
און מיעדע טעג אַרומגעזוכט —
היינגט איבער מיר. — עס בויגט דעם צווייגעל
די צייטיגע, די גאָלד'נע פרוכט.

זי וויעגט זיך שווער. אַ קליינער ווינטעל
וועט וואַרפען זי צו מיינע פיס.
דאָך הייגנען מיינע הענד פערגליווערט;
וואָס פאַלט אַליין, דאָס איז ניט זיס.

און ווייטער מיינע בליקען זוכען
דורך מיעדע, זונענדיגע טעג.
וואָס איך וועל אין די נעכט טהאָן רופען —
ניט שיק מיר צו, גאָט, אויף מיין וועג.

14

כ׳וואָלט געוואָלט, אַז דער מלאך פון רוח און פון פריערען
זאָל קומען אויף זיידענע פליגלען צופליהען
און קניהען ביים בעטיל, אַזוי ווי אַ מאַמע
ביים וויעג פון איהר קינד טהוט זיך קניהען.

ער זאָל זיינע טהויאיגע, קיהלענדע פינגער
צו מיין אָנגעצונדענעם שטערען צוליינען,
און ווייך און מיט גוטסקייט, אָהן פיין און יסורים,
פערמאַכען זאָל ער מיינע אויגען.

כ׳וואָלט געוואָלט, אַז אַ וואָגלענדער שפּעט אין די גאַסען
מיט פּראָסט־בלייכע ליפּען זאָל שעפּצען מיין נאָמען;
אַז קדיש נאָך מיר זאָל אַ קינד־לאָזער זאָגען,
אַ יתום זאָל ענטפערען: — אָמן.

15

איך האָב געפרעגט: פון וואַנען קומען
די ליעדער וויינענדיג אַזוי?
— זיי קומען פון אַ לאַנד אַ גרויסער,
און יענע לאַנד — זי רופט זיך: וועה.

איך האָב געפרעגט: ווער איז דער הערשער,
וואָס טהוט בעפעהלען איבער זיי?
— ער איז אַן אַלטער, טריעבער קעניג
מיט ווייסע האָהר, ווי ווייסער שניי.

איך האָב געפרעגט: וואוהין זיי ציהען,
צו וועלכען ברעג; וואָס טהוען זיי?
— זיי נעהמען זינד־בעפלעקטע הערצער
און וואַשען ריין ווי פרישער שניי.

16

עס קלינגען סערפּ און קאָסע; —
דאָס איז די צייט פון שניט. —
איך הער בעקאַנטע שטימען,
איך הער די שניטערס טריט.

איך זעה די מיידלעך קומען
מיט בלומען אין די האָהר;
זיי געהען און זיי זינגען
צוזאַמען אין אַ כאָהר.

עס ברעכען זיך די וועגען
אונטער די סנאָפּעס לאַסט;
צו זאַט וועט איצטער עסען,
ווער ס'האָט ביז היינט געפאַסט.

איך וועל אַרויס אין פעלד זעהן
וואָס גאָט האָט מיר בעשערט;
איך האָב דאָך אויך אַ חלק
אויף גאָט'ס געבענשטער ערד.

17

נעלעבט האָט אַן איינזאַמער, איינזאַמער בחור,
מיט ליפּען פערדורשטע, פערהונגערטע אויגען,
און טיעפע, פער׳חלום׳טע קנייטשען־ראַזאָרעס
אַריבער זיין שטערען זיך האָבען געצויגען.

נעלעבט האָט אַן איינזאַמער, איינזאַמער בחור,
מיט זיינע בעהאַלטענע ליידען און פריידען;
זיין הארץ האָט ניט זעלטען געוויינט און געזונגען;
פאַר לייטען, פאַר לייטען — דאָך שטיל און בעשיידען.

געלעבט האָט אַן איינזאַמער, איינזאַמער בחור;
זיין הארץ האָט נעזונגען, די ליפּען — געשוויגען;
און קיינער פון אַלע אַרומיגע מענשען,
אוי, קיינער געהערט האָט דעם ניגון.

18

און וואו נאָר איך געה איז אַ שמחה, אַ פרייד,
און וואו נאָר איך טרעט — אַ חתונה־קלייד,
און וואו נאָר אַן אויג איך בעגעגען — עס שטראַלט; —
מיין אייגענער בליק נאָר איז טרויריג און קאַלט.

וואָס געהען מיר חתונות פרעמדע דען אָן,
וואָס האָב איך מיט לייטישע שמחות צו טהאָן;
איך בין ניט געלאַדען — מיך דאַרף מען דאָרט ניט,
נון שלעפּ איך זיך ווייטער מיט וואַקלענדע טריט.

י. ראָלניק

1

דער טאָג איז דער לעצטער געקומען

דער טאָג איז דער לעצטער געקומען;
מיר האָבען צום באַהן איהר געפיהרט.
זיי האָבען געקענט גוט די גאַסען; —
איך איינער האָב אַלץ זיך געאירט.

אין וועג האָט מען עפּעל געהאַנדעלט,
און פלוימען געגעסען צו זאַט;
געשטיפט האָבען אַלע; — איך איינער
האָב שטיינער אויפ'ן האַרצען געהאַט.

אַ בלום האָט איהר עמיץ געשאָנקען,
זיי האָבען די בלעטלעך צופליקט,
און האָבען געלאַכט דערביי פרעהליך; —
דאָך מיך האָבען טרערען געשטיקט.

און באַלד איז דער צוג אַבגעגאַנגען
און האָט איהר פון אונז צוגענומען.
זיי האָבען געשפּאַסט, דאַכט זיך; — כ'ווייס ניט
ווי איך בין אַהיים אָנגעקומען.

2

היינט וועסטו ניט זיין.
איך וועל קומען און מיינען אז דו ביזט פאַראַן;
נאָר שטעהן וועלען עלענד די שטוהלען, דער טיש,
דער לעדערנער ווייכער דיוואַן.

און זיצען וועל איך אויפ'ן שטענדיגען אָרט,
אַזוי ווי ס'וואָלט גאָר ניט געשעהן;
און קוקען אין שפּיעגעל וואָס היינגט אויפ'ן וואַנד,
צי וועל איך דיך דאָרט ניט דערזעהן;

און צוהערען וועל איך זיך יעדווידען שאָרך,
צום צישען פון גאַסען־וואַגאָן,
צום טיק־טאַק פון שנעלע, פון איילענדע טריט —
צי געהסטו, צי קומסטו ניט אָן;

און אויפכאַפּען וועל איך דעם ווייט־ווייטען סטוק
אוואו, אויף אַ בלאַק־ווייטע טיר;
און אויפנעהמען, דאַכט זיך, וואָלט איך דאַן געקענט
די טריט פון געדאַנקען אין מיר.

און לאַנג נאָך וועט מורמלען די שטאָדט אין איהר שלאָף;
קומען וועלען נאָך נאַכט־געסט, צוגעהן; —
פאַר מיר וועט די נאַכט זיין אָהן געסט און אָהן טרויסט: —
דו וועסט היינט ניט קומען צוגעהן.

3

און איז אין מיין הארצען א זעעל נאָך פאראַן,—
ביזטו דאָס, ביזטו;
און גלימערט א שיין נאָך פאר מיר אין דער נאכט,—
ביזטו דאָס, ביזטו.

און טהו איך צום הימעל נאָך בעטען אמאָל, —
פאר דיר אליין, פאר דיר:
פארלעשען זיך זאָל ניט מיין איינציגער שיין,
פארלעשען פון מיר.

1

ווען איך בין אוועק פון מיין היים,
האָט קיינער אין וועג מיך בעגלייט;
דער איינציגער הויז־פריינד, די קאַץ,
געקוקט האָט אויף מיר שטומערהייט.

דער מאַרק האָט געהאַנדעלט, געקאָכט,
אין גאַס האָבען קינדער געשפּיעלט;
כ'האָב אויגען געווענדעט צו זיי,
נאָר קיינער מיין בליק האָט דערפיהלט.

אַ שטעקען, אַ נייעם, אין האַנד,
אין קעשענע — תּפילין און ברויט,
געגאַנגען בין איך אין דער וועלט;
דער ווינד מיינע טריט האָט פערוועהט.

מיין מאַמע געשטאָרבען איז לאַנג,
געווען איז מיין טאַטע אויך טויט,
און שוועסטער און בּרידער און פריינד
זיי זיינען געווען צוזייט

אין אַלע פיער עקען פון לאַנד
און האָבען געוויס ניט געטראַכט,
אַז וואו אויף אַ זאַמדיגען וועג
אַ ברודער שלעפּט אום זיך פערשמאַכט.

און לאַנג איז געווען מיין וועג
אין רעגען, אין היץ און אין ווינד.

י. ראַלניק

איך האָב אין די דערפער געזעהן
אויף סמעטניקעס בילענדיג הינד,

און אָקסען וואָס ציהען דעם יאָך,
און פערד צו א קארעט געשפאנט,
און פאסטוכער היטענדיג שאָף,
און גוים פערפלאנצענדיג לאנד.

ס'האָט יעדער געוואוסט וואָס ער טהוט,
די ארבייט געהאט האָט א זין;
איך איינער האָב מורא געהאט
זיך פרעגען: צו וואָס און וואוהין?..

2

מיין שטעקען האָב איך אויסגעהאַקט שוין,
מיין טאָרבע איז אויך צוגעריכט;
איך לאָז זיך אויף גאַסען און וועגען;
דער נעבעל ליעגט ברייט און געדיכט.

מיין לייב וועלען דערנער צושטעכען,
און שפּיציגע שטיינער — מיין טראָט,
און אומפּאַלען וועל איך ניט איינמאָל,
צו לייטיש געלעכטער און שפּאָט.

שענקט מענשען זלזולים — נדבות,
שענקט געטער מיר צער און לייד; —
מיין שטעקען איז דעמבען־האָלץ עכטער,
מיין בעטעל־זאַק טיעף איז און ברייט.

3

װען דער ליעבער גאָט
װיל בעשטראָפען דיך,
זאָגט ער: מענש שטעה אויף,
קלייד זיך אָן אויף גיך;

נעהם דעם װאַנדער־שטאָק
אין דײן רעכטער האַנד,
און פערבײט די הײם
אויף א װײטען לאַנד;

װעסט אָן פרעמדען שװעל
בלוטיגען די פים;
ברעקלעך אויפקלײבען
פון א פרעמדען טיש.—

אין דעם פרעמדען כוס
איז דער װײן פערגאַלט;
פון דעם פרעמדענס שפּאַס
װערט אי הײס, אי קאַלט.

בײ דעם פרעמדען טיש
װערגט דער ביסען ברויט.
אײדער מענשענס גאָב
ליעבערשט איז דער טויט.

4

זעה, דער בעטלער, בלייך און באָרוועס
איבער פרעמדע הייזער געהט,
הויבט זיין בליק צו יעדען פענסטער,
בויגט זיין קאָפּ פאַר יעדען טויער,
בעטעלט שטום אַ שטיקעל ברויט.

און עס עפענען זיך רוישלאָז
טיר און פענסטער, דאָ און דאָרט;
ווער עס גיט איהם אַן אָקראַיעץ,
ווער אַן אָבגעשייערט פּרוטה,
ווער עס שיינקט אַ גוטען וואָרט.

פאַר דעם מזל׳ם ברייטען טויער
שטעה איך מיעד און אָבגעשוואַכט;
און דער מזל, ווי אַ קמצן,
זיצט און צעהלט די גאָלד׳נע רענדלעך,
קוקט פון פענסטער נאָך און לאַכט.

5

ניט קיין טאַטע, ניט קיין מאַמע,
אויף דער גאַנצער וועלט ניט קיינער;
גליטש איך זיך צום טיעפען אָבגרונד,
שפּיעלענדיג זיך איינער, איינער...

קיינער זעהט ניט, קיינער שטערט ניט,
געה איך באָרפיס אום אויף שטיינער,
מיינע פיס פערבינדט ניט קיינער;
איינער בין איך, איינער, איינער.

פליק די דינע לעבענם פעדים
מיט צוקרימטע שפּיעזלעך־ציינער;
אָהן א פריינד און אָהן א גואל;
איינער בין איך, איינער, איינער.

6

מײנע גליקען־רײַכע שטונדען,
מײנע זונען־קלאָהרע טעג
בלאָנזשען ווי יתומים־קינדער
אויף אַן אונבעקאַנטען וועג,

און זיי זוכען מיך און רופען
און געפינען מיך ניט אויס;
פאַלען זיי אין פרעמדע אָרעמס,
טוליען זיך אין פרעמדען שויס.

7

כ׳האָב געוואַנדערט איבער כוואַליעס,
אָפּט געהאַנגען איבער׳ן תהום;
דאָך, גאָט דאַנק, איך בין דערשוואומען —
און אַ פעלז איז איצט מיין היים.

רופט מיך ווער, פערפיהרען ווינטען
יענע שטימע ערגעץ וואו;
שטרעקט אַ האַנד מיר אויס אַ חבר,
גנב׳עט זי דער חשך צו.

דריטער טהייל:

I דער דורות קאַראַוואַן.

II פון אונזער ליעבע.

III אונשולדיגע ליעדער.

IV אין קאַפּע.

V איך האָב געבעטען.

VI פון איינעמס ליעדער.

VII פון תפיסה.

דער דורות קאראוואן

1

דער דורות קאַראַוואַן

איבער זיי: פון זאמד א וואָלקען,
ווי א דאך, פערדעקט די שיין;
געלער נעבעל, שווער און דושנע,
וויקעלט קעמלען, מענשען איין.

ס'זעהט דער צווייטער ניט דעם ערשטען;
דורות ציהען אָהן א ברעג;
אָן דעם פריהערדיגענס פוס־טריט
זוכט זיך יעדער דור זיין וועג,

אָן די צייכענס אויפ'ן שליאַב־וועג.
טרעפט אמאָל: א ווינד פערטרייבט
יענע צייכענס; — ווער ס'איז הינטען —
צווישען זאמד און הימעל בלייבט.

2

דער טרעמפּ

הויך איז ער, דאַר און פערוואַקסען;
זיין פּנים אי בלייך איז, אי שוואַרץ;
זיין העמד איז צועפּענט און שטעלט אויס
מיט האָהר א בעוואַקסענע האַרץ.

א קינדערשער ראָק אויף די פּלייצעס,—
ביינאַכט צוגעשלעפּט פון א פּלויט;—
די הויזען צו קורצליך, — דער שניידער
געווים ניט פאַר איהם האָט גענייט.

ער לעבט, ווי אין וואַלד לעבט דער פויגעל;
ער ווערט פון גאָטס דרויסען גענעהרט;
דאָ ליעגט א בראָק ברויט, און דאָ הויבט ער
א שטיקעל ציגאַר אויף פון דר׳ערד.

ער האַנדעלט ניט, באָרגט ניט ביי קיינעם;
די יאָהרען, חדשים און טעג
בעפאַלען איהם ניט ווי בעלי־חובות,
ווי רוצחים ביים זייט פון דעם וועג.

דערפאַר האָט ער אויך ניט קיין טענות;
און נעצט איהם דער רעגען — איז נאַס...
די זון וועט איהם אָבטריקנען שפּעטער,
אזוי ווי דעם שטיין אויף דער גאַס.

זיין צונג איז פערשמאַכט און פערטריקענט,
זיין אויג אָבער — גלאַנצענדיג־פייכט.
ער טראָגט א וואַלד האָהר אויף זיין נאַקען —
און שוועבט אזוי הימעלדיג־לייכט.

3

בויט זיך אַ ריעזיגער בנין;
מיר שטעלען די זיילען, די ווענד.
ניט קיין ערפאַהרענע — ציטערן
די ציגעל אין אונזערע הענד.

שוואַכע און שרעקיגע מענשען —
פערדרעהען זיך אָפטמאָל די קעפּ,
פאַלען מיר איינס נאָכ'ן צווייטען
פון לייטערס, גערילצען און טרעפּ.

פאַלען — ווי ווען בעשערט איז —
אויף שטיינער, אויף פאַליעס, אין קויט,
ווער עס פערזינקט אין דער בלאָטע
און ווער בלויז — צושלאָגט זיך אויף טויט.

4

נאַריש! מיט צופראַר'נע פינגער
כאַפּסט זיך פאַר דעם דאַרען רוט;
האַנד צי צווייגעל — איינס וועט ברעכען,
און אומזיסט איז האַרץ און מוטה.

זעהסט ניט ווי דער אָדלער דרעהט זיך
אין דעם דונקעלען זעפיר,
און דעם לאַנגען האַלז און שנאָבעל
האַלט ער אויסגעשטרעקט צו דיר?

ווי דו גליטשסט זיך נאָר אַרונטער
פאַלט ער גלייך אויף דיר אַראָפּ,
פּיקט פאַר טאָג און הימעלס־אויגען
דיר די אויגען אויס פון קאָפּ.

5

אַ שכחה אין פעלד

מיינע אַלע קאַמעראַדען
זיינען ווייט אַוועק;
האָבען זיך געוואָוסט צו מאַכען
ניצליך מיט אַ צוועק.

טהייל אויף שבת׳דיגע חלה,
טהייל אויף שפּייז פאַר פיה,
און דער גרעסטער טהייל אויף בעט-צייג
פאַר דעם פּריץ׳ס קיה.

נאָר מיך איינעם יאָגט דער שטורם,
וואַרפט פון בייט צו בייט;
און דער וואָכען-לאַנגער רעגען
נעצט מיך שטומערהייט.

וועל איך ליידען, וועל איך שווייגען, —
העלפט דען דער געשריי?
ווען מען אַרט עס, ווען מען ריהרט עס,
אַז עס פוילט אַ שטרוי?

6

שטילע מענשען

איהר קענט זיי, די דאָזיגע קינדער:
אין אויג אַ דערשראָקענע טרער,
און ווען איהר דערזעהט זיי — אייך דוכט זיך,
זיי האָבען פערבלאָנזשעט אַהער.

זיי טראָגען די לאַסטען פון לעבען,
און בלוטען, געבויגען דעם קאָפּ,
און ס'גליטשט זיך פון זייערע ליפּען
קיין פאָרוואורף צומאָל ניט אראָפּ.

באָטש ווענינע זיינען ווי זיי דאָ,
דאָך טהיילט זיי צו קיינער קיין בליק;
עס רופט זיי קיין זון ניט פון ווייטען,
קיין נאַכט־לאַגער רופט זיי צוריק.

זיי געהען פערלאָרען, עס רעדט ניט
פון זיי ניט קיין שטיין, ניט קיין ברעט,
ווי אַנשטאַלטען־קינדער, וואָס האָבען
פערלאָרען דעם נומער פון בעט.

7

פאליקראַטוס *)

ער האָט געזאָגט: ער קען שוין מעהר
מיין גאַסט ניט זיין,
און איז אַוועק, ז י ך רעטענדיג; —
און וואָס וועט איצטער זיין?

דעם שונא האָט מיין שפּיעז בעזיעגט;
זיין לאַנד איז מיין;
אַט ליעגט צו מיינע פיס זיין קאָפּ; —
און וואָס וועט איצטער זיין?

די זעגעל־שיפען זיינען ערשט
אין פּאָרט אריין
מיט פּעריל, גאָלד און העלפאַנטביין —
און וואָס וועט איצטער זיין?

אומזיסט וואַרף איך מיין גאָלדען רינג
אין ים אריין;
אַ פיש האָט איהם צוריק געבראַכט; —
און וואָס וועט איצטער זיין?

די געטערס ראַכע וועט שוין לאַנג
ניט אויסען זיין...
מיט אַ געבויגטען קאָפּ וואַרט איך:—
און וואָס וועט איצטער זיין?

---

*) נאָך שיללער׳ס ליעד: דער פּאָליקראַטוס רינג.

8

די מאָנאַשקע

מיין צימער איז אַ שטילע צעלע,
און אַ מאָנאַשקע — איך אַליין;
און ביי מיין בעטעל איז דער פאָרהאַנג,
ווי מיין געהייליגט לעבען — ריין.

אַ צלמ'ל, אַן אַלטע ביבעל,
און ווייטער — גאָר נישט, גאַנץ אַליין.
פון אין דער־פריה ביז איצט געבעטען,
וועל אויף די קניה באַלד וויעדער שטעהן;

און אין דערמיטען אָוועגד־תפילה,
ווען ס'וועט די זון שוין אונטערגעהן, —
וועט וויינען שטיל דאָס האַרץ; — מיין לעבען
איז ווי מיין בעטעל'ס פאָרהאַנג ריין...

9

חנינאַ בן דוסאַ

חנינא בן דוסא, דער הויז־מענש ביי גאָט,
בעפעהלט איבער ווינטען און רעגען;
ער שליסט אויף דעם הימעל און ס'נידערט פון דאָרט
אויף פעלדער און בוימער גאָט'ס זעגען.

חנינא בן דוסא, דער האַרר פון דער וועלט,
פאַר זיך אליין דאַרף ער נישט האָבען;
ער טהוט מיט פערטריקענטע באָקסער א מאָס
פון פרייטאג ביז פרייטאג זיך לאָבען.

האָט איינמאָל געשטרויכעלט... א וואָרט... און ער האָט
א גאָלדענעם טיש־פוס בעקומען...
חנינאַ האָט ווידער געבעטען צו גאָט —
און גאָט האָט די פוס צוגענומען.

10

דער נביא

(„איש ריב ומדון לכל הארץ"
ירמיהו, ט"ו.)

אַ מענש פון קריג פאַר גאַר דער וועלט
האָסטו מיך אויסגעקליבען;
אין גאַנץ יהודה־לאַנד איז מיר
קיין איינציג פריינד פערבליבען.

איך האָב די עלטסטע ניט געעהרט
און ניט געגרויסט דעם קעניג,
און ניט געווען — אַ, ס'אַרא חטא! —
דעם המון אונטערטעניג.

וואָס דו האָסט אויף מיין צונג געלייגט,
האָב איך ניט פייג דערשלונגען;
פאַר גרויס און קליין, פאַר קנעכט און האר
האָט הויך דיין שטראָף געקלונגען.

און איצטער זוכען אַלע זיי
דאָס לעבען מיר צו נעהמען.
איך וויל דיין נביא מעהר ניט זיין!
געפין זיך אַנדערש וועמען.

כ'וויל, ווי דער לעצטער צווישען זיי,
אַן אייגען שטיבעל האָבען,
און אין דעם שאָטען פון אַ בוים
מיט טרויבען־זאַפט זיך לאַבען.

11

נאָך דער פאַרשטעלונג.

די לאָמפּען זיינען אויסגעלאָשען
און אויף די בענק איז לעער און שטום;
באַלד נאָכ'ן ערשטען אקט פערלאָזען
האָט אונז דאָס ו ו ע ר ט ה ע פּובליקום.

אין קאָרידאָר נאָר ברענט אַ ליכטעל,
אַן איינציג ליכטעל אין דער נאַכט;
פאַר איהם נעהם איך די קאַסע צעהלען:
וואָס האָט די שטיק מיר איינגעבראַכט?...

דאָך צווישען ברודנע קופּער־גראָשענס
בליצט ניט קיין איינציג גאָלדשטיק אויף.
אין צווייען בין איך דורכגעפאַלען;
איך האָב זיך ניט געריכט דערויף.

אַ פאַרוק איז מיר נאָך פערבליבען
פון גאָר דער ביהנע'ס שמוק און פּראַכט;
איך וועל איהם אין אַ שענק פערזעצען
און איבערזיצען דאָרט די נאַכט.

י. ראָלניק

1

פון אונזער ליעבע

פון אונזער ליעבע איז קיין דור,
קיין זכר ניט געבליבען,
א־חוץ א ליעדער־ביכעלע,
פערגעלט און אָבגעריבען.

ווען דו וועסט זיין אַן אַלטע פרוי,
וועסטו די קינדער דיינע
די ליעדער ווייזען, טראַכטענדיג:
„אויף דאָס — איז קינדער מיינע".

און ווען דיין ליעבסטער אייניקעל
וועט, קומענדיג פון חדר,
איינטאָניג, קינדיש חזר'ן
זיי איינס נאָך איינס כסדר, —

וועסטו איהם אונטערזאָגען דאָס,
וואָס ניט דערזאָגט געבליבען;
דו ווייסט דאָך בעסער פון דעם בוך,
ווי ס'דאַרף דאָרט זיין געשריבען.

2

מיר זיינען ווייט, מיר זיינען פרעמד,
צווייַ גאָר בעזונד׳רע וועלטען;
דאָך — רעדען מענשען ווען פון דיר,
דערמאָנט מען מיך ניט זעלטען.

און ווער האָט אונז צונויפגעקניפּט?
און וועמען ליעגט׳ס דערינען,
אַז זוכען זאָלען מיר זיך לאַנג
און דאָך זיך ניט געפינען?

3

אַ פרעהליכע וועסטו זיך ווייזען צו מיר,
אַ ליכטיגע, אַן אויפגעראַמטע;
מיידעלשע אָרעמס געבלויזט ביז צום העלפט;
האָר — שוואַרצע, פייכט־צוגעקאַמטע.

איך וועל דיך מיט עפּעס פערגלייכען, ענטציקט —
פערגלייכונגען זיינען דאָ פיעלע —
מיט ווענוס, וואָס שפּרינגט ערשט אַרויס פונ׳ם שוים,
מיט שעפעלאָך ערשט פון דער טבילה;

מיט ליליען, וואָס וואַשען זיך איין פאַר׳ן שלאָף,
אין טהויען־געבאָדענע בלומען...
פערגלייכונגען וועלען ניט פעהלען צום האַנד, —
דו וועסט דאָך, דו וועסט געוויס קומען.

4

האָט געזאָגט: זי וועט זיין. נאָר די נאכט
האָב איך אָפען געהאלטען די טיר;
און פון ווינקעל צו ווינקעל געשפאנט,
געשפאנט און געפלוידערט פון איהר.

כ'בין ארוים אין דער פריה; און דער זאמד
אויפ'ן וועג איז געוועזן ניט געריהרט...
נאָר דער ווינד אין די גראָז האָט גערעדט:
„דו אינגעל, זי האָט דיך פערפיהרט.“

און די שיינענדע זון האָט געלאכט:
„דיין בעגלויבטע האָט חוזק געמאכט.“
כ'בין אריין און פערשלאָסען די טיר:
„זאָלסט ניט וואגען זיך ווייזען פאר מיר!“...

5

איך האָב דיך מיין אוצר גערופען,
ווייל פּלוצלונג האָסטו זיך געפונען ;
נאָר אוצרות און טרוימען און פרויען,
זיי ווערען אויך פּלוצלונג אַנטרונען.

איך וועל דיך דעריבער בעשווערען
מיט אַלערליי הייליגע זאַכען :
דו זאָלסט מיך בעגלייטען, און היטען
מיין חלום, מיין שלאָף און מיין וואַכען.

6

פאפיער און טינט, א שווארצער שטעמפעל,—
זיי מאכען אוים א בריעף צוזאמען.
און ס'בריהט דער בריעף די פינגער מיינע, —
ווי רויטע קויהלען פון די פלאמען.

פאפיער און טינט, — דאס איז צו קריעגען,
דאס גלייבען אויך די הענד, וואס שרייבען;—
פאר געלד קען מען אויך הערצער קויפען;—
דאך קען איך קיינמאל רוהיג בלייבען.

און יעדער בריעף מיר בריהט די פינגער,
און יעדע שורה ברענט בעזונדער.
א, קליינע, ליעבע ליעבעס־בריוולעך,
איהר זייט פאר מיר דער גרעסטער וואונדער.

7

א דורכגעהער האָט דאָ גערוהט היינט,
גערעדט פון דיר פיעל און דערצעהלט;
ער האָט מיר געקושט אויפ'ן הארצען,
מיט ווערטער, ווי קושען, געהיילט.

איך האָב איהם געבענשט און בעשאָנקען,
און האָב איהם צו דיר אָפּגעשיקט.
דיין שוועל ועט זיין נאַכטלעגער ווערען,—
איך בין שוין דערמיט אויך בעגליקט.

8

א שליח וועט היינט צו דיר קומען,
דאָס האָב איך געשיקט איהם צו דיר;
ער ברייננט דיר אַ זאַק מיט מתנות, —
פערריגעל פון איהם ניט די טיר.

ער ברייננט דיר אַ זאַק מיט מתנות, —
איך האָב זיי געזאַמעלט, געהיט;
ער וועט צו די פיס זיי דיר לייגען, —
פערשעהם מיין שליח כאָטש ניט.

9

איך האָב זיך אין הארצען געשוואָרען,
איך זאָל מעהר ניט ריידען צו דיר;
איך זאָל דיר קיין בריוולאַך ניט שרייבען;
פערברענט האָב איך גאָר מיין פּאַפּיער;

איך זאָל צו דיר פאָהרען ניט קענען,
צושאָטען האָב איך גאָר מיין געלד;
קיין גרוס זאָל מיר קיינער ניט ברייננגען, —
האָב איך זיך צוקריעגט מיט דער וועלט.

10

א שוואַרצע קאַץ איז דורכגעלאָפען, —
און אונזער צוויי־בונד איז צושטערט.
מיין האַרץ איז מיר מיט בלוט פערלאָפען;
וועל נעהמען וואָס מיר איז בעשערט.

אומזיסט האָב איך געפּרובט דעריאָגען
דעם ערשטען ניט־בעטריעבטען גליק;
דעם מזל׳ס שנעלע פערד און וואָגען —
זיי האַלט קיין וואונש, קיין רוף צוריק.

11

אוּן האָסטוּ מיך נאָך עטוואָס ליעב —
טאָ קוּם צוּ מיר ;
אוּן האָסטוּ מיטלייד אין דיין הארץ —
זיי גוּט צוּ מיר.

מיין הארץ איז אויפגעראַמט אויפ'ם ניי —
פאַר דיר אַליין ;
אוּן ביזטוּ טויב פאַר אַלץ — טאָ הער
כאָטש מיין געוויין.

12

איך ליעג אָהן שלאָף די גאנצע נאכט,
איך ליעג אָהן שלאָף ביז טאָג,
און פיהר מיט דיר, מיט זיך אליין
א לאנגען דיאלאָג.

און ווען די בלייכע פענסטער־שויב
זאָגט שטום מיר אָן: עס טאָגט!
מיר דאכט זיך אלץ: געבליעבען איז
נאָך עפּעס ניט דערזאָגט.

13

אַט ערשט געווען... און צווישען אונז שטעהט
דאָס איבעראיילטע, ווי אַ הויכער מויער ;
דאָס „ניין"־וואָרט, ווי אַ שטומער וועכטער,
שפּאַנט אויף און אָב פערביי דעם טויער.

איך וואָלט נאָך איצט צו דיר געפלויגען, —
אוי, וועט זיין שאַרפער שווער מיך טויטען !
פאַר דיר וואָלט זיך דער שווערד געבויגען ;
נון ווילסטו ניט — ווער קען דיך נויטען...

14

דעם לעצטען חלום האָסטו
פון הארץ מיר אויסגעריסען
און פאר דער ג א ס געוואָרפען,
אָהן הארץ און אָהן געוויסען.

איך וועל דעם אונרעכט דיינעם
דיר קיינמאָל ניט פערגעבען.
ווי ווייט דו זאָלסט ניט פליהען,
ווי הויך דו זאָלסט ניט שוועבען

און וועלכע שטארקע פליעגעל
עס זאָלען דיך ניט טראָגען, —
מיין קללה וועט דיך גרייכען,
מיין פלוך וועט דיך דעריאָגען.

י. ראַלניק

15

עס קען זיין, דו ביזט דאָ געגאַנגען
און האָסט דורכ׳ן פענסטער געזעהן
ווי ס׳בויגט זיך מיין קאָפּ אויפ׳ן האַרצען —
און ס׳איז דיר פערדריסליך געווען.

עס קען זיין, דו האָסט אויף מיין פּנים
דערזעהען דעם שפּור פון א טרער,
און האָסט זיך א נדר געגעבען —
דו זאָלסט מיך ניט פּייניגען מעהר.

עס קען זיין, דו האָסט אויף א ווײַלע
פערנומען מיין שטילען געוויין,
און ס׳איז דיר דאָס האַרץ שיער צוגאַנגען; —
דו האָסט דאָך א האַרץ, ניט קיין שטיין.

16

וואָלט איינער רייך פון אונז געוועזען, —
האָסטו מיר אין אַ נאַכט געזאָגט, —
געטיילט וואָלט ער זיך מיט'ן צווייטען
מיט אַלץ וואָס ער אַליין פערמאָגט.

נון, איך בין רייך מיט שלעק און אומגליק,
מיט שרעקען אויף אַ לעבען לאַנג;
טאָ קום צוגעהן, מיין טרייער שותף,
געניס און נעהם נאָך דיין פערלאַנג.

17

פאַר וואָס, זאָג, פערלויפסטו דעם וועג מיר?
וואָס היטסטו אַזוי מיינע טריט?
און וואו נאָר מיין בליק זאָל ניט פאַלען,
ביזטו אַלץ, ביזטו אין דער מיט?

וואָס האָסטו פערצאָמט מיר די גאַסען;
געמאַכט איינג מיין אייגענע הויז?
ניטאָ קיין בעהעלט'ניש! דו לויערסט
פון יעדווידער ווינקעל אַרויס.

וואָס יאָגסטו מיין טאָג און מיין אבענד
און לאָזסט אויך מיין שלאָף ניט אַליין?
די שכנים, זיי מורמלען: עס לאָזט זיי
ניט שלאָפען ביי־נאַכט מיין געוויין...

אַנטרין, דו פערשאָלטענער שאָטען,
צושווים זיך, פערמיש זיך, פערשווינד!
אַזוי ווי דער שוים אויפ'ן וואַסער,
אַזוי ווי דער רויך אויפ'ן ווינד.

18

איך האָב געדולד; די שעה'ן קריכען,—
איין שעה איז צו דער צווייטער גלייך;
פון שעה'ן ווערען טעג און וואָכען —
איין גרויסער, מוטנער, שווערער טייך.

איך רוף צו דיר, שריי אוים דיין נאָמען
הויך אין דער שטילער־צימער־נאַכט;
דאָך וויים איך ניט: האָב איך גערופען,
צי דאָס האָט זיך מיר נאָר געדאַכט?

דו ביזט מיר פרעמד; איך האָב פערגעסען
ווי דו האָסט דעמאָלט אויסגעזעהן;
אין וועלכען לאַנד, פאַר וועלכען קעניג
דאָס איז געשעהן? צי איז געשעהן?

איך האָב געדולד; די שעה'ן קריכען,—
איין שעה איז צו דער צווייטער גלייך.
איך רוף צו דיר; איך הער דיין נאָמען
פערזינקען אין דעם גרויסען טייך.

19

דער פייער ברענט; עס וואַכט די טיר;
איך זיץ און וואַרט, דאָך — ניט אויף דיר;
אַ צווייטע וועט מיין שוועל בעטרעטען
און שווייגענדיג אַ לאַסקע בעטען.

זי וועט ניט קוקען מיר אין אויג;
וועט פלאַטער'ן ביי מיין יעדען בויג...
איך וואָלט די שעה און גאָר מיין לעבען
פאַר דיין איין רויט־ווערען געגעבען.

מיין נייע טיר, זי קען דיך ניט;
מיין צימער קען ניט דיינע טריט;
נאָר — וואָלסטו אויף מיין טיר געקלונגען,
וואָלט זיך דער שטומער דיל צוזונגען.

איך וויים: אויף אייביג בין'ן טויט
האָט אונז אַ פרעמדע האַנד צושיידט;
דאָך טוט מיין נאַריש האַרץ אַלץ פרעגען:
צו וואָס דאָס בלוט? פון וועמענס וועגען?

דער פייער ברענט; עס וואַכט די טיר;
איך זיץ און וואַרט, נאָר — ניט אויף דיר...
עס דאַכט זיך מיר: דו האָסט געקלונגען,—
די גאַנצע הויז האָט זיך צוזונגען.

20

דו ביזט א ווילד קינד, א פערשייטע,
און איך בין דיין פויגעל אין פלען;
דו שפייזסט מיך מיט וויצען — קיין קערנער
האָב איך נאָך פון דיר ניט געזעהן.

דו ביזט א ווילד קינד; אזא שלעכטע
ווי דו איז נאָך קיינמאָל געווען;
און איך, דיין געפאנגענער פויגעל,
וועל אויסגעהן ביי דיר אין דער פלען.

21

דערמאָנסטו מיך נאָך ווען?
דערמאָן;
אין טאַנץ־זאַל, אין געדראַנג,
אין ריידעריי, געזאַנג, —
דערמאָן;
ביים אויסגעשטעלטען טיש,
ביי ברענענדיגע ליכט,
אין היימיש־איינגען קרייז —
דערמאָן.
דערמאָנסטו מיך נאָך ווען?
אַז קיינער זאָל ניט זעהן,
אַז קיינער זאָל פערשטעהן, —
דערמאָן;
ווי איך דיך יעדען טאָג,
ווי איך דיך יעדע נאַכט, —
דערמאָן.

1

ס'איז פאַלש. איך האָב, ווי זיי, געוועט,
און האָב פערלאָרען:
דעם ווייסען פערד, די שפּיצ'גע רוט,
די שאַרפע שפּאָרען.

פון דעמאָלט־אָן גערה איך צו־פוס,
ווען אנדערע יאָגען
אויף הויכע פערד. — עס זאָל מיך ניט
א פערד דערשלאָגען —

מייד איך דעם שליאַך, דעם טומלער, אוים,
און מיט א שטומען
און אָבגעלעגטען וועג גערה איך; —
וועל אַלץ איינס קומען...

איהר רייט אויף הויכע קליאַטשעס;
נו, רייט געזונטערהייט;
צו וואָס זאָל איך מיך לאָזען
בעשפּריצען פון דעם קויט?

איך וויים אַ וועג, אַ צווייטע,
מיט דערנער אויסגעשפּרייט;
די דערנער שטעכען בלוטיג;
דאָך — בלוט, און ניט קיין קויט.

3

פאַר אייך די פּופּציג עהרען־לױפער,
דער ניט־פערדיענטער, הױכער לױב;
פאַר אייך די בלומען־װײכע װעגען;
פאַר מיר — דער זאַמדיג װעג, דער שטױב.

פאַר אייך די גרױמיגע חדרים,
מיט טישען, בעטען רייך געגרייט;
פאַר מיר — אַ לעבען, לייטס־געלעכטער;
פאַר מיר — אַ הינטער־פּאַרקאַן־טױט.

פאַר אייך אַ לאַנגע קייט פון יאָהרען,
אין װאױלטאָג און צופריעדענהייט;
פאַר מיר — מיט בלוט בעשפּריצטע לידער;
פאַר מיר — װער װײס... די אייביגקייט.

4

איך וויל, אַז פאַלען זאָל מיין ליעד
ווי האָגעל אויף די פעלדער;
זיך אויסגיסען אויף אַלט און יונג,
און ניט אויף פוסטע וועלדער.

איך וויל, מיין ליעד זאָל יעדען גליק
אין יעדען הארץ פערדארבען;
אַז יעדע פרייד און יעדע לוסט
זאָל יונגערהייט דאָרט שרייבען.

ווי לעצטע פרעסט אויף פריהען ווייץ,
ווי אָסיען־נעץ אויף בלומען,
ווי רעגען אויף געשניטען היי —
זאָל זי אויף זיי אָנקומען.

5

עס טרינקען פיעלע שטארקען טיי
דעם דרעמעל צו פערטרייבען ;
און אנד׳רע נעהמען אָפּיום איין
אום וואכעדיג צו בלייבען.

מיט מיר וועט וואך די גאנצע נאכט
די הייסע קנאה בלייבען ;
דער טויזענד־שפּיעזעדיגער האס
וועט מיר דעם שלאָף פערטרייבען.

6

אכול ושתה כי מחר נמות.
(יחזקאל.)

היינט, עס און טרינק און לוסטיג זיי,
דען מאָרגען וועסטו שטאַרבען;
דען מאָרגען מאַכען וועט דער פיינד
אַ בעכער פון דיין שאַרבען.

און שאַל און פייף אויף גאָט און לייט,
דען מאָרגען וועסטו שטומען;
און טרינק דעם ערשטען בעכער וויין,
און זאָל דיר וואויל בעקומען.

7

דעם צדיק׳ס וועגען זיינען זיכער;
דער רשע שטרויכעלט נאָכאַנאַנד;
ווי כוואַליעס, אונטער איהם זיך וויגען
די בערגלאַך און דאָס פלאַכע לאַנד.

דעם צדיק׳ס שלאָף פערגעהט אין פריידען;
נאָר פול מיט שרעק דעם רשע׳ס נאַכט:
ביים בעט צועפענט זיך אַן אַבגרונד;
ער ליעגט די גאַנצע נאַכט און וואַכט...

און וואָס ער טהוט און ווי ער האַנדעלט,
איהם דוכט זיך אַלץ: ער האָט געגרייזט;
דעם צדיק׳ס טראָט איז פעסט און זיכער, —
ביים זייט אַ גוטער מלאך שפּרייזט.

8

א שומר איבער פרעמדע אוצרות,
פון פרעמדען גליק א טרייער היטער; —
אַליין איז ער אי הויל, אי נאַקעט
אין קעלט און רעגען און געוויטער.

שלאָפט רוהיג, שלאָפט; ביי אייער וועכטער
פון האַנד דער האַמער וועט ניט פאַלען;
שלאָפט רוהיג אין דעם וועכטער׳ס פליגעל
און דער לבנה׳ס ווייכע שטראַלען.

ווען נאָך א פעטען, שווערען מאַלצייט
לויפט שלאָף און רוה פון אייערע בעטען, —
דאַן רופט צו איהם, דעם וואַכעדיגען,
ער זאָל אייך איי׳רע שקלאַפען רעטען;

ער זאָל צו אייער בעט זיי שמיעדען
מיט זיסע ליעדלעך און געזאַנגען.
און ער, פון פרעמדען גליק דער היטער, —
ער וועט אייך טהאָן אויך דעם פערלאַנגען.

9

מענשען לאכען אוים די אויגען:
„אין אזעלכע קאלטע צייטען
זאל א הארץ נאך ווארים שלאגען. —
כ'געה צום טייך מיין הארץ אבקיהלען.

כ'וועל אין אייז א לאך אויסהאקען,
אזוי גרוים פונקט ווי דאס הארץ מיינס,
און אין יענעם שווארצען אבגרונד
וועל איך דריי מאל ס'הארץ אפ'טובל'ן:

איין מאל — ס'זאל פערגעסען ליעבען;
איין מאל — ס'זאל פערגעסען האסען;
און דעם דריטען מאל, דעם לעצטען,
וועל איך לאנג איהר דארטען האלטען

אין דעם שווארצען, טויטען וואסער,
ביז א נייע, דינע הייטעל,
ווי א שפיגעל הארט און גלאנציג,
וועט די פרישע וואונד פערציהען;

ביז דאס הארץ וועט זיך איינשרומפפען,
ווערען קאלט און קליין און גליטשיג; —
דעמאלט וועל איך איהר בעקומען
פון דעם אבגרונד; — אויף א פאדים

וועל איך איהר ביים לאץ אנבינדען,
און וועל לויפען צו די מענשען
און וועל צורופען מיט שטאלץ זיי:
„זעהט, איך בין שוין ווי איהר אלע!"

10

צום טיש, צום טיש!
ווער שפּילט מיט מיר?
איך שטעל אין קאָן:
אַ לאַפּקע פון אַ שוואַרצען האָהן,
אַ שטיקעל פאַרב־פּאַפּיר,
אַ חלום ניט פערענדיגט האַלב,
אַ ניט־דערקווילעט קאַלב,
אַ טיטעל וואָס איז האַלב פערמעקט,
אַן עהרע אָבגעניצט, פערפלעקט,
אַ שערבעל פון אַ סדר־כוס,
אַ דאַרע בלאַט, אַ חורבה־גראָז.

* * *

ווער געהט צום טיש,
ווער שפּילט מיט מיר?
איין איינציג קאָרט: אַ מלכה יונג,
איין־איינציג שפּיל: אַ זילבער־קלונג; —
איהר געהט ניט? שאַ... איך שפּיל—מיט מיר
און נעהם זיך אַלע מלכות פיער.

1

עס זיצען דריי געסט ביי א טישעל,
און פרעמד זיינען איינער דעם צווייטען,
און יעטווידער טראכט זיך בעזונדער
אם זיכערסטען ווי זיך צו טויטען.

דער ערשטער:
איך וועל טיר און פענסטער
פערקלעפען; דעם גאז לאזען רינען.
אויף מארגען וועט מיך דער פריה־מארגען
א בלאהען, א קאלטען געפינען.

דער צווייטער:
א קרוק שטעקט אין באלקען,
איך האב אויך א האנדטוך אן אלטען;
איך וועל אויפ׳ן האנדטוך זיך היינגען;
דער קרוק וועט די משא דערהאלטען.

דער דריטער:
איך וועל אויף צו־פלייסען
צום פענסטער א געה טהאן, און שפרינגען.
מיין פענסטער איז הויך... טו וואס ארט מיך...
זאל נאכדעם דער אמבולאנס קלינגען...

ביים טישעלע זיצען דריי מענשען;
דריי פרעמדע? — דריי נאהענטע ברידער;
זיי צאהלען, און געהען פארנאנדער. —
זיי וועלען זיך טרעפען ד א ר ט ווידער.

י. ראָלניק

2

א גאַנצען טאָג איז מען געזעסען,
געפּלוידערט פערשיעדענערליי;
פערבאָרגען האָט איינער פון צווייטען
וואָס טהוט איהם אָם הארציגסטען וועה.

בעקלאָגט האָט זיך ווער:—דורך די טורעמס
איז ווינציג־וואָס הימעל צו זעהן;
און האָט אויסבעהאַלטען, וואָס קיינמאָל
איז ער נאָך געליעבט ניט געוועזן.

א צווייטער האָט ברוגז געמורמעלט,
וואָס טייער איז דירה און ברויט;
און האָט ניט געוואַגט צו דערצעהלען,
ווי נישטיג זיין לעבען פערגעהט.

א דריטער האָט עפּעס געפּלאַפּעלט,
ניט ערנסט, ניט טיעף און ניט גרויס;
ביז וואַנען די נאַכט איז געקומען
און אַלע פערשאַרט אין איהר שויס..

3

ס'איז גוט אין רעסטאָראַן צו זיצן
אַ שבת־נאַכט וואו ביי אַ וואַנד,
אַ פרעמדער ביי אַ לעצטען טישעל,
ד ניט־דערטרונק'נע גלאָז אין האַנד.

עס קלינגען גלעזער, גאָפּעל, מעסער,
עס קלינגט די טיר, דער רעדזשיסטער ;
דער קעלנער, אָנגעטהאָן אין ווייסען,
מיט לייכטע טריט איילט הין און הער.

און מענשען געהען, מענשען קומען,
די גאַס־טיר קלינגעלט נאָכאַנאַנד ;
און טישלעך ווערען פול און ליידיג. —
אַט קלייבט פון טיש צונויף אַ האַנד.

אַ מיידעל שטעלט זיך אויף צום שפּיגעל,
פעררינכט דעם וויל אויף איהר געזיכט.
און אַלץ פאַסירט ווי אין אַ חלום,
פערשלייערט, פרעמד און אומגעריכט.

די טיר שפּרינגט אויף. עס קומט צופלייצען
אַ קאַלטע כוואַליע פון דער גאַס ;
אַ איד ברייננט צייטונגען אַ בינטעל,
די ווערטער ערשט פון דרוק, נאָך נאַס.

עס פלאַטערען די נייע בויגענס.
אַ סענט פאַלט קלינגענדיג אויף דר'ערד.

און ביי אַ דריטען טישעל — איינער
רעדט עפּעס אויפגערעגט, און שווערט.

אַ בחור קומט־צו צו מיין טישעל
און זעצט זיך ברייטלעך ביי מיין זייט;
דערצעהלט: עס גרינדעט זיך אַ צייטונג...
מיין קאָפּ איז טויזענד מיילען ווייט:—

איך זעה אַ מיהל: אַ פולע גוים;
צוויי שטיינער מאָהלען מעהל אויף ברויט;
אַ שורה אויפגעלייזטע זעקלעך;
ס'האַלט יעדער גוי זיין זאַק געגרייט.

דער טאַטע געהט פאַראויס; דער מילנער
געהט הינטען מיט אַ מעסטעל נאָך
און נעמט פון יעדען זעקעל „מעסטעל" —
אַ גוטער אָנהויב אויף דער וואָך...

און פּלוצלונג כאַפּ איך זיך מיט שרעקען,
אַז היינט איז דאָך אַ ביזי נאַכט...
איך בעט אַ קאָפּע. — מיר אנטקעגען
האָט הויך אַ מיידעל זיך צולאַכט.

4

עס וואָלט זיך מיר קיינמאָל גאָר גלויבען געקענט,
אַז מיר זאָל אַ פרעהליכס זיך זינגען. —
נו, גיט־זשע די היטעל פון רויטען קאַרדאָן,
די מיץ מיט די גלעקלעך, וואָס קלינגען.

איך וועל מיט אַ פּנים פערשמירטען אין פאַרב
דעם רוישיגען מאַרק זיך בעווייזען,
און וועל זיך צושטיפען און וואַרפען די פיס
אין מיינע פיעל־פאַרביגע הויזען.

נו, גיט־זשע פון ברעטלעך אין מאַרק אַ געצעלט,
אַז איך בין אַ לץ זאָל מען מיינען;
און צוגעהן וועט עמיצער געבען אַ הער, —
ער וועט דאָן אי לאַכען, אי וויינען...

1

איך האָב געבעטען :
„גיט א שיפעלע א קליינע,
אָהן א רודער ביי דער זייט ;
וועל זיך לאָזען אויפ'ן שיפעל
ערגעץ שווימען, שווימען ווייט,
און א בלישטשענדיגע ווענטקע
מיט א האקען אויפ'ן ברעג,
וועל איך העכט און שלייען כאפען,
מאכען סעודות אויפ'ן וועג."

איך האָב געבעטען :
„גיט א פערדעל פון דער סטעפע,
אָהן א צוימעל ביי דער זייט ;
וועל זיך זעצען אויפ'ן פערדעל,
ערגעץ פליהען, פליהען ווייט.
און א ווייסע שטריק, א לאנגע,
מיט א פעטליע אויפ'ן ברעג, —
וועל איך בערען, פוקסען כאפען,
מאכען סעודות אויפ'ן וועג."

איך האָב געבעטען. —
און דערפילט האָט זיך מיין תפלה :
אָהן אן אָנהאלט ביי דער זייט,
איבער כוואליעס, איבער סטעפעס
טראָגט מיך ערגעץ, ערגעץ ווייט.
בין אליין א רויב געוואָרען
פאר די חיות אויפ'ן וועג ;
בערען, פוקסען, העכט און שלייען
מאכען סעודות אויפ'ן וועג.

2

עס קען זיין, מען קען מיך וואו־ערגעץ,
בין אימיצען טייער און נאָהנ'ט;
איך ווייס ניט, וואו זאָל איך איהם זוכען,
איך ווייס ניט וואו יענער מענש וואָהנט.

עס קען זיין, איך האָב טויזענד ברידער
אהינטער די שטיינערנע וועגד;
אומזיסט דאָך געקלאָפּט אין די טירען,—
עס האָט מיך ניט קיינער דערקענט.

עס קען זיין, אז עמיץ דערמאָנט מיך
און זיצט לאַנגע שטונדען און וואַרט;
אומזיסט האָט א הארץ זיך פער'חלום'ט —
וועט ווערען, ווי מיינס, אָבגענאַרט.

3

איך בין געזעסען פאַר מיין שוועל.
דער טאָג איז אויסגעגאַנגגען.
מיט'ן ברייטען, קעניגליכען וועג
א מאָדנער צוג איז דורכגעגאַנגגען.

פיער יונגע פאַזשען, בלוט און מילך,
אין א שטוהל מיט גאָלד בעשלאָגען,
מיט גראָז און בלומען אויסגעבעט,
די „ליעבע" האָבען דורכגעטראָגען.

איך האָב זיך ניעדעריג פערבייגט
און זי אין שטוב פערבעטען.
זי האָט געזאָגט:—עס טהוט איהר לייד —
און ניט געוואָלט מיין שוועל בעטרעטען.

מיט זעקס שניי־ווייסע פערד געשפאַנט
האָט זיך א קאָטש געטראָגען;
אויף א הויכען קישען, גאָלד געוועבט,
געזעסען איז די „רוהם" אין וואָגען.

איך האָב צושפרייט די הענד — געוואגט
צו אויפהויבען די אויגען;
זי האָט פערזעהן מיך — פון דער הויך;
איז איבער מיר אדורכגעפלויגען.

מיט א שטאָק, וואָס לעבערט דורך די האַנד,
מיט גלעזער־שטאַרע אויגען,
די דאַרע אקסלען פון א פאַק
מיט ניט־געטהאָנ'נע זינד געבויגען,

דערנעהנטערט האָט זיך צו מיין טיר
דער „שלאַק" — איך האָב געשוויגען...
ער האָט זיך אָן זיין אייג'נעם שטאָק
פערפלאָנטערט — און געבליבען ליגען...

4

אייער קרעכץ פילט אָן די גאַסען,
אייער שרעק — די לופט;
דאָך צו מיר, בעזאָרגטע מענשען,
נאַריש וואָס איהר רופט.

צווישען מיר און אייער האַוועו
שטעהט א וואַנד פון בליי;
אייער וויינען, אייער שרייען
געהען מיך פערביי.

* * *

כ'בין בעגינען אויפגעשטאַנען
און צום שוהל אַוועק;
זיינט איהר מיר פאַראויס פערלאָפען
און פערשטעלט דעם וועג.

האָב איך זיך אין זיך פערקליבען
אין א שעה פון נויט,
און פון שפינוועבס און חלומות
זיך א שוהל געבויט.

* * *

ראָזיג־מילדע קינדער־געטשקעס
היינגען אויף די וועגד;
הויב איך אויף צו זיי די בליקען:
קינדיש־ווייסע הענד.

הערען זיי זיך, די געטרייע,
מיינע תפלות צו:
שיקען ראָזינקעס מיט מאַנדלען,
קינדיש גליק און רוה.

5

איך מוז און וועל אַוועקגעהן,
צי פריהער אָדער שפּעטער;
שוין שמידען זיך די רידלען,
שוין זעגען זיך די ברעטער.

די שמידען און די זעגער,
זיי לאַכען הויך און ריידען
פון שניט־צייט און פון תבואות,
פון חתונות און פריידען.

איך וועל אַוועק פון דאַנען
אָהן טענות און אין פריעדען;
עס וועלען לאַנג נאָך לאַכען
די זעגער און די שמידען.

6

ער איז אוועק פון טיש צו פריה,
צו פריה פאר האלבע נאכט ;
געטרונקען האָבען פיעלע נאָך,
געטרונקען און געלאכט.

ער איז אוועק צו בעט און האָט
שוין מעהר ניט אויפגעוואכט ;
געטרונקען האָבען פיעלע נאָך,
געטרונקען און געלאכט...

7

אזוי פיעל מאָל צו דיר געראָפען
און זיך געוועגדט;
און דו האָסט יעדען מאָל פערהערט מיך,
און — פערשעמט.

די פעטסטע שאָף, די שעהנסטע רינדער
צו דיר געבראַכט;
נאָר דו האָסט, ווי אַן אָר'מע מנחה,
מיין גוטס פעראַכט.

און אַלע טויערען פון טעמפעל
פון מיר פערמאַכט;
אין מיך האָסטו די גאַנצע עדה
צו שפּאָט געמאַכט.

8

איך געה שוין לאַנג אַרום אין לאַנד;
דער וועג איז מיר שוין צו בעקאַנט;
איך ווייס וואו ער איז ברייט, וואו שמאָל;
נאָך יעדען באַרג קומט באַלד א טהאָל.

עס לויפט די פוס אַליין פון זיך;
און יעדע רויז האָט אַרום זיך
אַן עהרען־וואַך, אַ דערנער־וואַנד;
דאָך קומט זיי ביי די פלינקע האַנד.

איך האָב אַ שפּרוך־וואָרט פאַר די הינט,
און אָבנאַרען קען איך דעם ווינד;
און ווייס וואו ס'איז אַ נאַכט־פּלאַץ דאָ,
ווען ס'קומט די קאַלטע שטערען־שעה.

דער נאַכט־הונט בילט צוערשט אויף מיר;
דאָך נאָכדעם עפענט זיך די טיר.
עס וואַרט אויף מיר די זיסע רוה,
און אָפטמאָל — בעסערעס דערצו.

און מאָרגען — ווידער אויף די פיס. —
ווי נישטיג, אָ מיין גאָט, דאָס איז,
צו מעסטען טאָג ביי טאָג דאָס לאַנד
און זיין מיט יעדען טריט בעקאַנט.

י. ראָלניק

1

פון איינעמס לידער

און קיינער געהט.
מיין הויז איז אויפגעראַמט און ווייס,
די דילען זיינען ריין,
די שטוהלען שטעהען אויף אַן אָרט;
און איך — איך בין אַליין.

און קיינער קלאַפּט.
וואָלט דורכגעלאָפען כאָטש אַ מויז
און וואָלט די רוה צושטערט;
וואָלט כאָטש אין וואַנד אַ גריל געדעדט, —
איך וואָלט זיך צוגעהערט.

און קיינער קומט.
איך האָב מיין שטוב־טיר ניט פערריקט;
עס פאַלט מיר פלוצלונג איין:
עס קען אַ גנב צוקומען,
אַ פּרוב טהאָן — און אריין.

און קיינער ריהרט.
ער וואָלט דעם ביכער פון דעם טיש,
די קליידער פון דער וואַנד
צונויפגעראַמט. כ'וואָלט זיך געטרויסט:
דאָ האָט געטאַפּט אַ האַנד.

און קיינער וואַכט.
אומזיסט מיט שרעקעדיגע טריט
קום איך נאָך האַלבע נאַכט;
קיין שאָרך — און אַלץ איז אופ'ן אָרט
כאָטש קיינער האָט געוואַכט,
און קיינער וואַכט.

2

שבת יו״ט און ראש חודש

שבת, יום־טוב און ראש־חודש —
מיינע יום־טוב׳דיגע קליידער
הייבגען ניט־געניצט, געטראָגען,
אויף דער הינטער־וואַנד אין חדר.

מיינע וואָכעדיגע זאַכען
גלוסט זיך מיר ניט איבערבייטען;
שבת, יום־טוב און ראש־חודש
קום איך קיינמאָל צווישען לייטען.

ביי דעם קאפע־טיש פערזיץ איך
מיט די קעלנער, מיט די קונדען,
שבת, יום־טוב און ראש־חודש,
ווי די וואָכעדיגע שטונדען.

3

שטילער פון דעם טייך, וואָס שווימט,
שפּל'ער פון גראָז אין פעלד
פּויזע איך ביי מענשענס פּיס, —
איך, אַ מענש אויך אויף דער וועלט.

עמיץ געהט נאָך הינטער מיר,
גאָר דעם יאָהר מיט מלקות שמייסט,
און אַן אַלטער קברות־מאַן
שטיקער פון מיר קריעה רייסט.

4

חלום, גיבסט אַמאָל אַ שיין;
האָפנונג, גיבסט אַמאָל אַ בליץ;
און איך, אַלטער, אַלטער נאַר,
איך פערשטעה קיין וויץ.

גלויב איך אַלץ וואָס חלום'ט זיך,
און געה דעם טאָג אַרום,
ווי אַ חלום, אויף דער גאַס,
וואַקעלדיג און שטום.

5

קלעפּט דער שלאָף די אויגען מיר
מיט ווייכע פינגער צו,
זינגט מיר אויפ׳ן אויער שטיל,
וויגט מיך איין: ליו־ליו;

טראָגט אויף ווייכע אָרעמס מיך
אין א ווייטען לאַנד;
דאָרטען לויפט א וואסערל,
ברעגעס געלער זאמד.

זיצט א בת־מלכה און קוקט
אין דער ווייט אריין.—
„מיידעל אין א ווייטען לאַנד,
וועסט היינט מיינע זיין".

6

ניט דערפאר קען איך ניט שלאָפען
וואָס צו נידריג איז צוקאָפען,
וואָס די קאָלדרע איז צוריסען,
און וואָס דורך די שויבען־שפּאַלטען
קומען ווינטען פריי און אָפען.

ניט דערפּאַר, וואָס איך בין הונגריג ; —
אַלטע, צוגעוואוינטע זאַכען ; —
נור דערפאר וואָס טיעף אין הארצען
האָט שטיל אויפגעפלאַמט א ליכטעל,
און דאָס הארץ וויל איצטער וואַכען.

7

אַז וואויל איז דעם וואָס האָט אַ הונד,
וואָס האָט אַ הונד אין הויז ;
דער הונד היט איהם ביי נאַכט, ביי טאָג
בעגלייט ער איהם פון הויז.

אַז וואויל איז דעם, וואָס האָט אַ קאַץ,
וואָס האָט אַ קאַץ אין הויז ;
דאָס קעצעל שפּרינגט, — זאָל שפּילען זיך
אַ קעצעלע אין הויז.

נור וועה איז דעם, וואָס האָט קיין הונד
און האָט קיין קאַץ אין הויז ;
דען ניט געליעבט און ניט געטרויסט
זיין לעבען הויבט ער אויס.

8

ער שטעהט אויף אום צוועלף האַלבען טאָג
און געהט אין די גאַסען אַרום;
אַ חבר — אַ נויג מיט'ן קאָפּ;
בעקאַנטע — ער לאָזט זיי דורך שטום.

און שטעלט זיך ביים שוי־פענסטער אָפּ
און קוקט אויף אַ נייעם קאָסטיום,
אויף ביכער, געבונדען אין פעל,
אויף שטיקעלעך זייף און פּערפיום.

אַרום שרייט און קאָכט זיך די גאַס;
אַ טראַמוויי קלינגט „פּאַרזיכטיג" אָן;
אַ פרוי שלעפּט אַ גנב ביים לאַץ;
וואָס אַרט איהם, וואָס געהט דאָס איהם אָן?

און פּלוצלונג טהוט ער זיך אַ ריס,
אַזוי ווי ער וואָלט זיך דערמאָנט
אָן איינעם, וואָס וואַרט אויף איהם וואו,
אָן עפּעס וואָס רעגט איהם און מאָנט.

און ווידער גאַס איין און גאַס אויס,
אַ טריט נאָך אַ טריט... קוקט אַריין
אין פענסטער אויף האָלענדער וועש,
אויף שפּיעל־צייג, אַנטיקען און וויין.

י. ראַלניק

9

צווישען דאָרף און שטאָדט

צווישען דאָרף און שטאָדט, אין אַ אַלטער שטיבעל,
האָט מיין מאַמע מיך, איהר לעצטען קינד, געבאָרען.—
אויף די ברייטע וועגען וואַגלען מיינע בליקען;
אויף די ברייטע וועגען האָב איך זיך פערלאָרען.

אויף די ברייטע וועגען וואַגעל איך און צווייפעל,
צווישען רויש און רוה — און קען זיך ניט ענטשיידען.
דאָרט—דער זינגער־טאָג, און דאָ—דער טרוימער־אָבענד;
שטעה איך אויפ׳ן וועג, גערופען פון זיי ביידען.

צווישען דאָרף און שטאָדט, אויף אַלט־בעקאַנטע וועגען,
האָבען מיך חלומות אומגעפיה.ט די נאַכט;
נאָך האָב איך די הויכע טאָפּאָליען און געלע
פעלד־בלומען געזעהען ווען איך האָב ערוואַכט.

צווישען דאָרף און שטאָדט, צווישען גראָז און אַספאַלט
טאַנצט אַרום מיין הארץ, מיט ביידען זיי פערנומען.
צווישען דאָרף און שטאָדט, אויפ׳ן ברייטען שליאַך־וועג,
ביי אַ גרויען פעלד־שטיין — וועט מיין נאַכט אָנקומען.

פון תפיסה

1

געפאנגענע זיינען מיר אַלע
און זיצען אין איינצעלנע צעלען ;
מיר קענען ניט אונזערע שכנים —
די אייביגע ווענד זיי פערשטעלן.

און יעדערער שלאָגט זיך בעזונדער
דעם קאָפּ אָן דער וואנד פון זיין תפיסה,
ווען טויזענדע נאָהענטע כאָרכלען
אין לעצטע מינוטען פון גסיסה.

2

אַ זון־שטראַהל פון שלאָף האָט געוועקט מיך,—
האָב איך דאָס פערשטעהן ניט געקענט:
ווי קומט דאָס דאָס ליכט פון די פעלדער
אהער צווישען אייזערנע ווענד?

אַ לוסטיגער ווינד האָט געגלעט מיך, —
האָב איך ניט געקענט אַלץ דערגעהן:
ווי קומט דאָס דאָס קינד פון די פעלדער
אהער אין די צעלען פון שטיין?

אַ בלומען־גערוך האָט גערעגט מיך, —
האַלב וואָך שוין האָב איך אַלץ געטראַכט:
ווער האָט דאָס דאָס גליק פון די פעלדער
אין צימער צוטראָגען געבראַכט?

3

העי, שומר! שומר אויף דער וואכט!
וואָס טהוט די נאכט? וואָס זאָגט די נאכט?
ווי לאנג וועט זי דאָ שטעהן מיט גוואלד? —
דעם שומר'ס קול פאלט הארט און קאלט:

— די נאכט גרייט זיך אין וועג אריין;
דאָך, ניט פאר יעדען ט אָ ג וועט זיין;
פאר וועמען — ליכט, פאר וועמען — נאכט;
און ווער עס וויינט, און ווער עס לאכט!

4

פון קאָפּ די שיכּרות שלאָג אַרויס,
און רייב די אויגען ניכטער אויס;
פון האַרצען טרייב אַרויס דעם חלום,
און מאַך מיט דיינע גראַטעס שלום.

ווערסט זעהן אַ בוים פון ווייטען בליהען;
אַ פויגעל וועט אַמאָל דורכפליהען; —
דאַן זאָג צו זיך: ס׳איז ניט באַשערט,
געוויס בין איך ביי גאָט ניט ווערט...

5

אויף יעדן טאָג און יעדער שעה
האָב איך געוואַרט;
און יעדער טאָג און יעדע שעה
האָט מיך גענאַרט.

ווי פאַלשע וואָלקענס, האָבען זיי
קיין טרייסט געבראַכט.
אומזיסט דעם הויך־געוועלבטען רוים
נאָר שווער געמאַכט.

6

כ'האָב ראָזיגע וואָלקענס געזעהן אין דער פריה;
א צוזאָג אויף קומענדע זונען;
אומזיסט זיינען גאָלדענע שטראהלען
אויף אייזערנע גראַטעס געפאַלען; —
די וואָלקענס, זיי זיינען צורונען.

כ'האָב פורפורנע וואָלקענס אין אבענד געזעהן,
א שפור פון פערגאַנגענע זונען.
בעגולדט האָט די זון אַלע וועגען,
ווען איך בין אין נאַכט דאָ געלעגען;
אויך די וואָלקענס זיינען צורונען.

7

מאַי איז אויף דער וועלט געקומען.
וואָס האָב איך פון מאַי בעקומען? —
טעג אָהן רוה און נעכט אָהן שלאָפען;
אַ האַרץ וואָס וויל און טאָר ניט האָפען.

מאַי איז אויף דער וועלט געקומען.
וואָס האָב איך פון מאַי בעקומען? —
ניט בערעכטיגטע פערלאַנגען,
וואָס איך וועל קיינמאָל ניט דערלאַנגען.

8

ווערט פון שעה די תפיסה ענגער,
מזל־בלינד געהט וואַנד אויף וואַנד;
שטרעק איך אויס אַ האַנד, — אָן קאַלטע
שטיינער בריהט זיך אָב מיין האַנד.

נאָך אַ טאָג און נאָך אַן אבענד, —
וועט מיך איינפּרעסען דער שטיין;
ווען די תפיסה וועט צופאַלען,
וועל איך זיין אין גאַנצען שטיין.

פיערטער טהייל :

I אויף גאָט'ס בעראָט.

II אינקאָגניטאָ.

III פאָלקס מאָטיוועז.

IV אויפ'ן קראַנקען בעט.

V לעצטע רוה.

VI געמישטע ליעדער.

VII האָפיז.

1

אויף גאָט'ס בעראָט! זאָל ער מיך פיהרען
וואוהין ער וויל, און ווי ער וויל...
איך וועל אַנטקעגען זיך ניט שטעלען,
און ווי אַ קינד איהם נאָכגעהן שטיל.

אויף שפּיצען בערג, אין טיפע תהומות,
מיט אויגען אָפענע — דאָך בלינד—,
אין לאַגער פון די ווילדע חיות;
דער טאַטע פיהרט — וועט געהן דאָס קינד.

2

זינגט מיין לייב צו גאָט א לויב,
זינגט צו איהם אַ־יעדעם גליעד.
קראַנק בין איך און שווער מיט זינד, —
זינג איך איהם און ווער ניט מיעד.

פון דער פינסטער פון דער נאַכט,
אויפ'ן שוועל פון אונטערגאַנג
שיק איך מיין געבעט צו גאָט.
שיק איך איהם מיין לויב־געזאַנג.

גאָט האָט מיין געבעט דערהערט
און פון זינד מיך אויסגעלייזט ;
ליכטיג ווערט די מיטען נאַכט, —
זאָל גאָט'ס נאָמען זיין געגרויסט.

3

גאָט! דערהער די זיפצען מיינע;
גאָט! פערנעהם מיין היים געבעט;
זעה, די טרערען מיינע מאַכען
נאָס די קישעלע פון בעט.

דו, דער חבר פון די קינדער,
פאָטער פון דעם אַלטען מאַן,
וואָס דו שיקסט די לעצטע טרויסטונג
וואו עס איז א נויט פאַראַן, —

דו דערזעה די טרערען מיינע,
גאָט! פערנעהם מיין שטיל געוויין.
זיי א טאַטע און א חבר; —
כ׳בין אַן אַלטע קינד אַליין.

4

עס געהען די גוים אין קלויסטער;
עס לויפען די אידען אין שוהל;
מיט קניהער און בעטער און וויינער
די הייזער פון גאָט זיינען פול.

און גאָט האָט זיין ליכטיגען פנים
נאָך אַלץ ניט בעוויזען צו זיי,
און האָט מיט קיין איינציגען צייכען
דערוויי׳ל ניט געלינדערט דעם וועה.

דאָך לייגען די מענשליכע קינדער
די האָפנונג און טרויסט נאָר אויף דיר;
באַשער מיר, רבונו של עולם,
כאָטש קושען דעם שוועל פון דיין טיר.

5

רבונו־של־עולם, דו גאָט פון מיין פאָטער,
מיין הארציגע תפלה הער צו:
מאַך גאַנץ די צוריסענע שטיקער פון הארצען,
און שענק מיר אביסעלע רוה.

רבונו של עולם, דו גאָט פון מיין פאָטער,
מיין הארציגע תפלה הער צו:
צושטער די פערבליבענע שטיקער פון הארצען
און שענק מיר אביסעלע רוה.

6

איך געה אין וועג. אין מיינע אויגען
קוועלט אַן אַ טרער באַלד נאָך אַ טרער;
דער זאַמד אויף מיינע פיס איז שווער;
עס הענגט מיין קאָפּ צו דר'ערד געבויגען.

עס שיינט די זון; די לופט איז טרוקען,
נאָר פייכט דער זאַמד אויף מיינע פיס.
מיר איז אי טרויעריג, אי זיס;
און נאָכאַנאַנד די אַקסלען צוקען...

7

איך ווייס, דאָס איז דער לעצטער צאַפּעל
פון פייער, איידער ס׳ווערט פערלאָשען.
איצט וועט די נאַכט זיין לאַנג און פינסטער,
און אַלע טירען צוגעשלאָסען.

און דורך די לעערע קאָרידאָרען
וועט די פערגאַנגענהייט שפּאַצירען ;
אומזיסט ביי יעדען שוועל זיך שטעלען,
אומזיסט אָן די פערהאַקטע טירען

— ביז בלוט די פינגער זיך צורייסען, —
זי וועט קיין ענטפער ניט געפינען.
ערשט ווען די נאַכט וועט נעהמען אויסגעהן
וועט זי אַליין פון זיך צורינען...

8

און גרוים איז דער פּערדרוס, און גרויזאַם די בעשטראָפונג,
און שווערער נאָך ווי סם — איז דאָס אַראָבצושלינגען.
עס ציטערען די הענד... איך הער די קאַלטע לעפעל
אָן מיינע ציינען זיך שלאָגענדיג און קלינגען.

דער בעכער שטעהט פאַר מיר א שרעקענדער, א פולער,
אין לעצטען זונען־שטראַל די ווענטלאַך זיינע גלאַנצען.
און ער, דער אכזר, וואַרט... איך ווייס, ער'ט ניט אוועקגעהן
אַוואו איך וועל ניט אויסטרינקען אין גאַנצען.

9

אמאָליגע פריידען ניט וועק,
ניט רוף די פערגאַנגענע גליקען;
אומזיסט איז דיין רוף אין דער וויט, —
צושטערט זיינען גרעבליעס און בריקען.

און אונטען לויפט שטורמיג דער טייך,
א שווארצער, א ברייטער, א טיפער;
אויף נאכט, מיט די רודערס אויף זיך,
אוועק צו זיין דאָרף איז דער שיפער.

דער שיפער, ער האָט דאָרט א הויז;
א פייער, זיין גוף צו דערוואַרמען.—
ניט רוף אין דער וויט, נאָך דער צייט;
אויף דיר וועט זיך קיינער דערבאַרמען..

10

דער גאַנצער קריעג — א חלום נאָר,
אַ דורכגעלעבטער אין אַ פיבער.
איצט בין איך וואַך; — ווי אַלט דאָס איז!
ווי טויזענד יאָהר וואַלטען אריבער.

איך האָב זיך אויסגערוהט און צייל
די וואונדען איינציגווייז מיר איבער.
איצט בין איך וואַך, — עס האָט גאָר ניט
געלוינט צו שלאָגען זיך דעריבער...

11

ער האָט מיין נאקען אָנגעבויגען
דער גאָט פון אויבען, —
איך זאָל די מוטוויליגע בליקען
צו הויך ניט הויבען.

מיט קלוגהייטס־שטריק, ווי הארטע רינגען,
די הענד געשלאָסען,
און אויף מיין קאָפּ פון פולען שפּאָט־קרוג
האָט ער געגאָסען.

12

מיינע ים׳ען זיינען שטילע;
מיינע שיפען געהען ווייט;
מיינע שיפען וועלען קומען
אין דער רעכטער צייט.

גאָט פיהרט זיי אויף שטילע וועגען —
גאָט ווייס דאָך די וועגען גוט; —
וואָס־זשע האָב איך זיך צו זאָרגען,
ס׳וועט שוין אַלץ זיין גוט.

13

מיין גאָט! מיין גאָט! דו ענטפערסט ניט,
דו וואוינסט דאָך אזוי ווייט,
און ביז מיין רוף דערגעהט צו דיר
פערגעהט א לאנגע צייט.

און — ביז היינט האָט מיך ניט דערגרייכט
קיין חסד־שטראהל פון דיר;
פאר וואָס־זשע האָנעלט אזוי אָפט
דיין שטראָף, אָ, גאָט! אויף מיר?

14

דו גרויסער קעניג פון די וועלטען,
הער צו מיין אָרעמען געבעט:
באַשער מיין טאָג מיט ברויט און פּוטער,
מיין נאַכט — מיט אַ געטרייער בעט.

איך ווייס, מיין תּפלה איז צו קליינליך
און מיין פערלאַנג פעהלט גרויס און שוואונג;
פאַר דיר, דאָך, הערר פון אַלע אוצרות,
האָט בליי און גאָלד דעם זעלבען קלונג.

אין כאָהר פון שרייענדיגע מאָהנער
מיין קרעכץ ניט לאָז פערלאָרען געהן;
אַן אויגענבליק, אַן איינציג רגע —
נאָר הער־אויס, גאָט, דיין קנעכט, אַליין...

15

נאָך דאַנקען גאָט,
וואָס קיינער וויים
אַוואו איך וואוין,
און וואו איך ווין ;
איך בין אַליין,
נאָך דאַנקען גאָט.

ווען ס'ווערט מיר ענג,
קום איך צוגעהן
צו זיך אַליין
און ווין זיך אוים
אין קישענס שוים ; —
נאָך דאַנקען גאָט,
נאָך דאַנקען גאָט.

י. ראָלניק

1

אינקאָגניטאָ

יעדען טאָג א שעה פאַראַנען:
טהו איך אויס די קעניג־קליידער,
נעהם אין האַנד דעם וואַנדער־שטעקען
און פערלאָז מיין אייגען חדר.

כ׳לאָז זיך איבער מערק און גאַסען,
איבער אָבגעצאַמטע הייזער;
יעדער אינגעל וואַרפט א שטיין נאָך,
יעדער הונד שיקט מיר א בייזער.

פרעמדע קליאַמקעס ברענען, בריהען,
וואונדען מאַכען שאַרפע שטיינער; —
אינקאָגניטאָ אומגעוואַנדעלט
האָט א קעניג שוין ניט איינער.

2

אויבען שטעה איך. פיעלע קלאַפּטער
אונטען ליעגט די גראָהע גאַס,
און איך קוק אויף ווייטע שטרעקען.
לאַנג איז זי, די גראָהע גאַס,

און ווי פליעגען, שווארצע פליעגען
פויזען מענשען, קריכען קוים;
אויבען שטעה איך; פיעלע קלאַפּטער
אונטען ליעגט די גראָהע גאַס.

ווייט אַנטקעגען שטעהט א פּאַלאַץ:
ווייסער מאַרמאָר, טורעמס פיער;
ס'גלאַנצט די זון אין זיינע פענסטער,
און א זון איז יעדע שויב.

שטאָל־בעקלייד'טע ריצערס קומען,
שטעלען זיך ביי מיינע פיס,
גריסען דיענעריש און העפליך
און פערשיידען לאַנגזאַם זיך

מיט א זילבער־שפּאָרען קלינגען,
ווי פּאַר עכטע ריצערס פּאַסט,
דאכט זיך מיר: אין בין א קעניג,
און די האַלבע וועלט איז מיינס...

3

וועררלענס קעניגרייך

גאָלדענע ליוסטערס און שפּיעגלען
אויף א גין־גאָלדענעם פּאָהן;
רויטע, בעגולד'טע פאָרהאַנגען;
פעהלט נאָר — א גאָלדענער טהראָן.

בין איך א קעניג, א גרויסער;
דערפער און שטעדט זיינען מיין;
אָפּט נאָר מוז ליידען דער קעניג
הונגער און איינזאַמקייטס־פּיין.

אויסצעהרען לאָזען דעם קעניג
איז דאָך א זינד און א שאַנד;
וועל גלייך דעם קאַנצלער בעפעהלען...
— האָב איך קיין גלעקעל ביים האַנד...

עמיצער שאַרט זיך אין פאָר־הויז;
איז מיר דאָס שאַרען בעקאַנט...
זאָג איך „אריין!“ — קומט צופויזען
מיין גענעראַל־אַדיוטאַנט.

מיין קאַמער־דיענער — דאָס קעציל;
בלינד איז זי, קריינקליך און קליין.
פרעג איך: צי פּאַסט פאַר א פאָלק דאָס—
לאָזען דעם קעניג אליין?

געה, מונטער אויף זיי, די בירגער,
שטורם דאָס לאַנד ווייט און ברייט;
זאָג זיי: דער קעניג — אין עלענד;
זאָג זיי: דער קעניג — אין נויט!

4

כ'בין אַ קעניג. מיינע לענדער
ציהען זיך אויף טויזענד מײַלען;
קוקט ניט קיינער — וואָס איך האָב ניט
וואו אַ שטונדע צו פערווײַלען.

כ'בין אַ קעניג. שטעדט, געמיינדעס
קומען מיר אַנטקעגען גריסען.
קוקט ניט, וואָס איך שלעפּ זיך איינזאַם,
געה צופּוס און אָפּגעריסען.

כ'בין אַ קעניג. האָב אַ האַרעם
פול מיט יונגע, שלאַנקע פרויען.
קוקט ניט... קוקט ניט... איך דאַרף קיינעם
מיינע טרוימען צו פערטרויען...

5

דער טראָן איז גרייט, דער סצעפּטער וואַרט,
עס פעהלט נאָך בלויז די קרוין;
צי הערסטו ניט, ווי ס'רופט דאָס פאָלק?
אָה, קום! אָה, קום! מיין קרוין.

איך האָב ארומגעוואַנדערט לאַנג, —
א קעניג אָהן א לאַנד;
גערויבט, געצופּט האָט יעדערער
ווער ס'האָט געהאַט א האַנד.

איצט האָב איך אַלץ: אי לאַנד, אי טראָן,
דאָס פאָלק שטעהט צו געבאָט;
אָה, קום צוגעהן, דו לעצטע, דו,
און קרוין מיך דורך דיין גנאָד.

1

א־ליו, ליו, ליו, קינדעלע,
רויטע פּאָמעראַנצען;
אויף א פרעמדער חתונה
גייט ניט, מיידעל, טאַנצען.

מחותנים קריגען זיך,
רופען זיך מיט נעמען...
טישלאָך־מענשען — וועסט זיך נאָך,
מיידעל, דאַרפען שעהמען.

מחותנים שלאָגען זיך,
מ'וועט זיך איבערבעטען;
וועלען דיר די פיסעלאַך
טאַנצענדיג אָבטרעטען.

מחותנים קושען זיך,
הייס אַרומגענומען.
וועלען פרעגען: ווער איז די?
וואָס איז זי געקומען?

2

מיין כלה

פרום איז זי, מיין כלה!
ווען קען פרימער זיין?
פרימער פאַר מיין כלה —
קען אַ מלאך זיין.

שעהן איז זי, מיין כלה!
ווער קען שעהנער זיין?
שעהנער פאַר מיין כלה —
קען די זון נאָר זיין.

גוט איז זי, מיין כלה!
ווער קען בעסער זיין?
בעסער פאַר מיין כלה —
קען ניט קיינער זיין!

3

שיקט מיר א בריעף אריין,
שרייבט מיר: קום צוגעהן;
בין איך אָבער שעמעוודיג,
קום איך ניט צוגעהן.

שרייבט ער מיר אַ צווייטען בריעף:
— ער האָט אויף מיר פארדראָס...
בין איך דאָך אַ יונגע קינד,
ווייס איך ניט פאר וואָס.

אויף דער דריטער נאכט אין גאס
געגענט ער מיך אָן;
רעדט צו מיר: ער האָט מיך ליעב,
וויל אַ קוש מיר טאָן.

שרעק איך זיך און פאַל אוועק
חלשות אויף זיין ברוסט.
נעהמט ער זאכט מיין קאָפּ אַריין
אין זיינע הענד, און קושט.

4

לייג איך מיר אין בעט אריין,
לעש מיר אויס דעם פייער;
וואַרט — באַלד קומען וועט צו מיר,
דער וואָס איז מיר טייער.

באַהנען קומען צוויי ביים טאָג,
איינער קומט אין אָבענד;
פאָהרט אַ גלעקעלע: גלין־גלאַן;
אָט איז ער שוין נאָהענט.

עמיץ זוכט די טיר און טאַפּט,
רופט מיך ביי דעם נאָמען;
כ׳שפּרינג אַ באָרפיסע פון בעט, —
„ער" איז דאָס געקומען...

5

בין איך מיר אַ בחור'ל,
אַ בחור'ל אַ לייט;
טאַטע־מאַמען — פּוקעניש,
שטעכענים אין זייט.

איך שלאָג די קליינע ברידערלאַך,
שלאָג פאַר יעדע האָהר,
און דער בת־יחידה'לע
רייס איך פאַר די האָהר.

עסען, עס איך ווען איך וויל,
געה אַליין צום טאָפּ;
פון געפּרעגעלטס, איינגעמאַכטס
זאָג איך זיך ניט אָפּ.

ווי עס פאַלט די נאַכט נאָר צו,
טראַכט איך שוין ניט לאַנג,
לאָז זיך איבער'ן שטעדטעלע,
אויף אַ גוטען „פאַנג.

חן'עוודיגע מיידעלאַך
מיט געווירצטע צעפּ.
היט זיך, היט, פערדרייהען אייך
וועל איך שוין די קעפּ.

טרעף איך איינע אויף דער גאַס,
פרעג איך ניט: מען טאָר?

קנייפּ איך איהר און קוש איך איהר,
וויפיעל ס׳גלוסט זיך נאָר.

איך קלאַפּ אין פרעמדע לאָדען נאָך,
אין יעדען לייטיש הויז:
„שטעהט ר׳ שלום אויף צו חצות,
מ׳ווארט אויף אייך אין קלויז“.

אויפ׳ן וועג דעם נגיד׳ס סאָד
מאַך איך א וויזיט;
איך „נעהם ארום“ א קארשען־צווייג, —
בין איך גאָר שוין קוויט.

אז איך קום אהיים מיט טאָג,
בריאזגע איך אין טיר;
געהט דער מאַטע עפענען,
רעדט קיין וואָרט צו מיר;

נאָר ווען ער אין בעט זיך לייגט,
אין בעטיל הינטער׳ן וואנד,
הער איך ווי ער שילט זיך שטיל,
אארט׳ם מיך ווי די וואנד.

1

דורך דעם בלויען רוים
געהט די זון פֿערבײַ;
פּוך־בעפֿליעגעלטע
ציהען וואָלקענס דורך.

אויף דעם ווייסען שנײַ
לויפֿען קינדער אום;
פּיסלאַך יונגינקע
שפּרינגען, דרעהען זיך.—

נאָר איך איינער ליעג
צוגעשמידט צום בעט.
צוגעשמידט צום בעט —
נאָר דער וועהטאָג רעדט.

2

אָפטמאָל דוכט זיך מיר,
אַז מיין גרויסע שטראָף
איז אַ פרעמדע קלייד,
ניט פאַר מיר גענעהט;

ווי דער ווייסער שטויב,
ווי דער קאַלטער שטויב,
וואָס דער ווינטער ברענגט,
וואָס דער ווינד טראָגט אָן.

כ׳וועל זיך אויפשטעלען,
וועל אַ שאָקעל טהאָן
מיט די אַקסלען ברייט, —
וועל זיך אָבטרייסלען.

וועל זיך אויפשטעלען,
וועל אַ טופּע טהאָן
מיט׳ן פוס אָן דר׳ערד:
„בין אַ פרייער מענש!“

3

זאָג, דו גרויסער גאָט,
דו, גערעכטער גאָט,
זאָג: מיט וואָס האָב איך
דען דערצאָרענט דיך?

אין אַ פינסטער נאַכט,
אויף אַ זייטיג וועג,
האָב איך קיינעם ניט
אָבגעהיט, בערויבט.

כ'האָב די וויסטע טעג
ניט אין שענק פערבראַכט,
ניט גע'חבר'ט זיך
מיט קיין שלעכטע לייט;

ניט פאַר מאַרק און לייט,
ניט פאַר טויבע וועגד
האָב דיין נאָמען איך
ווען געלעסטערט, גאָט.

זאָג, דו גרויסער גאָט,
דו, גערעכטער גאָט,
זאָג: מיט וואָס האָב איך
דען דערצאָרענט דיך?

4

זיץ איך מיר אַליין ביים פענסטער,
און איך וויים ניט וואָס איך טראַכט.
עמיצער — דער האר פון גאָר־נישט —
האָט געהייסען האַלטען וואַכט.

זיץ איך מיר אַליין ביים פענסטער;
באַלד אריבער איז די נאַכט.
הינטער מיר — דער האר פון גאָר־נישט
שטעהט די גאַנצע צייט און לאַכט.

5

דאָס לעבען קלאַפּט אין פּויקען;
דער טויט, ער פּליסטערט שטיל;
דאָך ווען מען טויט לאַד׳ט איינ׳עט,
דער געהט, און טראַכט ניט פיעל;

דער לאָזט די טענץ און לאָמפּען
און פולע בעכער שטעהן,
און שווייגענדיג זיך זעגענט:
מען מוז, מען מוז דאָך געהן...

6

אין האָספּיטאַל

שווייגט די שטילע האַלב־נאַכט,
נאָר די זייגערס גערן;
דורך די אָפ׳נע פענסטער
וואר׳מע ווינטלעך וועהען.

פון דעם ווייטען הימעל
פאַלט א שיין א בלייכער;
ווערען בעט און קישען
הארציגער און ווייכער.

דעמאָלט קומען מיידלעך
פלוצלונג, ווי בעשוואָרען,
דורך די נאַכטליך־לאַנגע
לעערע קאָרידאָרען.

טרעטען ווייך און מאָדנע,
ווי אין טיעפע גראָזען;
אָקסלען אָבגעבלויזטע,
שווערע צעפּ צולאָזען.

אנד׳רע קומען ווידער
גאָר ניט אָנגעטהאָנען;
בויגעדיגע לייבער
לאַסטשען זיך און מאָהנען:

„קינדער פון איין שטערטעל,
טאָג און נאַכט אינאיינעם, —

האָסטו מיך געליעבט נאָר,
מיך נאָר און ניט קיינעם.

„נאָר דאָס ריכטיג וואָרט איז
קיינמאָל ניט געקומען;
אָהן אַ קאַמפּף, אַ פרעמדער
האָט מיך צוגענומען.“

געהנטערט זיך אַ צווייטע:
אויגען ברייט צועפענט,
אויפ׳ן קאָפּ אַ מירט־קראַנץ;
שעפּטשעט שטיל און פּרעפּעלט:

„אויף מיין חופּה־בעטיל
האָב אומזיסט געוואַרט איך;
ניט פערפיהרט, אָהן ליגען
האָסטו אָבגענאַרט מיך.

„ווען דעם מזרח־הימעל
האָט אַ שטראַהל געשפּאָלטען,
האָב איך דיך אויף אייביג־
אייביגקייט פערשאָלטען.“

אָבגעזאָגט דאָס איהרע, —
יעדערע פערנייגט זיך;
יעדער וואָרט — אַ משא
אויפ׳ן הארצען לייגט זיך.

ווי דורך נעבעל־שלייערס
אין אַ הייסען פיבער,
קומען נייע; שלאָגען
איינס דער צווייטער איבער:

י. ראָלניק

„יענע נאַכט געדענקסטו ?
הויכער ווייץ, קאַשטאַנען ;
כ'האָב לאַסקעס שטום געבעטן,
האָסטו ניט פערשטאַנען."

שטויסען איינס דער צווייטער,
ריידען אַלל־צוזאַמען ;
אין די אויגען — ליעבע
און פעראַכטונג ים'ען.

פלוצלונג האָט דער זייגער
פיער מאָל אויסגעשלאָגען ;
אין די אָפ'נע פענסטער
הויבט אָן גרוי צו טאָגען.

דרויסען הויבט אָן טאָגען.
שורות ווייסע בעטען.
פונ'ם שלאָף א קראַנקער
האָט א טרונק געבעטען.

7

איהר שלוחים פון אַ קאַלטען לאַנד,
ווער האָט נאָך אייך געשיקט?
און די מתנות אייערע, —
איך דאַרף, איך דאַרף זיי ניט.

איהר קעהרט צוריק צו אייער האַר
און זאָגט איהם מיין פערלאַנג:
„איך וויל נאָך זעהען קאָסעס גלאַנץ,
און הערען סערפּעס קלאַנג“.

און זאָל ער זיכער זיין, דער האַר,
כ׳וועל קומען אין דער צייט;
דערגרייכען וועט מיך זיין בעפעהל, —
איך וואוין דאָך דאָ ניט וויט.

י. ראָלניק

1

לעצטע רות

הויכע טרעפּען, קרומע טרעפּען;
קוים געקומען זיך צושלעפּען,
מיט יסורים און מיט מיהען.
ווייכע שטוהלען, ווייכע בעטען;
כ'וועל דיך ווי אַ גאָט אַנבעטען:
לאָז מיך ר ו ה ע ן, ר ו ה ע ן, ר ו ה ע ן...

2

איך קום צו דיר, ווייל איך וויל רוהען;
דער מדבר האָט געמאַכט מיך מיעד.
אַזוי קומט ציון'ס שטיינער קושען
אַמאָל, אַ וואָגלענדיגער איד.

איך קום צו דיר, ווייל איך וויל רוהען;
דיין ווייסער דיל איז ווייך צו מיר;
צו דער פערגעסענהייט אַ פאָרטקע
איז מיר דיין ניט־בעוואַכטע טיר.

איך קום צו דיר; די מדבר־זאַמדען,
די מדבר־זון האָט מיך געברענט;
איך דאַרף די רוה; שליס מיינע אויגען
מיט דיינע קיהלע שוועסטער־הענד.

3

באלד וועט זיך די זון בעהאלטען,
טאָג אין נאכט וועט זיך פערקעהרען,
שווארצע הימלען וועלען רעגנען;
מעהר וועט שוין נים ליכטיג ווערען.

בעט זיך איין א שטיל געלעגער
ביי א שוועסטער, ביי א ברודער,
דאָרט די זון זיך צו דערמאָנען,
ווייט פון שטוביגען גערודער.

4

פון דעם ברענענדיגען טאָג
וועט א קיהלער אבענד ווערען;
און אנשטאט דער רויטער זון
וועלען שיינען גרינע שטערען.

אויף א פעלד, אין גרינעם ליכט,
מיט׳ן פּנים צו די שטערען,
וועל איך ליעגען קאלט און גרין,
אָהן פערדרוס און אָהן באגעהרען.

ווי דער בלייכער, גרינער שיין
פון א ווייטען, קאלטען שטערען
ביי דעם וויעגעל פון דיין קינד, —
זאָל מיין שאָטען דיך נים שטערען.

י. ראָלניק

1

געמישטע לידער

איך ווייס די גוטע, אַלטע גבירה,
וואָס באַרגט אויס פּערל־קרענץ און גאָלד
און רויזען־טהוי און זונען־שטראַהלען, —
איך האָב די ט ו ב ה ניט געוואָלט.

איך האָב מיין שטוב־טיר אויפגעעפענט,
אַמאָל אין אַ פּעראומערט נאַכט,
און האָב צום שוועל צונויפגעטראָגען
אַלץ, וואָס עס האָט זיך מיר געמאַכט:

אַ שטיינדעל, וואָס אַ קליינער אינגעל
געוואָרפען האָט אין טיר אריין;
אַ זעמדעל, וואָס דער ווינד געבראַכט האָט;
אַ וויטען שטערענס קארגען שיין;

פון פוילען דאַך אַ רעגען טראָפּען;
אַ רוישען פון אַ פרעמד יריד...
איך האָב דאָס אַלץ צונויפגעקנאָטען
און פון דערפון געמאַכט מיין ליעד.

2

ווען דיין בליק צו פלאַך איז אוצרות צו געפינען,
און דיין אָרעם שוואַך איז לענדער צו געווינען, —
טרינק ! און איבער ימים וועסטו זיגרייך שפּרייזען, —
אין דער כוסה׳ס טיעפ׳נים ליגען רייכע פּרייזען.

ווען דער מזל וויל דיר קיינמאָל ניט א לאַך טהאָן,
און פערליערסט אין לעבען אַלע דיינע שלאַכטען, —
טרינק ! די גאַנצע וועלט וועט צו די פיס דיר זינקען ; —
פון דעם בעכערס אָבגרונד ווייסע נימפען ווינקען.

ווען דיין בעסטער חבר האָט דיך קאַלט פערשטויסען,
און דיין מיידעל לאַכט און שפּילט אויף פרעמדע שויסען, —
טרינק ! דיין פּיין און וועה, דעם האַרצענס רויטע וואונדען,
ווערען אין דער גלעזעלס רויטען תהום פערשוואונדען.

3

צום ערשטען מאָל, א ליגען
וועל איך היינט פּרובען זאָגען; —
עס שלעפּען אַלטע קליאַטשעס
דעם אמת' שווערען וואָגען;

איהם יאָגען פוהרען, רייטער
און פוס־געהער אריבער;
די דורכפאָהרער, זיי קוקען
זיך פיעל־בעדייטענד איבער...

דעם שקר'ס קאָטש געשפּאַנט איז
צו פערדלאַך — פייל פון בויגען;
פאַר דעם, וואָס זיצט פון אויבען
טהוט יעדער זיך פערבויגען.

4

דאָס וואָרט

וואָס עס זאָגט אַרויס דאָס מויל
פאַלט אין גאַס אויף שטיינער,
מישט זיך אוים מיט שיך און קוים, —
טרעט עס יעדער איינער.

נאָר וואָס ס'בלייבט אין הארצען, רוהט
הינטער שלאָס און ריגעל,
ווי אַ קעניגס טעכטערל
אין אַ גאָלדען וויעגעל,

זעכציג ריטטער איבער איהר,
זעכציג קרוין־וואַסאַלען,
היטען, אַז קיין פרעמדער בליק
זאָל אויף איהר ניט פאַלען.

5

אַט דאָס איז די ליעבע און דאָס איז די שטראָף,
זאָל גאָט איבער אונז זיך דערבאַרמען.
געווען אַזאַ קעלט, און עס האָט זיך געוואָלט
אַ ביסעל דאָס האַרץ זיך דערוואַרמען.

איצט דריקען די אָרעמס, די צאַרט־ווייכע מיך,
ווי צוואַנגען, ווי אייזערנע רינגען;
איך האָב אויסגעטרונקען דעם וויין, און דערנאָך
געמוזט אויך דעם בעכער דערשלינגען.

6

קומט אַ שנייעלע פון הימעל,
וואַקלענדיג זיך אויף זיין וועג.
האָט ער בראָנפען וואו געטרונקען,
אָדער ווישניאַק אויפ׳ן וועג?

אָדער ווילט זיך איהם ניט ליגען
ווינטער אויף דער מיטען גאַס?
און ער כאַפּט זיך פאַר די פּאָלעס
פון אַ ווינטעל אויף דער גאַס.

ס׳וועט דיר, שנייעלע, ניט העלפען,
פאַלען וועסטו צו דער ערד;
דאָרט וועט דיך אויף טויט צוטרעטען
די קאָפּיטע פון אַ פערד.

7

איך האָב דיך ליעב

איך האָב דיך ליעב, דו האָסט מיך ליעב;
מען טאָר דערפון ניט ריידען;
דערהערט דאָס ווער: אַ מענש, צי גאָט —
מען וועט אונז גלייך צושיידען.

איך האָב דיך ליעב, דו האָסט מיך ליעב,
נור קיינער טאָר ניט וויסען;
די וועב איז אזוי דין, עס ווערט
פון אַ ליאַדען הויך צוריסען.

איך האָב דיך ליעב, דו האָסט מיך ליעב,
דאַרפסט זיך אַ ל י י ן ניט פרעגען;
איך האָב דאָס אויסגעטראַכט פאַר דיר
און אויך פאַר מיינ׳עט וועגען.

8

איך מוז אן אנדערע געפינען!..
איך היינג א צעטעל היינט ארויס:
א הארץ איז ליידיג. ציהט אריין ווער, —
דער פּרייז פון מאָנאט איז ניט גרויס.

איהר ציהט אריין... מיר וועלען זעהען...
מיר געהט ניט אום געצאָהלט, אום גאָלד;
פון די, וואָס האָבען דאָ געוואָלטעט,
די מעהרסטע האָבען ניט בעצאָהלט.

איך ליעב דאָס נייע, גוט־בעקאַנטע,
וואָס יעדע נייע ברייננגט מיט זיך:
די אַלע קערבעלאך און שאַכטלאך
פּאַר פּוידער, היטעלאך און שיך...

די בראָשקעס, האָר־נאָדלען, וואָס וואַלגערען
זיך אָהן א לאַד אויף שריט און טריט;
דאָס אָפטע קלאַפּען מיט די טירען,
די הילכיג־אונבעדאַכטע טריט.

איך בין דער בעסטער הויז־בעזיצער;
איך האָב קיין אָרימע פרוי ביז יעצט
פאַר פאַלשע צוזאָגס, אָפטע ליגענס
פון דירה ניט ארויסגעזעצט.

9

זי איז אוועק, און האָט מיין האַרץ
מיט זיך אוועקגענומען
אין שטילען דאָרף, אין קליינעם הויז,
וואו געלער זאַמד בעדעקט די ערד,
די ווענד בעצירען בלומען.

און ווען עס וועט דער קאַלטער פראָסט
מיט זיינע הענד אומאַרמען
איהר קליינע היים, — וועט זי מיין האַרץ
צו איהרער דריקען ליעב און טריי,
און טרייסטען זיך און וואַר'מען.

— — — — — — — — — — — — —

זי איז אוועק, און האָט מיין האַרץ,
מיין וואַרים האַרץ פערטראָגען.
און ווידער בין איך הויל און וויסט;
ווי נאָכ'ן זומער שטעהט דער בוים,
ווי פון א טרוים בעטראָגען.

אָט רוקט זיך אָן דער אָסיען גרוי,
די בלעטער פאַלען אָב און שטאַרבען. —
און ווי א בוים אַרויסגעשטעלט
אַליין אין פעלד, — אַזוי וועל איך
פערטריק'נען און פערדאַרבען.

10

אַט בין איך, אַט זיץ איך, — האָסט זיך ניט געריכט;
ווי היימליך ביי דיר איז אין צימער!
נו טרייב מיך, נו יאָג מיך, — איך וועל ניט אוועק,
איך וועל דאָ פערבלייבען אויף אימער.

פינף גאסען, זעקס שטיגען, האָב איך דורכגעמאַכט
ביז וואַנען איך האָב זיך דערקליבען;
מיין זאָרג, מיינע דאגות, דער קויט פון די שיך
איז אונטען, דאָרט אונטען געבליבען.

דער אויווען ברענט פרעהליך, דער דיל איז געוועקסט,
דאָס בעטיל איז הויך אויפגעשלאָגען. —
נו קום־זשע, מיין מיידעל, וואַרף צו נאָך אַ האָלץ,
מיר וועלען דאָ נאַכטען און טאָגען.

11

עס וואַקסט אַ בלום וואו אויף אַ הויף,
מיט ווענד פֿערשטעלט.
זי קען נאָך ניט די גרויסע וועלט,
די פֿרעמדע וועלט.

קיין ווינטעל האָט נאָך ביז אַהער
איהר ניט געגלעט;
קיין בונטער שמעטערלינג האָט ניט
בעריהרט איהר בעט;

קיין זונען־שטראַהל האָט איהר ביז היינט
קיין בריה געטהאָן;
זי בליהט אין פֿרומער ציטערניש:
ניט ריהר מיך אָן.

אַ הימעל־פֿלעק, אַ רעגען־טריעף —
נאָר ווען ניט ווען,
און אַרום זיך אַ טפח ערד —
גענוג געווען.

* * *

געקומען זיינען אַרבייטער,
צושטערט די ווענד;
אַ זונען־שטראַהל האָט איהר דערזעהן
און איהר פֿערברענט.

מען זאָגט, דער טייוועל האַלט ביי גאָט
אין פּאַכט די וועלט;
צי ווייסט איהר פֿיעל ער צאָהלט אַ יאָהר?
מיט וואָס'רע געלד?

12

ווי ריטטער האָט איהר זיך אויף שטאָלצע פערד געטראָגען
ווען איך האָב זיך צו־פוס אין שטויב אַרומגעשלעפּט,
און אייער פרעכער בליק און אייער קרומער שמייכעל
פערעכטליך האָט געפרעגט: אויך יענער אונטען לעבט?

פאַר אייך געזאָדען האָט דער רויטער וויין אין בעכער,
און קעלנערס האָבען זיך „וואס ווינשען זי?" געבוקט, —
ווען איך בין אין אַ טונק'לען ווינקעל וואו געשטאַנען,
און קיינער האָט פון אייך אויף מיר זיך אומגעקוקט.

דאָך, ס'וועט אַ מאָלצייט זיין, אַ גרויסער און אַ שטילער,
וועט דויערען אַ גאַנצע אייביגקייט מיט נעכט;
און פּלאַץ ביים גרויסען טיש, אויף שווארצע ערד־דיוואַנען,
פערנעהמען וועלען גלייך דער שררה און דער קנעכט.

13

א פייער פון גאָט האָט מיין שטיבעל פערברענט;
נו, מילא, אַ שרפה, פערפאַלען;
עס וואָלט זיך מיר וויסען געוואָלט נאָר: וואו
דער פונק איז, דער ערשטער, געפאַלען?

און וועלכער אונגליקליכער שינדעל האָט דאָס
דעם דונער צו זיך צוגעצויגען,
און איז אזוי לייטיש געלעגען אין דאַך
און כשר גענאַרט מיינע אויגען?

14

מיט א האלבער וועלט צוקריגט זיך,
מיט א צווייטער זיך צופעכט;
זיץ איך איצט אליין אין צימער:
ווער פון אונז איז אומגערעכט?

דא געזאגט וואס מען בעדארף ניט,
דארטען עפעס ניט דערזאגט;
און א גאנצע וועלט איז שונאים,
יעדער שטויסט און יעדער יאגט.

וועלט דו שעהנע, וועלט דו וואוילע!
עס פערדריסט — מען מוז צוגעהן;
איך וועל קיינמאל דיר געפעלען,
דו מיך קיינמאל ניט פערשטעהן.

15

אַ שאָפּ ליעד

אַ קינד בין איך ווידער געוואָרען
און זיץ אויף אַ קינדערשען שטוהל;
מיט גלעזערנע לעמפּלאַך און ליאַלקעס
מיין קינדערשער חדר איז פול;

מיט מיידעלעך קליינע און שעהנע,
וואָס קוקען ווי ליאַלקעלעך אויס;
זיי סוד'ען זיך, לאַכען און ריידען
זיך אָפּטמאָל אַ נארישקייט אויס.

איך שפּיעל זיך מיט לעמפּעלאַך קליינע,
מיט גלעזעלעך רויט, געל און גרין;
אָט צינד איך זיי אָן, אָט פערלעש איך,
איך שפּיעל זיך אָהן ציעל און אָהן זינן.

אָה, לעמפּעלעך ליכטיגע, ריינע,
איהר ברענגט מיר מיין קינדהייט צוריק, —
דעם לאָמפּ מיט דעם מילך־ווייסען טעלער,
מיין מאַמעס מילד־הארציגען בליק.

מיין מאַמע, זי האָט מיך געלערנט
אי לאַכען, אי ריידען, אי געהן,
און האָט מיט אַ מעשה אַ שעהנע
געשטילט אין דער נאַכט מיין געוויין.

זי פלעגט מיר דערצעהלען פון שדים,
וואָס וואוינען אין זומפּ ביי דעם בריק,

פון זייערע מעשים תעתועים,
פון זייערע קונציגע שטיק.

ווי איינמאָל איז זעליג דער קרעטשמער
געגאַנגען פאַרביי שפּעט ביי נאַכט,
אַ שעפּס האָט ער דאָרט געזעהן ליעגען,
וואָס האָט ווי אַ ווייבעל געלאַכט.

די שדים, זיי צינדען אָן אָפטמאָל
אַ פייערעל וואו אין דער זייט:
פון מאַרק פאָהרט אַ שיכור׳ער פויער,
ער נעהמט זיך פון וועג אָן אַ זייט.

ער שלעפּט זיך די גאַנצענע נאַכט אָב,
דער פייערעל לויפט אַלץ פאָראויס;
ווען ס׳הויבט אָן צו טאָגען, דערזעהט ער —
ער פאָהרט ערשט פון שטעטעל אַרויס.

זי האָט מיך אויך פיעלעס געלערנט,
וואָס האָט מיר גענוצט ערשט דערנאָך,
צום ביישפּיעל: די שעה׳ן פון זייגער,
די נעמען פון טעג אין דער וואָך.

זי האָט מיך די ציפער געלערנט,
איצט מאַך איך דעם חשבון אַליין:
אום זעקס שפּרינג איך אויף פון מיין בעטעל
און אייל זיך אין שאָפּ אַריין געהן.

מיין אַרבייטס־טאָג דויערט צוועלף שטונדען;
פאַר מיטאָג — פונקט דרייסיג מינוט;

און ווידער דעם רוקען געבויגען,
גע־אַגט ווי פון אונטער דעם קנוט.

מיין מאַמע, זי האָט מיך געלערענט
צו צעהלען די טעג פון דער וואָך:
פון זונטאג ביז זונטאג איז זיבען. —
איך בין אַלע זיבען אין יאָך.

און פיעלעס נאָך האָט מיך מיין מאַמע
געלערנט, וואָס קלינגט אַזוי שעהן.
דערמאָן איך איהר איצטער — מיר דוכט זיך:
בין ווידער אי יונג נאָך, אי קליין.

א קינד בין איך ווידער געוואָרען
און זיץ אויף א קינדערשען שטוהל;
מיט גלעזערנע לעמפּלעך און ליאַלקעס
מיין קינדערשער חדר איז פול;

מיט מיידעלעך קליינע און שעהנע,
וואָס קוקען ווי ליאַלקעלעך אוים;
זיי לאַכען און שפּאַסען און ריידען
זיך אָפּטמאָל א נארישקייט אוים.

16

אין דער לייברערי. — אין וואכעדיגע מיטאָג־שטונדען,
ווי אין דער נאכט — א צעהנדליג יונגע, אלטע לייט
שלאָפט ביי א לאנגען, געלען טיש. נאכלעסיג היינגען
די לאנגע ניט פערקעמטע האאר זיי אויף א זייט.

איין טרוים דערוואָרימט האָט צעהן אָבגעקיהלטע הערצער;
און פון פערלייגטע נעזער צעהן, איין שנאָרכען געהט;
און פון די הויכע ווענד, א גרופּע נאַק׳טע געטער
האָט גנעדיגליך פאר זיי א הארעם אויסגעשפּרייט.

זשורנאלען אויפגעבלעטערטע: אויף פּליוש דיוואנען,
דאָ קושט דער הערר זיין שקלאפין; דאָרט א יונגפרוי רוהט,
ערשט פון דער באָד... איהר גאז, די רויטע זשיראָנדעלען,
מיט פּורפּור־שיין פערגיסען, ווי מיט רויטע בלוט.

אין וועג פערנעהמענדיג די אלט־געוואָר׳נע בלעטער,
מיט דראָבנע טריט קומט די לייברעריען צוגעהן.
פון שלאָף דערהערט האָט איינער איהרע מיידעל־שיכלאך,
און זיך צושמייכעלט מיט די ווייסע, שארפע צייהן...

17

א בוך אין האַנד; דעם ראַדיאַייטאָר'ס
דאַמפּף־וועיל אויף די ברעמען ליעגט;
א לייכטער טראָב פון גאַס דערטראָגט זיך;
עס שלעפערט מיך; בין האַלב פערוויעגט.

עס שלעפערט מיך. ווי דורך א לייוועגד
איינטאָניג טריעפען ווערטער, רייד, —
א בחור חזר'ט די „גראַמאַטיק",
ער זשומעט פאַר זיך שטילערהייד — —

עס שלעפערט מיך. אַן אָבגעצעהרטע,
פון פענסטער קוקט אריין די גאַס.
די קינדערס גרילצענדע געשרייען
פערנעבלען זיך, אי ווייך, אי בלאַס.

און האַלבע טענער, בלייכע פאַרבען
פערוויקלען מיך אין טרוים און רויך.
א בוך אין האַנד; די קולות שטאַרבען,
אי ווייט, אי נעבעלדיג, אי ווייך — — —

18

פון פענסטער

I

דריי פענסטער; — עס שטעהען דריי ווייבער
און קאָכען אַ שבת־געריכט;
דריי רויכיגע אויוועגס; — דער שוויס רינט
פון יעטווידער הויז־פרוי׳ס געזיכט.

דאָך ווארט: אויף דער נאַכט — ווען די פיערטע,
די מלכה, וועט קומען צו זיי, —
אַ פּאַלאַץ וועט זיין יעדע קאָך־שטוב,
אַ הויף־דאַמע יעטווידע פרוי.

19

פון פענסטער

II

זי שטעהט אויף זייגער ניין
פון בעט, אָהן קלייד, אָהן זאָקען,
אַ שלאַנקער קערפּעריל, געמישט פון בראָנז און מאַרמאָר,
און ס'הוידען זיך ביים האַלז צוויי שוואַרצע, יונגע לאָקען.

זי שטעהט אויף זייגער ניין
און שפּיעלט זיך מיט דער מוטער;
זי זעצט זיך אויף איהר שויס און פּאַטשט איהר אין די באַקען,
און מיט דער קליינער האַנד בעפעלט זי: „ברויט מיט פּוטער“.

זי שטעהט אויף זייגער ניין,
די מיידעלע אנטקעגען,
און לויפט פערשייט אַרום. די מאַמע איילט אין קיך
צו מאַכען אָנבייסען פאַר איהר ליעב־טאָכטער וועגען.

20

צוועלף דעם זייגער אויף דער נאַכט
גערהען אַלע שלאָפֿען ;
מיר נאָר זיינען אויפגעוואַכט,
אונזער טיר שטעהט אָפֿען.

צוועלף דעם זייגער אויף דער נאַכט
הויבט זיך אָן א לעבען :
קומען יונגע לייט צוגעהן,
מ׳טוהט זיך שלום געבען.

אויף דער פּיאַנאָ, ביי דער וואַנד,
שפּיעלען שכור׳ע פינגער ;
געהט זיך לעבעדיג א טאַנץ, —
אַלטע ווערען אינגער ;

מיט די היפטען בויגען מיר,
ווינקען מיט די אויגען ;
ווער ס׳איז אונשולדיג און פרום
ווערט אריינגעצויגען.

צוועלף דעם זייגער, אויף דער נאַכט,
ווען עס שלאָפען אַלע,
הויבט זיך אָן ביי אונז א שפּיעל, —
מ׳שפּיעלט אין חתן־כלה...

צוועלף דעם זייגער ביי דער נאַכט
הויבט מען זיך אָן פּאָארען...
וועה דער כלה מאָרגען פריה,
וועה צו איהרע יאָהרען...

21

נישט געבונדענע פערזען

איהר האָט ביכלעך אין די בענק און קליין־געלד אין די טאַשען,
א ווייב און קינד אין הויז, בעקאַנטע אין די גאַסען;
און איז די ווייב אייך קנאַפּ, צי ווערט זי אייך דערעסען,
געהט איהר פון הויז אַוועק צו שמייכלענדע מעטרעסען;

און הינטער פאַרהאַנגען און אויף א ווייך געלעגער
פערגיסט איהר אייער ווייך, איהר מזל׳דיגע יעגער.
און פּרובט א שאָטען ווען, א שוואַרצער, פאַרביישוועבען, —
בעגריסט איהם אויך... ער מאַכט ראָמאַנטישער דאָס לעבען.

* * *

און איך... ווער האָט דאָס ליעד אין האַרץ אַריינגעגעבען,
און האָט געזאָגט: מיט איהר און פאַר איהר זאָלסטו לעבען?
א קרבן — בלוט און מאַרך, וואָס גאָט האָט ניט בעוויליגט,
הלואי שיקט ער א בליץ און וואָלט עס גלייך פערטיליגט.

* * *

ווי אָפּט האָב איך דעם הונד, די חיה, ניט פערגונען:
זי האָט איהר גוטס, איהר ביין, איהר בעל הבית געפונען.
דער וואָרים אויפ׳ן וועג, דער עקדעש אין די הייהלען —
זיי פויזען אויפ׳ן בויך, — אזוי האָט גאָט בעפוילען.

די ווייב לעבט פאַר איהר מאַן, די מאַמע פאַר די קינדער,
א ניצליך אַרבייט טהוט אויך דער נבלות־שינדער,
און ניט פאַר שפּאַס טוט אויך זיין וואונד דער קריפּעל ווייזען:
עס וואַרט פאַר איהם א הונד, א קאַץ — ער מוז זיי שפּייזען.

דאָך, וואָס האָב איך צו טהאָן; צו וואָס בין איך געקומען?
ווער דאַרף מיין ציטריג ליעד, און ווער האָט איהר פערנומען?

און גלייך ווי איך אליין, אויך זי איז ניט געבעטען,
און פול מיט שרעק איז זי — מען זאל איהר ניט פערטרעטען.
* * *

מיין ליעד, ווער דארף מיין ליעד, מיין בלוט פון הארצען
האבען?
א הייס־געבראט׳נער סטייק וועט אייך פיעל בעסער לאבען;
א שקונער ביער וועט אייך פיעל זיכערער פערוויעגען,
און טאנצען וועט איהר געהן ביי א שארמאנקעס ניגון.
* * *

איך וויים ניט, וועלכער גאט, צי שד, האט מיך פערשאלטען:
פון קינדהייט אן האט מיר נאך קיינמאל ניט געגאלטען,
אויף וואס איך האב געווארט, איז קיינמאל ניט געקומען,
און וואס איך האב פערמאגט, דאס איז אוועקגעשוואומען.

צעהן זונען איבער מיר; אין הארצען צעהן בעגעהרען;
ווי האב איך דען געוואוסט, צו וועלכער זון זיך קעהרען?
פון זונען־ליכט געבלענדט בין איך ארומגעגאנגען,
ביז אלע זונען זיינען מיר איינס נאך איינס פערגאנגען.

אומזיסט האב איך געווארט: אט הויבט אן פינסטער ווערען,
א גאנצע וועלט — א מענש, וועט באלד פערלאשען ווערען;
און וואס איז מיר פון טאג, פון ליכטיגען געבליבען —
מיין בלאט ווערט אומגעקעהרט—א ווייסער, ניט פערשריבען.
* * *

איך וויים ניט ווער איך בין, און ווען איך בין געבארען;
אט בין איך אלט א טאג, און אט גאר טויזענד יאהרען.
עס טראגט מיין שוך אויף זיך דעם שטויב פון טויזענד וועגען;
איך וויים ניט, וואו מיין גוף איז לעצטע נאכט געלעגען.

אין לאנד פון פרס איז געווען אמאל א קעניג;
צוועלף לענדער זיינען איהם געוועזען אונטערטעניג;

אין יעדען לאַנד פלעגט ער איין איינציג חודש זאַמען
מיט זיינע קעבס־ווייבער און ראַטה־געבער צוזאַמען.

אַ נידעריגע שטוב; צוועלף טישען ביי די זייטען;
מיט פּרויען אָנגעטהאָן אין שווארצען, אין דער־ווייטען;
אין לאַנד פון פרס איז געווען אַמאָל אַ קעניג, —
צוועלף וויסטע שעה׳ן זיינען געווען איהם אונטערטעניג.

* * *

עס קאָכט, עס רוישט די גאַס. די שטאַרקע כוואַליעס שלאָגען;
באַלד וועט דער ים מיין הויז אין ברעווניעס־וויז צוטראָגען.
עס ווייזען טויזענד הענד און טויזענד העלזער שאַלען,
און מיינע מויער־ווענד ווי קאָרטען־ווענד צופאַלען.

וואָס ווילען זיי פון מיר? זיי ווילען מיך פערשטוינען?
און אפשר מיך מיט געוואַלד פאַר זייער קעניג קרוינען?
און אפשר ווילען זיי — דעם וועקסעל פון דעם זיידען
בעצאָהלען זאָל דער אייניקעל מיט ניט־פערדיענטע ליידען.

און אפשר רוישט דער ים, ווייל אויף זיין קארק די ווינדען
צוהוליעט האָבען זיך, און מיט די שלאַנקע אינדען
אוועק אַ טאַנץ; און זיי קומט קיינעם ניט אין זינען,
אַז ס׳שטעהט ביים ברעג אַ הויז, — עס זיצט אַ מענש דערינען

מיט טרייסלענדיגע קניע און וייט־צושפּרייטע אויגען
און וואַרט, און קוקט אַרויס צום ים אַרויסגעבויגען,
און ווייל אין דעם געזאַנג פון ים און ווינד פערנעהמען
אַ שוואַכען קלאַנג, צי וואַרט ער ניט גערופט פון וועמען...

22

פרוי ווינטער איז נעכטען געקומען,
די קודרעס מיט פודרע בעשאָטען,
די באקען — דערפרוירענע בלומען,
מיט קאלטע, מיט אייזיגע הענד.
— געלעכערטע הענטשקעס געטראָגען
און האָט זיך די פינגער צוברענט. —
האָט, קענטיג, אָן מיר זיך דערוואַרמען
געוואָלט, און גענומען אומאַרמען
מיין האלז, מיינע אקסלען געשטיקט,
מיין ברוסט־קאַסטען אזוי שטאַרק געדריקט,
אז שרייען האָב איך ניט געקענט.
דערנאָך אויף א ווייל מיך געלאָזען,
און האָט, ניט געפרעגט, זיך געלאָזען
דורכנישטערן אלמערס, קאַמאָדען,
גלייכגילטיג פערשטעלטע סעקרעטען
מיט בריעף, סואווענירען, פּאָרטרעטען,
אלץ פאר דער שיין אויפגעדעקט,
— און האָט אָהן רחמנות געוועקט
עס האָט ניט געהאָלפען מיין בעטען —
די קינדער פון זייערע בעטען.
געהערשט האָט די נאכט אין מיין הויז
נאָר טרעהרען, אונאָרדנונג און שרעק.
מיט טאָג־גלייך ערשט איז זי אוועק.

23

דריי מענשען האָט מען מאָרגענס
צום עשאַפאָט געפיהרט;
די נאַכט האָט מען דריי וואונשען,
דריי לעצטע דורכגעפיהרט.

ביים ערשטען איז זיין כלה
געווען די גאַנצע נאַכט;
דער צווייטער ביי א כוסה
האָט לוסטיג צוגעבראַכט.

דעם דריטען האָט א חבר,
א יוגענד־פריינד, בעזוכט. —
זיי האָבען גאָט געלעסטערט,
געשפּאָטעט און געפלוכט.

24

דער לעצטער פערדינאַנד

פערדינאַנד, דער לעצטער הערשער,
קעניג איז — ביים טיטעל נור.
אַלע אוצרות אויסגעליידיגט,
פון זיין חיל — מעהר קיין שפור.

און דערוויל פון אַלע זייטען
רייסען שכנים זיך צום קריעג.
יונגע פעלקער — שאַנד און חרפּה —
ס'גלוסט זיך זיי אַ לייכטער זיעג.

און זיי רוקען אָב דעם גרענעץ,
רייסען פּאַסען פון זיין לאַנד. —
אין זיין שלאָפצימער, דער קעניג
שטעהט און מאָהלט וואָס אויף דער וואַנד.

אויף די בלייכע וועגד פון חדר
שטעלט ער גאַנצע מחנות אויס:
קיראַסירען און הוזאַרען
רייטען פאַלקען־ווייז פאַראויס.

הינטער זיי אַ וואַלד פון שפּיזען
אין דער ברייטער וויטקייט בליצט, —
דאָס רוקט זיך די אינפאַנטעריע
פון קאַנאָנען חיל געשיצט.

זעכציג גענעראַלען ציהען
מיט דעם חיל אין דער שלאַכט.
איבער אַלע שטעהט דער קעניג
פערדינאַנד — די העכסטע מאַכט...

וואונדערבאַרע „פּאָזיציאָנען"
שאַפט ער אין איין אויגענבליק;

און דער שונא איז צושלאָגען,
און דאָס לאַנד איז פריי צוריק.

נאָך דער שלאַכט צעהלט ער די העלדען...
עס פערדריסט איהם נור: צו־פיעל...
און די לעבעדיגע געבען
הייסט ער גאָלד און זילבער פיעל.

רופט איין אַלטען גענעראַל צו,
גרייכט איהם קעניגליך די האַנד;
טהוט א צווייטען אָן אן אָרדען
„אננא" אויף א רויטען באַנד.

הונדערט נייע שטעדט און לענדער
ברענגען צינזען צו זיין טהראָן;
פאר די אַלטע און אַלמנות
וועט דערפון געהן א „פענסיאָן".

נור אזוי ווי שטעדט און פאָלקען
איז געמאָהלעכץ אויף די ווענד,
מוז אַליין ער ז י ך בעדאַנקען,
דריקען זיך אַליין די הענד.

* * *

נאַכט־אין־נאַכט אזוי כסדר,
יאָהרען לאַנגע נאָכאַנאַנד,
פיהרט צום קריעג און זיעג די מחנות
ער, דער לעצטער פערדינאַנד.

און ער ווייס ניט אז פערטיליגט
איז אַלץ, ביז דער לעצטער מויז;
אז זיין קעניגליכער טורעם
איז א משוגעים־הויז.

25

דער קעניג שלמה און שולמית

I

זעכציג מלכות, אכציג ווייבער,
יונגע מיידלאך אָהן א צאָהל;
און איך איינער, קעניג שלמה,
איבער אלע הערשען זאָל.

טויזענד ווייבער; צעהן מאָל מעהרער
יעדע ווייב קאפּריזען האָט,
און איך מוז ערפילען אלע —
יעדער'ס וואונש איז א געבאָט.

שאף זיי העלפאנטביין, רובינען,
שקלאפען ברייננג פון גאָר דער ערד;
טויבער שיק אין ים נאָך פעריל,
קיין מצרים שיק נאָך פערד.

זיין א מלך אין ישראל
און ביי ווייבער זיין א מאן;
אי בעפעהלען, אי געהאָרכען,
הערשער זיין און אונטערטאן, —

ליעבערשט וואָלט איך אומגעוואנדעלט
אין לבנון־וואלד אליין;
אָדער פאר שולמית' פענסטער
אין א זומער־אָווענד שטעהן.

26

II

ב׳האָב זעכציג מלכות אין מיין הארעם
און אכציג קעבס־ווייבער דערצו;
נאָר דאָך די אמת׳ע, די עכטע
שולמית, קעניגין, ביזטו.

און ווען מיין קעניגין פערלאָזט מיך,
שפּאר איך מיין קאָפּ וואו אנדערש צו;
נאָר אלע, אלע פרעמדע שויסען,
זיי גיבען מיר קיין אמת רוה.

27

III

שולמית געהט, שולמית זינגט,
און דורך די מאַרמאָר־זאלען קלינגט
איהר יונגער קול. איהר יונגע ברוסט
איז פול מיט ניט־בעטריעבטער לוסט.

שולמית זינגט, שולמית געהט.
דער קעניג הינטער׳ן פאָרהאַנג שטעהט
און ריהרט זיך ניט פון אָרט; — ער הערט,
דערשטיקט אין זיך א זיפץ און קלעהרט:

איך האָב א לאַנד, איך האָב א טהראָן,
איך וואָלט דאָס דיר געשטעלט אין קאָן
פאר דיינע ראָבען־שוואַרצע האָר,
פאַר דיינע — קינד מיינס, זיעבצעהן יאָהר.

28

א בריעף.

גלייך ווי א פויגעל זומער גארט,
און ווי א וואנד'רער אויף א שיף
לעכצט נאך א בוים און גרינע גראז, —
בעגעהר איך דיינע בריעף.

א פאטער קושט זיין איינציג קינד;
א ברודער קושט זיין שוועסטער'ס מויל;
און איך, מיין ווייטע שוועסטער־קינד, —
דיין בריוועלס יעדע צייל.

איך ליעב די רויטע זומער־בלום;
די קלאהרע זון איז טייער מיר;
נאר ליעבער פיעל און טייערער
איז מיר א ווארט פון דיר.

29

מיין שטערען וועט ווערען פערלאשען,
און איך וועל פון זינען אראפ
און וואנדלען צומישט אין די גאסען;
ווי פייער וועט ברענען מיין קאפ.

און נאכלויפען וועלען מיר קינדער,
ס'וועט טהאן ווער א צופ, ווער א שלעפ,
און אלטע, ערפאהרענע אידען
מיר נאכשאקלען וועלען די קעפ.

נאר ווען ס'וועט א מיידעל, א יונגע,
די בלאנזשענדע אויגען דערזעהן,
דערשרעקען וועט זי זיך און טראכטען:
„וואס עס קען פון א ליעבע געשעהן...“

1

האַפּיז

האַפּיז׳ם ליעד אויף יעדענס ליפּען,
האַפּיז׳ם בוך אין יעדען שראַנק;
האַפּיז׳ם ליעדער בריינגען היילונג
דעם, וואָס איז פון ליעבע קראַנק.

וואו איז ס אַ ק י הינגעקומען,
דער גאָטספאַרכטיגער סאַהיד?
ניט פערגעסען נאָר איז האַפּיז,
ניט פערקלונגען — האַפּיז׳ם ליעד.

* * *

סאַקי שטעהט און צאַפּט ביים פעסעל;
רויטער ויין אין קריענלעך פליעסט.
האַפיז בעטעלט מיט די אויגען,
האַפיז בעטעלט — נאָר אומזיסט...

געהט מיט וייב און קינד שפּאַציערען
דער געלעהרענטער סאַהיד;
יעדער שפּאַן איז אָבגעמאָסטען,
אָבגעוואויגען יעדער טריט.

האַפיז שפּיעלט זיך מיט אַ לעערען,
רויטען קריגעלע פון וויין;
אויף די גראָבע שענק־שטוב מיידעל
וויל צו איהם ניט פריינדליך זיין.

* * *

האַפּיז׳ם ליעד אויף יעדענס ליפּען,
האַפּיז׳ם בוך אין יעדען שראַנק;

האַפּיז'ס ליעדער ברייִנגען היילונג
דעם, וואָס איז פון ליעבע קראַנק.

*   *   *

קלוג געלעבט און קלוג געפיהרט זיך
האָבען סאַקי און סאַהיד. —
נאָכאַנאַנד געגרייזט האָט האַפּיז
און געשטרויכעלט טריט אויף טריט. —

און געעלטערט זיך אין פריעדען
האָבען סאַקי און סאַהיד. —
אומגעוואָגעלט, אומגעוואַלגערט
האָט זיך האַפּיז מיט זיין ליעד.

גאָלד'נע רענדלעך און מוליאַרעם
האָבען אוהל'ס אויפגעשטעלט
אויף סאַהיד'ס און סאַקי'ס קברים. —
האַפּיז שלאָפט אין מיטען פעלד.

*   *   *

האַפּיז'ס ליעד אויף יעדענס ליפּען,
האַפּיז'ס בוך אין יעדען שראַנק;
האַפּיז'ס ליעדער ברייִנגען היילונג
דעם, וואָס איז פון ליעבע קראַנק.

2

פערזיענעל, סאקי, ניט די פאַס;
לאָז אָפּען שטעהן, און ווער עס וויל
זאָל צוקומען און אָנגיסען
און טרינקען, טרינקען פיעל ער וויל...

דער וויין אין הונדערט יאָהר ארום
וועט שטאַרקער נאָך און בעסער זיין;
דאָך ווער פון אונז, די דאָרשטענדע
און לעכצענדע — זאָג, ווער וועט זיין?

און דו, אויך דו וועסט זיין מיט אונז,
אין אָנגעזיכט פון בייזען גאָט.
מיט וואָס וועסט זיך פערענטפערען,
פאַר דיין שמאָל־הארציגקייט, פאַר גאָט?

3

וואָס מאַכט עס אויס ו ו אָ ס איך זאָל טרינקען,
צי רויטען וויין, צי אָבפּאָל שוואַרצען?
אָ, ניט אין קריגעל ליגט די ליעד —
זי ליעגט אין מיר, זי ליעגט אין האַרצען!

און וויסענשאַפטליך פיעל איהר זאָלט
מיט אייז די שלייפען מיר ניט רייבען, —
זי איז מיט מיר און וועט מיט מיר,
ווי וויין פערזיגעלטער, פערבלייבען.

איהר קלוגע לייט, איהר שטאַרקע מענשען:
נעהמט זיך די ערד, די זון, די שטערען;
און האַפּיז'ן לאָזט נאָר זיין ליעד —
ער זאָל ניט קיינמאָל ניכטער ווערען.

4

— האפיז, האפיז ווידערהאָלט זיך, —
שרייען אַלע איין געשריי:
— יעדן טאָג אַ נייע לידעל,
יעדע ליד — דער אַלטער ווה. —

אַך, איהר קורציזיכטיגע מורמלער!
שאַפט ניט גאָט דען אויך אַזוי?
יעדן יאָהר — אַ נייעם פריהלינג,
דאָך — דער אַלטער סאָלאָוויי.

5

מיט דעם וויין אין שענק פערטרינק איך
מיינע טעג און מיינע נעכט.
סאהיד זאָגט: איך טהו אַן אונרעכט;
סאקי אָבער: איך טהו רעכט.

ליעבער סאהיד, ליעבער סאקי,
איהר האָטביידע, ביידע רעכט.
די טאַווערנע איז קיין שאַנד־הויז;
די חברותא — דאָס איז שלעכט.

אָבער גאָט, מיין גאָט, דו ווייסט דאָך:
זי, נאָר זי איז אומגערעכט.
זאָל זיין סאהיד, זאָל זיין סאקי, —
מיר איז אַלץ שוין, אַלץ שוין רעכט.

6

האַפּיז האָט ניט צו בעצאָהלען
פאַר אַ קריגעל פּראָסטען וויין.
האַפּיז זאָל דערפאַר ניט זינגען?
וועט זיין ליעד ניט האָניג זיין?

האַפּיז מעג אויך הייוועז טרינקען, —
האַפּיז מאַכט פון הייוועז וויין;
האַפּיז מעג אויך גאָר ניט טרינקען —
וועט זיין ליעד נאָך זיסער זיין.

ניט־פערגינערס! האַפּיז׳ס שונאים!
שפּאָרט ניט האַפּיז׳ן קיין וויין.
אונטער אַ פערשלאָס׳נעם הימעל
וועט זיין ליעד נאָך זיסער זיין.

7

און ווידער האָט אַ רויז פערוויאַנעט,
אַ רויז אויף האַפיז'ס בויט;
געבליהט האָט זי נאָך רויט אין אבענד,
און אין דער פריה — שוין טויט!

אומזיסט האָט האפיז איהר געמינטערט,
אין רויטען ווײַן געוויקט;
אומזיסט די ברוסט זיך אויפגעשניטען,
צום הארץ איהר צוגעלייגט;

זיין ווײַן, זיין בלוט האָט ניט געהאָלפען —
כאָטש ווײַן און בלוט איז רויט...
און ווידער האָט אַ רויז פערוויאַנעט,
אַ רויז אויף האַפיז'ס בייט.

8

וואו איז, האפּיז, דיין מאַנדעל־ברויט?
וואו איז, האפּיז, דיין פּורפּור־קלייד?
דיין קאָפּ איז וויים שוין פאַר דער צייט...
דיין בעכער איז פול ביטערקייט...

מיין ליעד, דאָס איז מיין מאַנדעל־ברויט,
מיין ליעד, דאָס איז מיין פּורפּור־קלייד;
מיין קאָפּ איז וויים שוין פאַר דער צייט?
דער טויט — פערזיסט די ביטערקייט...

9

אָ, האפּיז ווייס, אַז וויין און ווייבער
פערמאָגען ניט דעם מינדסטען ווערטה ;
דאָס שטעהט אין „בוך" ; ער האָט דאָס זעלבע
פון אַלטע, פרומע לייט געהערט...

דאָך ווערט נאַכט איין, נאַכט אויס, כסדר
אין איינזאַמקייט זיין הארץ פערצעהרט ;
און ס'רויבט דער קנאה'ס צינזען־מאָהנער
פון זיינע טעג דעם לעצטען ווערטה.

10

אָ, שיראַז׳ס בלום, מיין האַרצענס טרויסט —
פאַרוואָס האָסטו פערבליהט?
עס ברענען דאָך נאָך אומעטום
דעם זומער׳ס הייסע טריט.

די ערד איז גרין, דער הימעל — ריין,
דער בוים אין בלעטער שטעהט;
און קיינער האָט ניט אָנגעזאָגט
מיט שרעק: דער ווינטער געהט!

די גריבער זיינען צוגעדעקט,
צום רעגען ניט געגרייט.
דער רעגען וויים זיין טאָג; פאַר וואָס
וויים ניט זיין טאָג דער טויט?

די ערד איז גרין, דער הימעל בלאָה,
דער ווינטער איז נאָך וויים;
וואָס האָסטו זיך, מיין בלום, געאײלט
פערבליהען פאַר דער צייט?

11

ווי דו האָסט האָפּיז'ן געקאָרמעט —
ווייסטו אַליין;
מיט ליעדער וועט דיר האָפּיז צאָהלען
דיין פולען לוין.

זיין ליעד „צו סאַקי" וועט זיך גליטשען
פון האַנד צו האַנד;
אַ שימפּף־נאָמען וועט סאַקי ווערען
אויף גאָר דאָס לאַנד.

און אויב רחמנות וועט ווער דאַרפען —
איז'ס דו אַליין;
דען אַ געבראַנדמאַרקטען וועט האָפּיז
דיך לאָזען געהן.

12

סאַקי האָט אַ וויץ פאַר יעדען
און אַ שפּרוך־וואָרט, ווי עס פּאַסט;
איינער לאַכט זיך אָן ביז טרערען
ווען דער פעטער סאַקי שפּאַסט.

סאַהיד וואַרפט מיט פרומע פּסוקים
אויף די זינדער פון דער ערד;
טרערען קייקלען זיך ביי יענעם,
ווער דעם דאָרען סאַהיד הערט.

סאַקי שפּאַסט און סאַהיד מוסר'ט, —
ביידע טהוען זייער פאַך;
וואָס טהוסטו, דו בלייכער שווייגער?
— דאָס איז ניט דעם שענקער'ס זאַך.

13

סאקי מאכט פון קונדען רענדלעך;
א קאריערע מאכט סאהיד;
סאקי, און סאהיד, און קונדען, —
איז פאר האפיז בלויז א ליעד.

שמייכלענדיג קלייבט סאקי רענדלעך
פון דער מזל׳דיגער בייט;
סאהיד וועט אין פריידען שניידען
וואס ער האט מיט זארג געזעהט;

האפיז׳ס ליעדער — זשעדנע פיאווקעס
ווערען פון זיין בלוט גענעהרט;
האפיז׳ס ליעדער — האפיז׳ס רויבער:
האפיז — האפיז׳ן פערצעהרט.

14

זאָרג זיך ניט, סאַהיד; דער טייפעל
נעהמט דעם גוטען ווי דעם שלעכטען...
ער גיט יעדערען אַ מאָהלצייט,
און אַ משפט אַ גערעכטען.

ריטער, סקאָווערדעס און קויהלען,
צוואַנגען אָנגעברענטע, רויטע —
ליעגען אין דעם גיהנם'ס שפּייכלערס
גאַנצע הורבעס אָנגעגרייטע...

ער האָט פליסיגע משרתים
דורכצופיהרען די בעפעהלען,
אי די גוטע, אי די שלעכטע —
עס זאָל קיינעם גאָר נישט פעהלען...

האָט גאָט עמיצען געקריוודעט,
האָט ער ניט בעפרידיגט וועמען, —
זיי געטרויסט, סאַהיד! דער טייפעל
וועט שוין קיינעם ניט פערשעהמען.

15

האפּיז פליעהט אויף ברייטע פליעגלען
איבער בוימער, איבער היגלען;
סאַקי האַלט זיך ביי זיין קלייד,
איז ניט לעבעדיג, ניט טויט.

„האפּיז, קרוין, געננוג צו יאָגען,
כ'קען די הויכקייט ניט פערטראָגען."
— בעט זיך סאַקי ווי אַ קינד —
„ניט דערמאָן די אַלטע זינד".

'שרעק זיך ניט; די ברייטסטע פליעגלען
ווערען אָבגעשוואַכט, די היגלען
בלייבען ווייט; אין דיין געצעלט
שענקסטו ווידער ווין פּאר געלד.

אין אַ ווינטער־טאָג, אַ נאַסען,
טרייבט זיך האַפּיז אין די גאַסען,
ווי געוועהנליך; דו — צעהלסט געלד
אין דיין וואַרימען געצעלט.'

16

דו זיצסט אין ווייַן־הויז און דו טרינקסט,
און העלפסט די זינגער מיט און זינגסט;
ווער ווייס, ווער ווייס, — אין דער מינוט
בעפאָלט אַ פלאַם פון גאָט דיין גוט!

ווען דו מישסט צו דעם ווייַן־געטראַנק
אַ פרעמדען, זינדיגען געדאַנק, —
ווער ווייס: אויף דיין בעצאָהלטער בעט
אַ פרעמדער הארצט דיין ווייב און גלעט.

און ווי נאָר דו פערלאָזסט די שוועל —
אַ רויב־פייל טרעפט דיך אויפ'ן שטעל...
דו האָסט קיין ודוי ניט געזאָגט, —
דער טייפעל דיין נשמה טראָגט.

דער שונא שפּירט נאָך דיינע טריט,
און גאָט אליין פערגינט דיר ניט.
דעם טויט קוק, האפיז, אין געזיכט, —
ד ע ר אונגליק קומט גאָר אומגעריכט.

17

אויף אלטע יאָהרען, האפיז האָט
זיך איינגעליעבט, א נאר געוואָרען;
און ווי א קינד א זילבער־שטיק
האָט ער זיין הארץ אזוי פערלאָרען.

דאָס קינד וועט וויינען אין דער היים, —
מען וועט איהם אנד'רע געלד דאָרט געבען;
נאָר ווער א הארץ פערלירט, דער האָט
פערלאָרען אויף זיין גאנצען לעבען.

ער איז געגאנגען ביים ברעג טייך,
און האָט דערזעהן אין טייך א שטערען;
זיך איינגעבויגט; — און וואו נאָר צוויי,
וועט האפיז איצט א דריטער ווערען.

מיט האפיז'ס אומגליק סאקי וועט
די קונדענס פוילע צייט פערנעהמען;
און פון דער בימה האפיז'ן
וועט סאהיד פאר א מוסר נעהמען.

18

„ווער וויל מיין נשמה האָבען?
קויף איהר, טייפעל, אָב באָטש דו!“
נאָר דער טייפעל, ווי אַ קרעמער,
ענטפערט: „האַפּיז, לאָז צורוה.

„צו לאַנג האָסטו איהר מיט תּפילות
און מיט ליעדער אויסגעצעהרט;
ווי אַ ליעד אין ווייסע פערזען
האָט זי ניט דעם מינדסטען ווערטה.

„איך דאַרף פלייש מיט בלוט און ביינער!
איך האָב ליעב — זיין גוט געשפּייזט.
דיין נשמה איז אַ שווינדעל —
אויבען — פּאַרמעט, אונטען — גייסט.

„סאַקי׳ס, זעהסטו, דאָס איז סחורה!
ווײַן און ווייב! וואָס איך האָב האָלט.
פיעל ער זאָל פאַר איהר ניט בעטען —
איך בעצאָהל אין באַרעס גאָלד.“

19

ניט פיעל איז האפּיז׳ן געבליבען
נאָך וויין אין כוס;
דער פאַלשער סאַקי האָט געגעבען
אַ פאַלשע מאָס.

נאָר וואָס געהט האפּיז׳ן אָן סאַקי
און סאַקי׳ס וויין?
ער וועט זיין צונג אין דורשט פערברענען,
און רוהיג זיין.

20

געליעבטע, האפיז איז קיין עושר,
ער וועט קיין האלזבאנד דיר ניט געבען;
ער וועט דיר לאַנגע יאָהרען שיינקען,
און דורך זיין חסד וועסטו לעבען.

זיין וועג פיהרט איבער דורות־פעלזען;
דו דארפסט זיך אָן זיין קלייד נאָר האלטען, —
וועט, ניט־בעפליגעלטער, דיך טראָגען
הויך איבער אלע יובל'ען־שפאלטען.

ווער האפיז'ן האָט ווען געפייניגט, —
ווי טהוי זיך קלעפּט צו זיינע טריט;
ער טראָגט מיט סאקי'ן און סאהיד'ן;
מיט האפיז געהט גאַנץ שיראַז מיט.

ווען דיינע שוועסטער'ס קינדערס־קינדער
אין שטומען קבר וועלען ליעגען,
און איבער זיי — אַ קיפּאַרים בוים
וועט שטומערהייט אין ווינד זיך וויעגען, —

אַ טאָכטער וועט איהר מוטער פרעגען,
אַ מיידעל צו איהר חתן זאָגען:
„ווער איז די אנקא, וואָס איהר נאָמען
אויף אלע ליפּען ווערט געטראָגען?"

— געוועזען איז אנקא יענע מיידעל,
וואָס האָט האפיז'ס הארץ געפאנגען;
ער האָט געדיענט צו איהר מיט ליעדער,
און ציינז געצאָהלט איהר מיט געזאנגען...

אינהאַלט:

ערשטער טהייל

I

אַרום מיהל:

זייטע

1. דער טייך שטעלט זיך........ 5
2. פלעקען..................... 6
3. אין וועג.................. 7
4. דורכ'ן וואַלד.............. 8
5. מיין ניט, אַז דער שעהנער הימעל........... 9
6. דער ערשטער שניי........... 10
7. עס געהט אַ שניי........... 12
8. געליהען האָט דער שניי ביים הימעל........... 13
9. אַ ווינטער־וועג........... 14
10. ווי אַ זייער שפּריט „זאַווייע" 16
11. פאַר נאַכט............. 17
12. שפּרייטען זיך שנייאיגע פעלדער........... 18
13. גוים פיהרען האָלץ אין שטעדטעל........... 19
14. אַ ווייטער סיבירישער דערפעל 20
15. אונזער לאַנד איז גרוי און אָרים........... 21
16. ליטאָ, מיין שטויביגע וויעגעל 22
17. נעהם איך זיך מיין היים דערמאָהנען........... 23
18. שפּרייטען שפּרייטען זיך אוים פעלדער........... 24
19. הימלען טיעף בלאָהע........ 25
20. אַ רעגען גיסט.............. 26
21. היים, מיין היים........... 27
22. אַ שוואַרצע נאַכט........... 33

II

צווישען דאָרף און שטאָדט:

1. ציטעריג פון הימעל איז..... 38
2. דער גרינער זומער.......... 40
3. עס דאַכט זיך מיר.......... 42
4. אין דער היים.............. 43
5. צוויי אויגען, ווי הימלען צוויי........... 44
6. זיץ איך ביים פענסטער...... 45
7. קרעשטשעניע.............. 47
8. ווינטער פרעסט ציהען זיך.... 48
9. אויפ'ן הינטער־הויף....... 49
10. די דאָרפ'שע שוהל......... 50
11. פון דער חופה............. 52
12. אַ אידישע קינד............ 54
13. דאָס מיידעל און דער פישער 55
14. איינמאָהל האָב איך מיין געליעבטע........... 57
15. האָט זיך מיר געחלומ'ט..... 58

צווייטער טהייל

I

נעכט:

1. פיעל איך האָב איהר........ 61
2. אַ נייער טאָג ?............ 62
3. איז אַ שטערען אויפגעגאַנגען 63
4. כ'בין אָהן שלאָף געלעגען... 64
5. איך אַן אורח, אַ פערזאמטער.. 65
6. דיין טיר.................. 67
7. געשלאָגען האָט מיין האַרץ... 67
8. איך בין אין גאַס געגאַנגען.. 68
9. וואָס האָט מיך געצויגען ?... 69
10. איך וועל אַזוי אָפּט......... 70
11. איך האָב ניט צום סדר העולם 71
12. ווי בין איך מקנא די קינדער 72
13. מיין פערלאַנג.............. 73
14. מיידעל, מיידעל האָב מיך האָלט........... 74
15. לאָז פּיעשצען זיך.......... 75
16. צו זאָגען האָב איך דיר...... 76
17. דו זיי דער „העדר"......... 77
18. דו ביזט געזעסען............ 78
19. אַ קיהלע נאַכט............. 79
20. פערברענגט זאָלט איהר ווערען איהר ביכער........... 80
21. ליעבע פאַר דעם האַרצען איז 81
22. פאַר דעם אַ לאַך........... 82
23. איך האָב געהאַט אַ שלעכטען חלום........... 83
24. אַ גאַנצער מעת־לעת........ 84
25. כ'וועל שטעהן אין סאַמע טיהר 85
26. ניט נעהם צום האַרצען זיך... 86
27. דו מאַכסט מיין גוטע לוינע.. 87
28. דו ביזט אין בעט געלעגען... 88
29. קען איך ניט דיין מלך זיין... 89
30. צוויי לאַנגע נעכט.......... 90
31. בין דריי מאָהל............ 91
32. האָסט גוטע מינוטען........ 92
33. ריים די שפּינדעל.......... 93
34. דו האָסט די שנירלאַך....... 94
35. אויבען איז דער צוג........ 95

זייטע
36. וואָס ערשט געוועז ... 96
37. בייטשען קנאַלען ... 97
38. אויבען לויפט אַ שמאָלע ... 98
39. איך דאַרף ניט, זאָלסט קומען 99
40. אַ געשיכטע ... 100
41. מאָדנע — אַ פינסטערע ... 101
42. פאַלט דאָס דער הימעל ... 102
43. צוויי מיידלאך ... 103
44. מיין ניט, איך וועל ... 104
45. וועסט אויף מיין טיהר ... 105

II דער תנא זאָגט :

1. דער תנא זאָגט ... 106
2. די סומע פון ליידען ... 107
3. א פולע טעג ... 108
4. די צייט איז קורץ ... 109
5. אַ ברייטען, גרינעם פעלד ... 110
6. אין חלום נאָך ... 111
7. האָקט קיין מערה מיר ... 112
8. אַ שינדעל, אַ פענסטער, אַ ברעט 113
9. כ'האָב אין ים דעם וועג פער־לאָרען ... 114
10. נור, אויב מיין שיף ... 115
11. איך בין ניט רייך ... 116
12. איך דאַרף ניט פיעל ... 117
13. וואָס איך האָב לאַנגע נעכט גערופען ... 118
14. כ'וואָלט געוואָלט אַז דער מלאך 119
15. איך האָב געפרעגט ... 120
16. עס קלינגען סערפּ און קאסע .. 121
17. געלעבט האָט אַן איינזאַמער 122
18. און וואו נאָר איך געה ... 123

III
דער טאָג איז דער לעצטער געקומען.

1. דער טאָג איז דער לעצטער גע־קומען ... 124
2. היינט וועסטו ניט זיין ... 125
3. און איז אין מיין האַרצען ... 126

IV
ווען איך בין אַוועק :

1. ווען איך בין אַוועק פון מיין היים ... 127
2. מיין שטעקען האָב איך אויס־געהאַקט ... 129
3. ווען דער ליעבער גאָט ... 130
4. זעה דער בעטלער ... 131
5. ניט קיין טאַטע ... 132
6. מיינע גליקען־רייכע שטונדען 133
7. כ'האָב געוואַנדערט ... 134

דריטער טהייל

I דער דורות קאַראַוואַן :

זייטע
1. דער דורות קאַראַוואַן ... 137
2. דער טרעמפּ ... 138
3. בויט זיך אַ ריעזיגער בנין ... 139
4. נאַריש ! מיט צופראָר'נע פינגער ... 140
5. א שיכחה אין פעלד ... 141
6. שטילע מענשען ... 142
7. פאַליקראַטוס ... 143
8. די מאָנאַשקע ... 144
9. חנינא בן דוסא ... 145
10. דער נביא ... 146
11. נאָך דער פאָרשטעלונג ... 147

II פון אונזער ליעבע :

1. פון אונזער ליעבע ... 148
2. מיר זיינען וויט ... 148
3. אַ פרעהליכע וועסטו זיך ווייזן 150
4. האָט געזאָגט זי וועט זיין ... 151
5. איך האָב דיך מיין אוצר גע־רופען ... 152
6. פאַפּיער און טינט ... 153
7. אַ דורכגעהער האָט דאָ גערוהט 154
8. אַ שליח וועט היינט צו דיר קומען ... 155
9. איך האָב זיך אין האַרצען גע־שוואָרען ... 156
10. אַ שוואַרצע קאַץ ... 157
11. און האָסטו מיך נאָך ליעב .. 158
12. איך ליעג אָהן שלאָף ... 159
13. אָט ערשט געוועזן ... 160
14. דעם לעצטען חלום האָסטו ... 161
15. עס קען זיין ... 162
16. וואָלט איינער רייך פון אונז געוועזען ... 163
17. פאַר וואָס, זאָג, פערלויפסטו דעם וועג ? ... 164
18. איך האָב געדולד ... 165
19. דער פייער ברענט ... 166
20. דו ביזט אַ ווילד קינד ... 167
21. דערמאָנסטו מיך נאָך ווען ? .. 168

III
אונשולדיגע ליעבע :

1. ס'איז פאַלש ... 169
2. איהר רייט אויף הויכע קליאַ־טשעס ... 170
3. פאַר אייך די פופציג עהרען לויפער ... 171
4. איך וויל אַז פאַלען זאָל ... 172

זייטע

5. עס טרינקען פיעלע שטאַרקען טעה ... 173
6. היינט עס און טרינק ... 174
7. דעם צדיק'ס וועגען ... 175
8. א שומר איבער פרעמדע אוצרות ... 167
9. מענשען לאַבען אויס די אויגען ... 177
10. צום טיש, צום טיש ! ... 178

IV
אין קאַפע :

1. עס זיצען דריי געסט ... 179
2. אַ גאַנצען טאָג איז מען געזעסען ... 180
3. ס'איז גוט אין רעסטאָראַן צו זיצען ... 181
4. עס וואָלט זיך מיר קיינמאָל גאָר גלויבען געקענט ... 183

V
איך האָב געבעטען :

1. איך האָב געבעטען ... 184
2. עס קען זיין, מען קען מיך וואו ערגעץ ... 185
3. איך בין געזעסען פאַר מיין טיר ... 186
4. אייער קרעכץ פילט אָן די גאַסען ... 187
5. איך מוז און וועל אוועקגעהן 188
6. ער איז אַוועק פון טיש צו פריה ... 189
7. אזוי פיעל מאָל צו דיר גערופען ... 190
8. איך געה שוין לאַנג אַרום אין לאַנד ... 191

VI
פון איינעמס ליעדער :

1. און קיינער געהט ... 192
2. שבת יום-טוב און ראש-חודש 193
3. שטילער פון דעם טייך, וואָס שווימט ... 194
4. חלום גיבסט אַ מאָהל אַ שיין 195
5. קלעבט דער שלאָף די אויגען מיר ... 196
6. ניט דערפאַר קען איך ניט שלאָפען ... 197
7. אַז וואויל איז דעם וואָס האָט אַ הונד ... 198
8. ער שטעהט אויף אום צוועלף 199
9. צווישען דאָרף און שטאָדט ... 200

VII
פון תפיסה :

זייטע

1. געפאַנגענע זיינען מיר אַלע.. 201
2. אַ זונן שטראַל ... 202
3. העי, שומר ! שומר אויף דער וואַכט ! ... 203
4. פון קאָפּ די שיכרות שלאָג אַרויס ... 204
5. אויף יעדען טאָג און יעדער שעה ... 205
6. כ'האָב ראָזיגע וואָלקענס געזעהן ... 206
7. מאי איז אויף דער וועלט געקומען ... 207
8. ווערט פון שעה די תפיסה ענגער ... 208

פיערטער טהייל

I
אויף גאָט'ס בעראָט :

1. אויף גאָט'ס בעראָט ... 211
2. זינגט מיין ליוב צו גאָט אַ לויב ... 212
3. גאָט דערהער די זיפצען מיינע 213
4. עס געהען די גוים אין קלויסטער ... 214
5. רבונו של עולם, דו גאָט פון מיין פאָטער ... 215
6. איך געה אין וועג, און מיינע אויגען ... 216
7. איך וויים דאָס איז דער לעצטער צאַפּעל ... 217
8. און גרוים איז דער פערדרום 218
10. דער גאַנצער קריעג — אַ חלום נור ... 220
11. ער האָט מיין נאַקען אָנגעבויגען ... 221
12. מיינע ימ'ען זיינען שטילע... 222
13. מיין גאָט ! מיין גאָט ! דו ענטפערסט ניט ... 223
14. די גרויסער קעניג פון די וועלטען ... 224
15. נאָך דאַנקען גאָט ... 225

II
אינקאָגניטאָ :

1. יעדען טאָג—אַ שעה פאַראַנען 226
2. אויבען שטעה איך פיעלע קלאָפּטער ... 227
3. ווערלענס קעניגרייך ... 228
4. כ'בין אַ קעניג, מיינע לענדער 229

זייטע

5. דער טראַהן איז גרייט...... 230

III

פאָלקס מאָטיוון:

1. אַי־ליו־ליו־ליו, קינדעלע,.... 231
2. מיין כלה.......... 232
3. שיקט ער מיר אַ בריף אריין 233
4. לייג איך מיר אין בעט אַריין 234
5. בין איך מיר א בחור'ל...... 235

IV

אויפ'ן קראַנקען בעט:

1. דורך דעם בלויען רוים.... 237
2. אַפּטמאָהל דוכט זיך מיר..... 238
3. זאָג, דו גרויסער גאָט....... 239
4. זיץ איך מיר אַליין ביים פענסטער.......... 240
5. דאָס לעבען קלאַפּט אין פּויקען 241
6. שווייגט די שטילע האלב נאַכט 242
7. איהר שלוחים פון אַ קאַלטער לאנד.......... 245

V

לעצטע רוה:

1. הויכע טרעפּען, קרומען טרעפּען.......... 246
2. איך קום צו דיר, ווייל איך וויל רוהען.......... 246
3. באַלד וועט זיך די זונן בעהאַלטען.......... 247
4. פון דעם ברענענדיגען טאָג.. 247

VI

געמישטע ליעדער:

1. איך ווייס די גוטע, אַלטע גבירה.......... 248
2. ווען דיין בליק צו פלאך איז 249
3. צום ערשטען מאָל אַ ליגען... 250
4. דאָס וואָרט.......... 251
5. אָט דאָס איז די ליעבע...... 252
6. קומט אַ שנייעלע פון הימעל 253
7. איך האָב דיך ליעב.......... 254
8. איך מוז אַן אַנדערע געפינען 255
9. זי איז אַוועק און האָט מיין האַרץ.......... 256
10. אָט בין איך, אָט זיץ איך.... 257
11. עס וואַקסט אַ בלום.......... 258
12. ווי ריטער האָט איהר זיך.... 259
13. אַ פייער פון גאָט האָט מיין שטיבעל.......... 260
15. אַ שאַפּ ליעד.......... 262
16. אין לייברערי.......... 265
17. א בוך אין האנד.......... 266

זייטע

18. פון פענסטער.......... 267
19. פון פענסטער.......... 268
20. צוועלף דעם זייגער אויף דער נאַכט.......... 269
21. ניט געבונדענע פערזען....... 270
22. פרוי ווינטער איז נעכטען געקומען.......... 273
23. דריי מענשען האָט מען מאָרגענס.......... 274
24. דער לעצטער פערדינאַנד...... 275
25. דער קעניג שלמה און שולמי. 277
26. כ'האָב זעכציג מלכות........ 278
27. שולמית געהט .... —
28. אַ בריעף.......... 279
29. מיין שטערען וועט ווערען פערלאָשען.......... —

VII

האַפּיז:

1. האַפּיז'ס ליעד אויף יעדענס ליפּען.......... 280
2. פערזיעגעל, סאקי, ניט די פּאס 282
3. וואָס מאַכט עס אויס וואָס איך וועל טרינקען.......... 283
4. האַפּיז, האַפּיז ווידערהאָלט זיך 284
5. מיט דעם וויין און שענק פערטרינק איך.......... 285
6. האַפּיז האָט ניט צו בעצאָהלען 286
7. און ווידער האָט אַ רויז פערוויאַנעט.......... 287
8. וואו איז, האַפּיז, דיין מאַנדעל־ברויט ?.......... 288
9 אָ, האַפּיז ווייס, אַז וויין און ווייבער.......... 289
10. אָ, שיראַז'ס בלום.......... 290
11. ווי דו האָסט האַפּיז'ן געקאָרמעט.......... 291
12. סאַקי האָט אַ וויץ פאַר יעדען 292
13. סאַקי מאכט פון קונדען רענדלאַך.......... 293
14. זאָרג זיך ניט סאַהיד: דער טייפעל.......... 294
15 האַפּיז פליהט אויף ברייטע פליגלען.......... 295
16. דו זיצסט אין וויין־הויז.... 296
17. אויף אַלטע יאָהרען האַפּיז האָט.......... 297
18. ווער וויל מיין נשמה האָבען 298
19. ניט פיעל איז האַפּיז'ן געבליבען.......... 299
20. געליעבטע, האַפּיז איז קיין עושר.......... 300